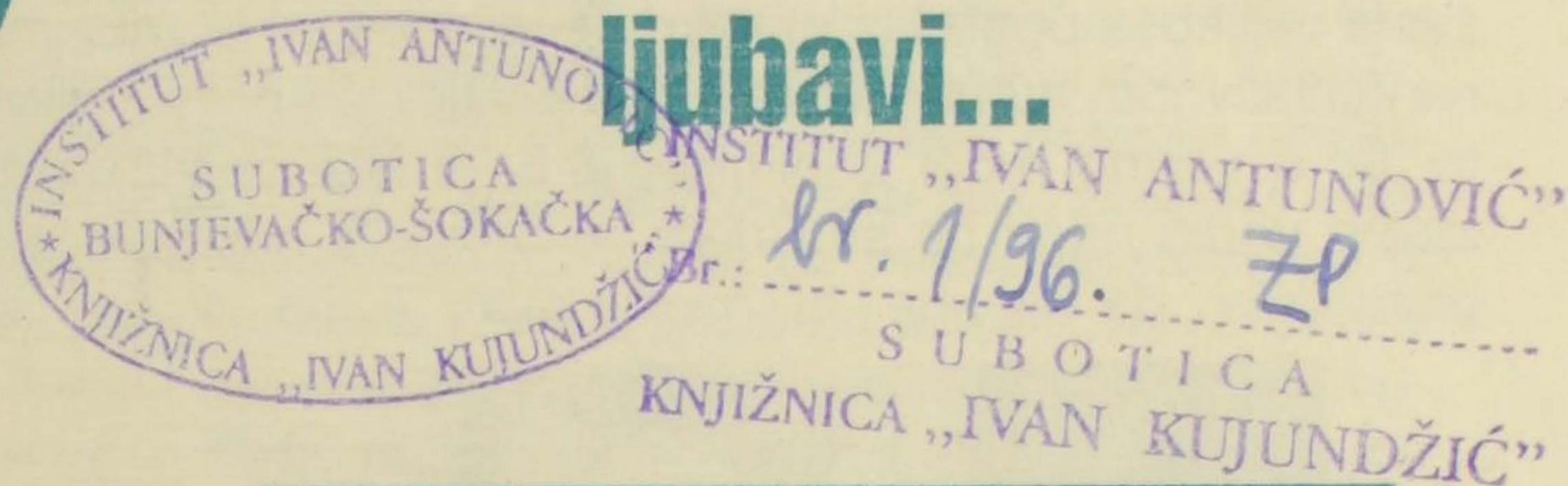

Bačko klastrije

Započeli smo
KORIZMU posta,
molitve i bratske
ljubavi...

OKOVI

Grieh...!
Spone, jako boli
Grieh...!
Užasno teški okovi.

Suton...!
Tjeskoba muči.
Duša plače.
Stežu okovi.

Padam...!
Gospodine, pomoć!
Štiti me, ne daj!
Gospodine, dušu đavo traži.

Ponor, dubina,
razdire grijeh me.
Bože! Vapim!
Snage daj mi, Oče s neba.

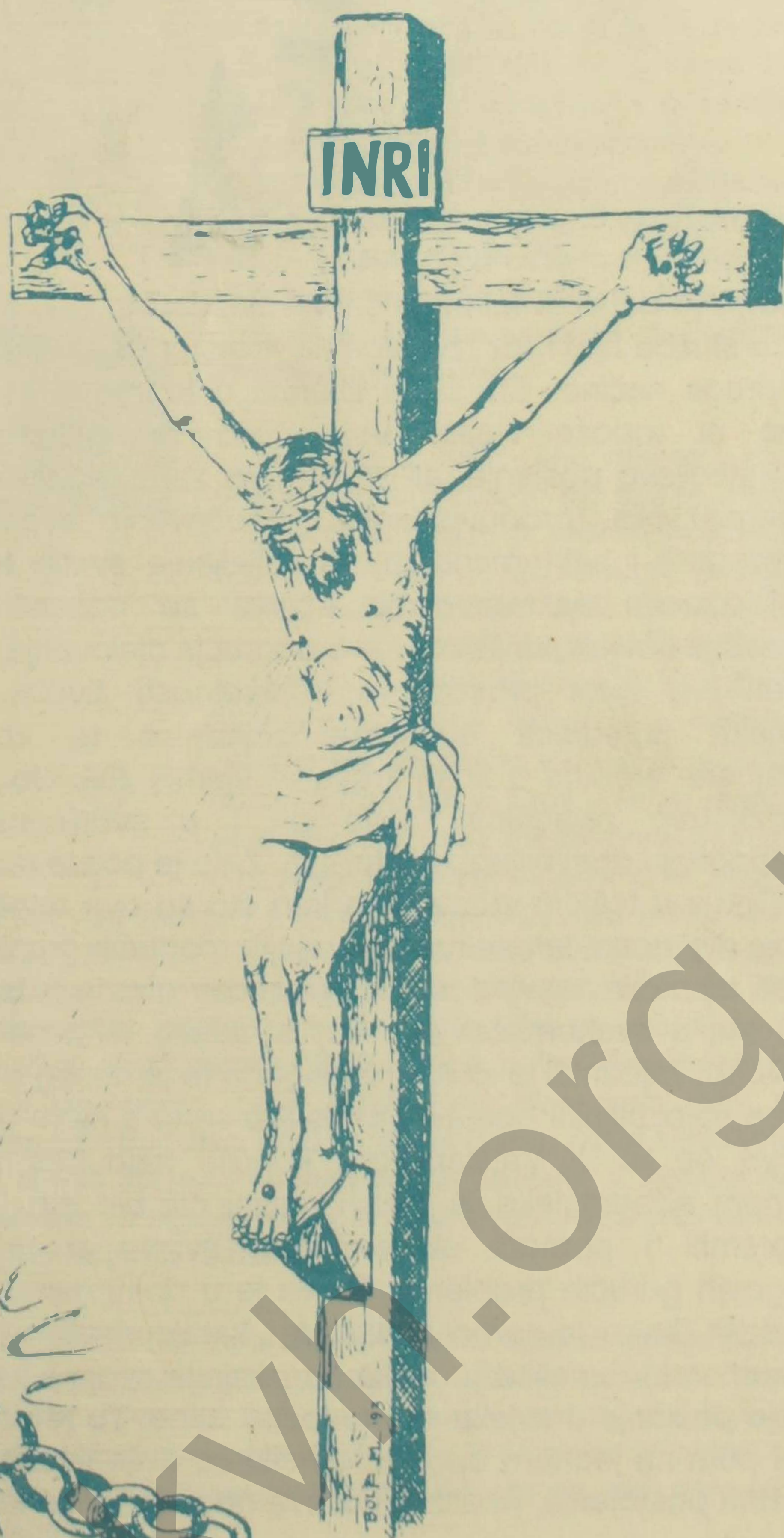
Milost!...
Molim, Oče, tebe
snage daj mi, Gospodine
moćni,
jer bijem boj grozni.

Spokojstvo, ljubav,
milost, topli plamen
odagnao tjeskobu
sveti pramen.

Štefan Durandzi, Selenča

(Pjesma je prevedena sa slovačkog jezika. Hrvatski prijevod pripremila Kristina Ralbovska.)

Vjersko - informativni list
God. XXIII., br. 1 (73)
siječanj-veljača 1993.
cijena: 5.000 dinara

zknj.org.rs

CRKVA U SLUŽBI KONKRETNOG ČOVJEKA

Jedna od činjenica na koju nam u posljednje vrijeme upozorava ovaj rat koji bjesni na ovim našim prostorima nesmanjenom žestinom jest činjenica da ljudi u konkretnoj sredini osjećaju onoliko pomoći koliko se u datoj sredini zauzima Crkva koja živi u dotičnom gradu ili selu. Kada se jednom strasti smire i kada se bude pisala objektivna povijest naroda Hrvata, Crkva će na tim stranicama ispisati svoja najljepša poglavlja dakako uz uvjet da se je zauzimala na karitativnom humanitarnom pa i političkom polju koliko je to bilo u njezinoj moći. Zanimljivo je da je totalitaristički režim stalno vodio brigu da se Crkva ne bi bavila nedozvoljenim poslovima da se ne bi "politizirala" a na stranu sva

nastojanja da što veći broj i samih službenika Crkve stave u svoju službu bilo kroz tzv. legalna "sveštenečka udruženja" ili na druge načine. Crkvu se stjeralo u hramove i sakristije kako bi tobože vršila svoje čisto evangelizatorsko i posvetiteljsko poslanje, ali se pri tom zaboravljalo da je ta evangelizacija (propovjedanje i poučavanje evanđeoskih vrijednosti) i sakramentalizacija (dijeljenje svetih Kristovih tajni zvanim sakramentima kojima se posvećuju sva razdoblja čovjekova života i sva područja djelovanja) trebala živjeti i u život provoditi u konkretnosti života svakog čovjeka pojedinca obiteljske zajednice te konkretne društvene sredine u kojoj kršćanin vjernik živi. No kako je vjernik dio zajednice Crkve on i u svom osobnom svjedočenju nosi biljeg zajedništva. Zato je posve razumljivo da Crkva u teškim vremenima kao što su ova ratna razvija svoju djelatnost takorekuć do krajnjih mogućih granica kako bi na taj način zasljedila svoju ljubav prema Isusu Kristu koji trpi u svakom čovjeku koji stradava. Ako se u kojoj crkvenoj zajednici tako što ne događa to je razlog da si ona sama najozbiljnije postavi pitanje što se to s njom događa? Crkva se na II Vatikanskom koncilu najdublje zabavila samom sobom iako je njezin glavni cilj bio što bolje se pripremiti i pomoći suvremenom svijetu u rješavanju njegovih gorućih problema. Crkva je u dokumentu "Svjetlo naroda" (kako je samo značajan i karakterističan i naslov dokumenta) temeljito proučila i analizirala svoju vlastitu bit i svoje poslanje u svjetlu evanđeoske istine. To je učinila po prvi puta na jednom općem Koncilu za dvije tisuće godina njezina postojanja. Analizirajući sve odgovarajuće tekstove i

slike sv.Pisma Staroga i Novoga zakona došla je do najdublje spoznaje svoje biti a ta je da je ona sakrament svijeta to jest vidljivi znak Božje - Kristove prisutnosti u svijetu preko kojega Bog djeluje i usmjerava tijek zbivanja cijeloga ljudskoga roda dapače i kosmičkih prostora. Crkva je postala svjesna da je ona povlašteni prostor u kojem se nastavlja slatka stvarnost utjelovljenja Božjega Sina koji u njoj nastavlja vršiti djelo otkupljenja čovjeka i svijeta. Vođena svjetlom Duha Svetoga Crkva je otkrila čudesne prisutnosti Isusove osobe u različitim vidovima djelovanja Crkve. Od Kristove prisutnosti u Riječi preko njegove prisutnosti u sakramentima preko prisutnosti po apostolsko - svećeničkoj službi a na poseban način u službi i osobi Petrovih nasljednika Papa koje je još sv.Katarina Sijenska nazvala "Slatkim Kristom na zemlji!" Vrhunac svih tih vidova Kristove prisutnosti u ovom svijetu je prisutnost u Euharistiji gdje se pod prilikama kruha i vina na stvaran način žrtvuje Krist zadovoljavajući za grijeh čovječanstva. Sve pak te prisutnosti pa i ova najintenzivnija u Euharistiji stavljene su u funkciju Kristove prisutnosti u svakom čovjeku prema onoj Isusovoj maksimi da smo učinili Isusu ono što učinismo jednom od njegove najmanje braće. Prisutnost u Riječi ima nas prosvjetliti i poučiti o osnovnim istinama Kristove nauke da bi nam prosvjetlio razum i potakao volju na djelovanje. Sakramenti sa odgovarajućim apostolsko - svećeničkim službama trebaju nam osigurati potrebnu duhovnu snagu da Kristove istine prihvaćene umom i voljom u svakom razdoblju čovjekova života i napose u posebnim uvjetima čovjek mogne provoditi u život. Dapače i samo euharistijsko sjedinjenje čovjeka sa Isusom Kristom ima za cilj buđenje djelotvorne ljubavi prema bratu čovjeku koja se manifestira kroz sve oblike služenja konkretnim potrebama toga čovjeka: od gladi žeđi krova lijeka utjehe sa neumitnom logikom: "Što god učinite jednom od ove moje najmanje braće meni učinite!" (Mt 25 40). Da su ovaj problem tako vidjeli i najveći tumačitelji sv.Pisma svjedoči i ovaj tekst sv.Ivana Zlatoustoga: "Kakvu korist može imati Krist ako je njegov oltar pokriven zlatnim posudama dok on sam umire od gladi u osobi siromaha? Počnite hraniti njega koji je gladan a poslije ako vam još ostane novca ukrasite i njegov oltar. Nudiš mu zlatni kalež a ne daš mu čašu svježe vode? Kakvu korist od toga ima? Nabavljaš za oltar velove zlatom protkane a njemu ne nudiš potrebno odijelo... Bog nikada nikoga nije osudio što nije dao njegovim hramovima bogate ukrase ali prijeti paklom ako se propusti pomoći siromasima." (iz 50. homilije na Matejevo evanđelje) Prema svemu iznesenom jasan je zaključak da se život jedne crkvene zajednice ili Crkve uopće mjeri prema stupnju njezine angažiranosti u službi konkretnoga čovjeka a sve ostalo spada u domen prazne slatkorječivosti. To mjerilo vrijedi za svakog člana Crkve ali i za Crkvu kao cjelinu. Suvremena kriza izazvana raspadom bivšeg totalitarističkog sistema jasno nam pokazuje kako suvremeni svijet treba upravo takvu Crkvu koja mu je spremna pomoći u svim njegovim potrebama. Evo velikog izazova našoj Crkvi a vrijeme velikoga posta, koje zovemo Korizmom, upravo je kao stvoreno za takvu akciju poslužiti Isusu Kristu u svakoj trpećoj osobi, obitelji ili široj društvenoj i narodnoj zajednici.

Lazar Ivan Krmpotić

NAŠA KORIZMA

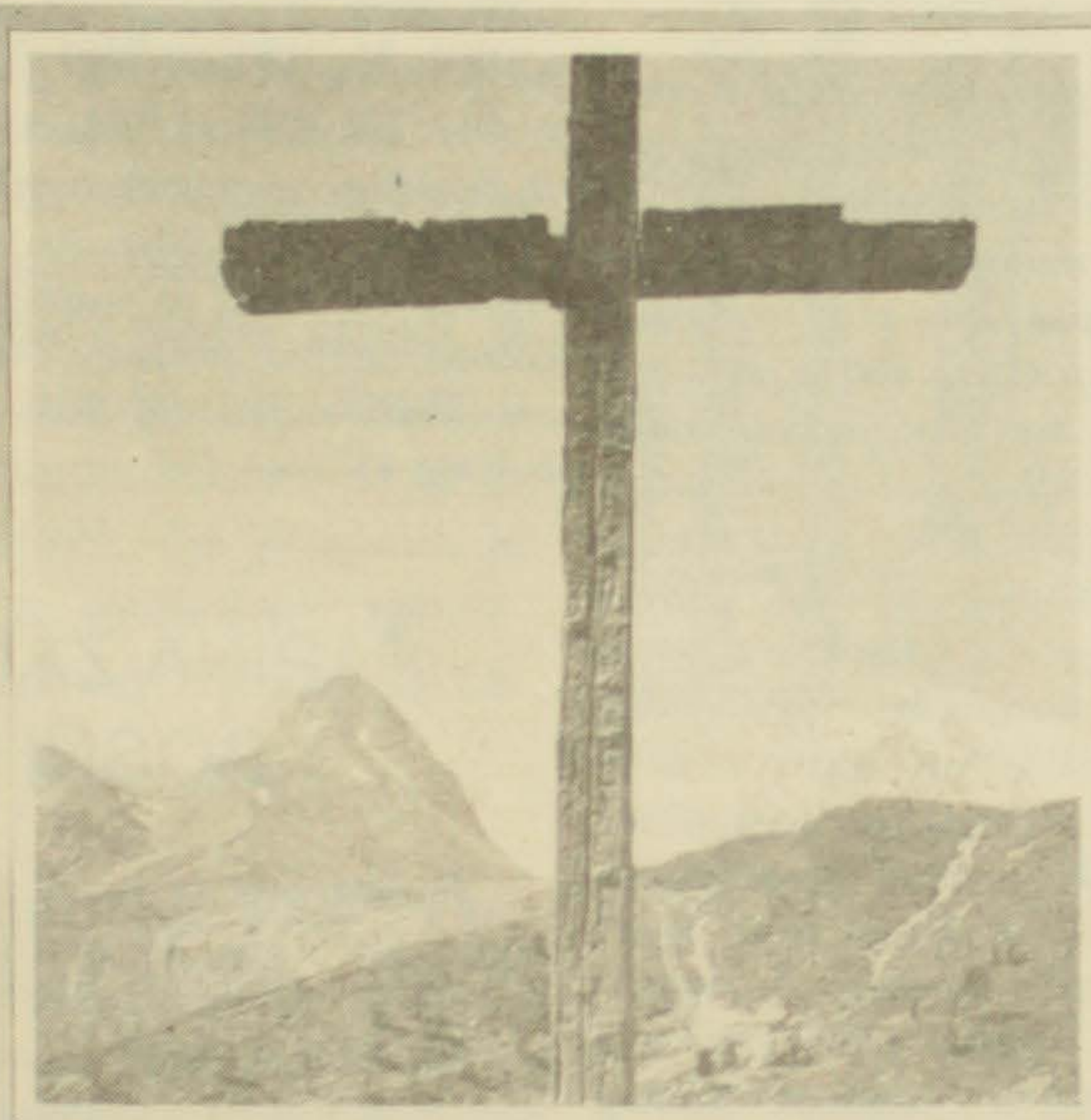
Korizma je na pragu našeg vremena sa potresnom porukom: **"POGLEDAJ GOSPODINE I SMILUJ NAM SE, JER SMO TI SAGRIJEŠILI MNOGO!"**.

Svi čovjekovi naponi su i opet ostali bespomoćni i nad sudbinu čovječanstva svili su se tamni oblaci čovjekove nesigurnosti za njegovu sutrašnjicu. Zato u ovo Korizmeno vrijeme Krist se daje kao spasitelj i otkupitelj, te poziva čovjeka - vjernika, na razmišljanje, istinsku molitvu i djelotvornu žrtvu, da bi isprosili Božju Dobrotu, te potakne čovjeka na obraćenje. Treba i današnji vjernik da pođe u samoću i tamo se sretne sa milosrdnom Ljubavi, koja se upriličila u Kristu Patniku, koji se učovječio radi nas ljudi i radi našeg spasenja. Korizma obilježava vrijeme pokorničke i molitvene pripreme za proslavu Uskrsa. Ona ima svoje duboko značenje. Četrdeset dana Korizme znači prvo spomen na putovanje Hebreja kroz pustinju koje je trajalo četrdeset godina, onda spomen na Isusov boravak u pustinji u postu i molitvi kroz četrdeset dana, a može značiti i Isusov pouskrsli život od uskrsnuća do uzašašća. Svi nas ovi spomeni upućuju po kojima možemo shvatiti Korizmu kao neko vrijeme ozbiljnog hoda, pokreta, iščekivanja i kušnji. Pustinja u biblijskom smislu doziva u svijest velike događaje iz povijesti Izraelaca: sklapanje Sinajskog saveza i Božju prisutnost i vodstvo naroda upravo tim putem u obećanu zemlju. Tako poimanje pustinja kao putovanja duboko simbolizira stvarnost naše opstojnosti koja od rođenja do smrti jest prolaz, putovanje, hod prema zbilji nove obećane zemlje. Pustinja je uvijek teška, mučna i nesigurna. Kroz nju se može koračati samo u vjeri i nadi da nije tu sva i konačna stvarnost. Čudesna djela Božja izvedena u pustinji poziv su Božji na vjeru i povjerenje u Njega, jer kao što je nekoć pomagao svom narodu tako će, vjeran svojim obećanjima, pomagati i u buduće svima koji se u Njega uzdaju. Ta su djela Božja poziv na obraćenje. Božja, naime, ljubav i dobrotu izaziva u čovjeku želju da doživi osjeti tu ljubav. Da se obrati Bogu.

Korizma simbolizirana pustinjom trebala bi biti vrijeme posvećenja našeg životnoga puta i smisla. Što mi zapravo očekujemo od života? Kroz Korizmenu pobožnost: križnoga puta, propovijedi, molitve i razmatranja, revnijem slavljenju dana Gospodnjega, osobito obnavljanju našeg krsnog zavjeta i sakramenta pomirenja, nastojat ćemo ne samo podnositi muke koje nam nanosi život, već i svjesno nositi terete drugih, iskazivati više ljubavi prema drugima, više darežljivosti, više djelovati na svakidašnje okolnosti da se uspostavi toliko poremećeni mir, tolika razdvajanja među ljudima, otkloniti mržnju i rat koji nam prijeti, istinski opraštajući, pristupiti jedni drugima u dobrohotnosti i ljubavi, cijeneći ljudskost i svačiju osobnost.

Život donosi mnoga iskušenja, postavlja nas pred izbor i odluke. U kojem se pravcu odlučiti? Korizmeno je vrijeme posebna prilika da se zapitamo zašto patnje, zašto smrt? Vjerske kušnje dolaze spontano svakom vjerniku koji zrije, jer još uvijek gledamo sa mo u slici kao u ogledalu konačna ostvarenja koja Bog obećava. I nije dobro za čovjeka da živi bez iskušenja. Tri činitelja mogu biti uzrok kušnje: BOG, koji kuša čovjeka da bi mu mogao dati život, ČOVJEK sam sebe, kad želi biti kao Bog, što vodi u smrt, i NAPASNIK koji se upliće u čovjekove kušnje i nudi mu rješenje u neposlušnosti Bogu. Kušnja izgrađuje a napast razvaljuje. Čovjek se može i

iz napasti izvući, ali uz mnogo veće napore negoli iz kušnje. Kušnja je dar milosti a napast je poziv na grijeh. Kušnja zahvaća čovjeka na svakom mjestu i na svakom položaju: u raju kao i u pustinji, u zdravlju kao i u bolesti, u bogatstvu kao i u siromaštvu. I Crkva je u kušnji: hoće li posegnuti za političkom vlasti i riješiti mnoga pitanja snagom vlasti i diplomaci je, ili će izabrati put skromnosti, siromaštva, poniznosti i služenja. Nije uvijek u povijesti prevladao Isusov primjer i poziv na služenje i otklon od bilo kakve sile i svjetske moći. Najteži trenuci su oni u kojima se čovjeku postavlja pitanje: gdje je sada Bog? Zašto šuti? Zašto podnosi tolika zlodjela? Neka nas kušnje ne obeshrabruju u smislu da smjesta posumnjamo u svoje spasenje ili jesmo li uopće vjernici ili kršćani. Ne smiju nas kušnje baciti u malodušnost i osjećaj ništavosti. I Krist je u zapuštenosti zavapio: "Bože moj, Bože moj, zašto si me ostavio?!", ali je i dodao rekavši: "Došao sam da vršim volju Oca mojega!". Korizma nosi i pokornički i krsni biljeg. "Sjeti se čovječe da si prah i da ćeš se u prah vratiti", ili "Obratite se i vjerujte Evanđelju", nisu li to riječi izgovorene i popraćene prilikom pepeljanja na početku Korizme? I tako nas Crkva povezuje sa Kristom, za kojeg Koncil kaže, da

*Ne više moja volja, nego samo Tvoja,
Gospodine, neka kraljuje u meni!*

je Krist Sin Božji u ljudskoj naravi, te veli: Dajući svoga Duha, on svoju braću, saznanu iz svih naroda, na mistični način uspostavlja, kao svoje tijelo. U tom se tijelu Kristov život razlijeva u vjernike, koji se tajnovi tim i stvarnim načinom sjedinjuju s Kristom mučenim i proslavljenim po sakramentima. Svi udovi treba da postaju njemu slični, dok se u njima ne oblikuje Krist. Zato smo uzeti u tajne Njegova života, s Njime suoblikovani, suumrli i suuskrsnuli, dok ne budemo s Njime sukraljevali. Dok još putujemo zemljom, slijedeći Njegove stope u žalosti i progonu, pridružujemo se Njegovim mukama kao tijelo Glavi, s Njime sutrpimo da budemo s Njime suproslavljeni."

Korizma je, dakle, ono vrijeme u koje mi kao vjernici trebamo što dublje uroniti i ozbiljno razmišljati o sadržajnosti ovog svetog vremena i razmatrajući postaje križnog puta, doživjeti naše obraćenje i pomirenje sa razapetom Kristovom Ljubavi. U tijelo se Crkve razlijeva Kristov život, život onoga koji je nekoć živio ovakvim životom kakvim živimo mi, koji je na kraju do smrti trpio, ali je sada u Bogu proslavljen i živ. On i sada živi zauzimajući se za nas. Njegov se život na tajnovit ali stvarni način širi u sve koji vjeruju i s njime se sjedinjuju po sakramentima. Korizma je, dakle, ono spasonosno vrijeme u kojem postom i molitvom doživimo svoje obraćenje po sakramentu pomirenja. Sakramenti kao vidljivi znakovi označuju i predočuju nutarnju duhovni Božji čin, Božji zahvat, Božju akciju. Ako sakramentima pristupamo s uvjerenjem, da u njima i po njima sam Bog, za kršćane utjelovljeni Bog Isus Krist, pristupa nama, našoj konkretnoj situaciji, da bi nas susreo i obdario svojim životom, tj. svojom milošću. Sakramenti su osobiti načini Božjeg djelovanja u vidu našeg spasavanja, obnavljanja i jačanja.

Ovako doživljena korizma bit će i nama spasonosno vrijeme, Božji pohod čovjeku: umornom, nesigurnom za sutrašnjicu, dezorijentiranom i lutajućem, koji traži nove putove, novo svjetlo, koje će obasjati staze našeg putovanja na obzoru kršćanske orijentacije i preoblikovanje duhovnih vrednota, koje će utvrditi naš narodni i vjernički identitet.

Blaško Dekanj

S PAPOM IVANOM PAVLOM DRUGIM

Radi sve suženijih informacija ovdje u našim prostorima, sve je teže blagovremeno pratiti živu djelatnost sv. Oca i njegovo služenje gorućim potrebama suvremene Crkve pojedinih naroda i čovječanstva kao cjeline. Za normalni život svake žive katoličke zajednice veoma je važno da prati sve ono što Papa čini jer upravo on je ona osoba kojoj je Isus Krist u naše dane povjerio zastupničku službu to jest da njega zastupa u vodstvu Crkve i u usmjerivanju tijeka zbivanja u suvremenom svijetu. Crkva, koja ne prati Papina nastojanja i rad, u opasnosti je da se pomalo nađe u potpunoj izolaciji i u stvari počne živjeti u određenom smislu i shizmatičkim načinom. Upravo Petrova služba u Crkvi je najjače sredstvo jedinstva cijele Crkve. Ta služba osobito po ustanovi Sinode biskupa sve jače i djelotvornije posužuje u život pojedinih mjesnih i narodnih crkvi bilo tada kada traži točne podatke o određenim problemima bilo kada kroz postsinodalne akte daje smjernice za liječenje određenih rana ili novo usmjerenje cijele crkvene zajednice. Ako to jednoj Crkvi nije poznato, ti milosni zahvati teku mimo njezina života i ona ostaje prikraćena, a time siromašnija i slabija u svom služiteljskom poslanju.

PROGLAŠENJE NOVOG
KONCILSKOG KATEKIZMA

Već se odavno u Crkvi osjećala potreba da Crkva sama u vidu jednog službenog katekizma jasno iznese svoje učenje. Katehetski stručnjaci zasipali su nas serijama novih i novih katekizama koje su još prije isteka iz tiska same serije već proglašavali nesavršenima a ponekad i promašenima. To mnoštvo katehetskih pomagala puno puta je unosilo zabunu i u srca onih koji su tu nauku kao nauku Crkve trebali predavati novim pokoljenjima tim više kada su se među tim stručnjacima vodile žestoke polemike i optuživanja. Zato je na Sinodi biskupa 1985. godine dozrijala ideja da se pristupi izradi jedinstvenog katekizma koji bi iznosio čistu i jasnu nauku Katoličke crkve u svim važnijim pitanjima vjere i morala. Posao je bio dug i mukotrpan, a raden je pod vodstvom posebne kardinalske komisije uz sudjelovanje biskupa i teološko - pedagoških stručnjaka iz cijeloga svijeta. Tako se za ovaj katekizam može reći da je djelo cijele Katoličke crkve. Sveti je Otac za sve ovo sedmogodišnje razdoblje koristio svaku prigodu da ljude vjernike potakne na molitvu, a stručnjake na što zauzetiju suradnju u izradi te knjige naše vjere. Nakon dugih savjetovanja, promišljanja i preradbi konačno je Papa u okviru svečane euharistijske službe Božje u rimskoj crkvi sv. Marije Velike na svetkovinu Bezgrešnog Začecja BDM u prisutnosti velikog broja crkvenih uglednika predao Katekizam II Vatikanskog koncila cijeloj Crkvi na službu. Zanimljivo je da se to zbilo na onom istom oltaru na kojem su prije više od tisuću i sto godina sv. braća Ćiril i Metod stavili svete knjige slavenskog prijevoda bogoslužja Crkve. Bio je to bez sumnje najznačajniji događaj u životu suvremene Crkve poslije II Vatikanskog koncila. Papa je u homiliji zahvaljivao Bogu za dar ovoga katekizma Crkvi u kojem je sadrža na cjelovita nauka Katoličke crkve, a Mariju na čiju svetkovinu se sve ovo događalo, stavio je kao uzor cijeloj Crkvi da istine sadržane u tom katekizmu treba Marijinom vjerom i dušom prihvatiti i u život provesti. U svom nagovoru pred likom Bezgrešne na Španjolskom trgu u Rimu, gdje o svetkovini Bezgrešnog Začecja Papa svake godine okiti kip Bezgrešne, Papa je istakao kako su biskupi na čelu sa papom Pavlom VI povjeroili Bezgrešnoj 1965. godine završeni Koncil tako on sada u njezine ruke stavlja ovo djelo koje u život provodi odredbe II Vatikanskog koncila. Tom su svečanom činu prethodile i druge značajne manifestacije u Rimu u povodu izlaska tog novog pokoncilskog katekizma a najuicajnije osobe Vatikana govorile su o značenju ovog katekizma u daljem životu Crkve. Živo se nadamo da nećemo morati dugo čekati da taj katekizam dobijemo u hrvatskom prijevodu kako bi smo na temelju njegovih načela mogli preraditi i naše domaće katekizme kako bi u njima zasljalala univerzalnost Crkve, sjaj i bistrina njezine nauke kako bismo se i mi napajali sa bistrih izvora Spasiteljeve nauke koja struji iz njegova Srca i ovim našim sunornim vremenima.

PAPINO ZAUZIMANJE ZA ŽIVLJENJE
CELIBATA

Točno nakon godinu dana pošto je održana prva Sinoda biskupa Evrope sv. Otac Ivan Pavao II sazvaio je predsjednike svih Biskupskih konferencija Evrope kako bi sa njima proučio pastoralnu problematiku Crkve u Evropi. Zanimljivo je da je sv. Otac veći dio svoga izlaganja evropskim biskupima posvetio tematici celibata. Već od vremena poslije II Vatikanskog koncila počele su u Crkvi prodirati ideje površnog shvaćanja celibata, to jest dobrovoljnog neženstva katoličkog klera. Senzacionalistički svjetski tisak podrijevao je toliko ovu temu koju je osladio po kojim škandalom sa tog područja, a sa druge strane kontestatorska strujanja u samoj Crkvi živo su podupirala takvo pisanje svjetskog tiska svojim izjavama, protestnim zborovima i sličnim poduhvatima. Kao plod svih tih nastojanja u Crkvi je sve više slabila svijest o važnosti ne samo celibata nego i predbračne i bračne čistoće. Svenu tomu donosili su se takozvani znanstveni razlozi kao npr. da će broj svećeničkih zvanja do te mjere opasti da će Crkva biti prisiljena dopustiti ređenje oženjenih, ili ženidbu zaređenih što se do sada događalo samo u slučajevima apostazija. Zato je sv. Otac želeći ohrabriti biskupe Evrope, gdje se ovaj problem uz Sjedinjene Američke Države najjače osjeća, iznio niz činjenica koje pokazuju pozitivna usmjerenja od porasta zvanja u Crkvi do sve većeg radikalizma i na tom području novih crkvenih gibanja (neokatekumeni, fokolarini...). Zato je sv. Otac zahvaljivao Bogu da je Crkva u kriznim vremenima prije i poslije II Vatikanskog koncila ostala dosljedna u čuvanju karizme celibata kao i u vremenima koja su slijedila sve do naših dana u različitim prigodama. Papa je posebno naglasio značenje posvećenog celibata za evangelizacijsko poslanje Crkve u suvremenom svijetu. Hvala sv. Ocu za ovo zauzimanje i daj Bože da riječi njegove otrijezne suvremeni svijet i bolesne dijelove Crkve.

PAPINA ZAUZIMANJA ZA MIR U
BOSNI I HERCEGOVINI

Uistinu velik će posao imati povjesničari da pokažu i opišu Papina nastojanja kako bi došlo do prekida ratnih sukoba i stravičnih pustošenja na prostorima Bosne i Hercegovine, osobito o užasnim logorima i silovanjima koja su zgranula sav civilizirani svijet tako je papa Ivan Pavao II dan za danom koristeći svaku prigodu svoj javni nastup propovjed, tjednu katechezu ili andeosko pozdravljenje za upozori opomene potakne na molitvu i konkretnu akciju kako zaustaviti to krvoproliće u Bosni i Hercegovini. Vrhunac i kruna svih tih Papinih nastojanja bio je molitveni skup svih predstavnika evropskih vjerskih zajednica u Asizu 9. i 10. siječnja o.g. Na taj europski molitveni skup odazvali su se osim predstavnika svih katoličkih biskupskih zborova Evrope predstavnici svih reformiranih crkvenih zajednica. Na molitvenom skupu od pravoslavnih predstavnika pojavili se samo predstavnici Makedonske pravoslavne crkve u osobi mitropolita australskog i administratora kičevsko - debarskog Timoteja sa pratnjom. Rezidencija mu je na Ohridu. I ovim aktom su potvrdili da imaju sluha i srca za velike suvremene potrebe Crkve i trpećeg čovječanstva danas ovdje u našim prostorima. Papinu pozivu odazvali su se i predstavnici Židova i Muslimana kao i predstavnici ostalih vjerskih zajednica. Bio je to jedinstveni molitveni vapaj svih vjerujućih suvremene Evrope za konačno smirenje krvavih sukoba na ovim balkanskim prostorima. Osim crkvenih uglednika slavljaju su se priključile mnoge poznate osobe talijanskog i europskog političkog života. Crkva u Hrvata bila je dolično zastupljena delegacijom kojoj je na čelu stajao prvi biskup Crkve u Hrvata kardinal Franjo Kuharić te nadbiskup sarajevski Vinko Puljić, a bili su naznačni i drugi biskupi i uglednici. Predstavnici Muslimanske vjerske zajednice bili su okupljeni oko reis ul uleme Josifa Selimoskoga kojeg je Papa i posebno primio. Taj dvednevni molitveni skup upisao se u najljepše stranice ekumenskoga i međuvjerskoga dijaloga na ovim prostorima i postao je žarki vapaj ujedinjenog čovječanstva Evrope za mirom na Balkanu, a toga mira na Balkanu još nikako nema! To znači da svojim molitvama ne smijemo prestati moliti sve dok naše molitve ne budu uslišane! LIK

SREBRNI JUBILEJ USPOSTAVE SUBOTIČKE BISKUPIJE

Crkve, te predstavnike grada g. Kasza Jozsefa, gradonačelnika, gospođu Stanku Kujundžić, potpredsjednika grada i g. Kern Imrea, predsjednika Izvršnog odbora.

Godine 1968. na blagdan Obraćanja apostola Pavla, Sv. Otac Papa Pavao VI. potpisao je bulu "PRAECLARISSIMA PAULI" kojom je Bačku Apostolsku Administraturu podigao na rang samostalne SUBOTIČKE BISKUPIJE. 8. veljače iste godine imenovao je msgr. Matišu Zvekanovića, dotadašnjega apostolskog administratora prvim rezidencijalnim biskupom Subotičke biskupije. U povijesti mjesnih Crkava takvi datumi su od primarne važnosti, jer je uspostava samostalne biskupije uvijek događaj koji je priznanje prošlosti, ali još više poticaj za ispunjenje poslanja Krista Gospodina u budućnosti, na određenom teritoriju. Ne želimo u ovom prikazu opisivati prošlost Crkve na ovim prostorima, jer je ona u mnogo čemu poznata, a jednako tako još je velika potreba temeljnih povijesnih istraživanja. Vrlo je teško govoriti, osobito danas, i o budućnosti u ovoj mjesnoj Crkvi, no trebali smo se zaustaviti na dan 25. obljetnice i zahvaliti Bogu za ono što je učinio u životu ove biskupije kroz 25 godina koje su otišle u povijest i bit će jednog dana razlogom možda i većih slavlja, a svakako i poniznog kajanja za ono što je propušteno u životu ove Crkve. Ova ozbiljna vremena i ostale okolnosti dirigirale su zamisao same proslave. Ta proslava je željela biti obilježavanje toga datuma sjećanjem, zahvalnošću i molitvom. Željela je biti skromna i ponizna. Tako je i uspjela.

Na proslavu 25. obljetnice uspostave Subotičke biskupije subotički Ordinarij mons. Ivan Pénczes pozvao je gg. nadbiskupe i biskupe mons. Gabrijela Montalva, nuncija Sv. Stolice, mons. Franca Perka, nadbiskupametropolitu beogradskoga, mons. Petra Perkolića, nadbiskupa barskog i primasa srpskog, mons. Ivu Gugića, biskupa kotorskog, mons. Huzsvar Laszla, biskupa zrenjaninskog, mons. Joakima Herbuta, biskupa skopsko-prizrenskoga, mons. Nikolu Prela, pomoćnog biskupa skopsko-prizrenskog, mons. Stjepana Milera, biskupskog vikara za Srijem, g. episkopa bačkog Irineja Bulovića, te biskupa Reformirane Kristove Crkve g. Hodossy Imrea i g. Beredy Ondreja, biskupa Evangeličke slovačke crkve. Od pozvanih gostiju nisu se mogli svi odazvati, radi svojih zauzetosti, ali su bili prisutni u svojim delegatima ili su se obratili okupljenoj zajednici vjernika svojim čestitkama i pismima. Bili su pozvani arhiepiskopi i dekani Subotičke biskupije, kao i svećenstvo naše biskupije. U 17 sati u katedrali-bazilici prikazana je svečana koncelebrirana Euharistija, kojoj je predsjedao mons. Gabriel Montalvo, nuncij Sv. Stolice iz Beograda. Svečanim ulazom u katedralu i zanosnim pjevanjem Zbora i naroda započela je Euharistija. Na početku slavlja biskup Ordinarij pozdravio je i predstavio visoke goste, kao i predstavnike Srpske Pravoslavne Crkve, Reformirane Crkve i Evangeličke

Za vrijeme Euharistije navještaj prvoga čitanja čitao je vjernik Katoličke crkve, g. Bogoljub Kujundžić, crkveni otac Pasotalnog vijeća Crkvene općine katedralne župe. Drugo čitanje je s kratkim uvodom navijestio pastor Reformirane crkve, g. Emil Poth, a evanđelje je naviješteno na oba jezika, a čitao ga je katedralni župnik preč. g. Stjepan Beretić. Homiliju, koja je imala u sebi povijesnu dimenziju poruke održao je biskup ordinarij mons. Ivan Pénczes. Molitvu vjernika predmolili su sjemeništarci, a završio je pastor Evangeličke crkve g. Batori Istvan. Prikaznom procesijom doneseni su darovi za Euharistiju, te cvijeće za g. Nuncija i medalja uspostave biskupije koja je rađena prije 25 godina. Na kraju sv. mise zajednici okupljenoj u katedrali obratio se najprije predvodnik slavlja mons. Montalvo. Zatim su slijedili pozdravi gg. mons. Franca Perka, Ive Gugića, Huzsvar Laszla, Stjepana Milera i u ime SPC g. Vasilija Protića. Poslije pozdrava katedralom je zaorio svečani himan Tebe Boga hvalimo, kojim se izražava zahvalnost Gospodararu i utemeljitelju Crkve, s molitvom da i dalje na ovim prostorima vodi svoj narod. Skromnom večerom za sve uzvanike završen je ovaj dan u sjemenišnoj blagovaonici.

Donosimo sada dijelove propovijedi našega biskupa, kao i dijelove pozdrava drugih gostiju.

PROPOVIJED MSGR. IVANA PÉNZESA, BISKUPA SUBOTIČKOG

Subotička biskupija - naša dobra Majka

Kako sam već u pozdravnom govoru rekao, Subotička biskupija, naša dobra majka, danas slavi 25. obljetnicu uspostave, srebrni jubilej. U Starom Zavjetu ovo slavlje dobilo je ime od riječi "jobel" što znači "ovan". Ovneći rog upotrebljavali su svećenici kao trube da navijeste početak jubileja Jubilarne godine poznate su i u crkvenoj povijesti. Papa Bonifacije VIII. određuje 1300. godine da se jubilarna godina slavi svake stote godine. Papa Klement VI. 1343. godine određuje da se jubilarna godina slavi svake pedesete godine, a Papa Urban VI. 1389. godine nalaže da se slavi u svakom stoljeću trideset i treća godina, te konačno papa Pavao II. 1470. godine određuje da se jubilarna godina slavi svakih 25. godina. Papina bula "Praeclarissima Pauli" kojom je uspostavljena Subotička biskupija, u dijelovima glasi ovako: Pavao, biskup, sluga slugu Božjih na vječnu uspomenu. slijedeći presjajan primjer apostola Pavla .

Na početku poziva se na apostola Pavla koji je osnivao Crkve, današnjim jezikom rečeno - biskupije. Dalje stoji doslovno: "Stoga, kako na području Bačke Apostolske Administrature katolicizam pokazuje napredak, što dokazuje već uređena crkvena uprava na tom području, kao i sveto sjemenište, utemeljeno za odgoj onih, koje bog poziva u svećeničku službu: nadalje časni brat, Matija Zvekanović, naslovni biskup Burcie i bački apostolski administrator izrazio je svoju želju, kako bi to uređenje dobilo oblik biskupije. Mi, pak, pošto smo stvar razmotrili, upitavši za savjet časnog brata, Marija Cagnu, naslovnog nadbiskupa Herakleje u Europi, koji kao apostolski poslanik obravi u Jugoslaviji, te saslušavši mišljenje biskupskog zbora tamošnjeg naroda, odlučujemo i određujemo slijedeće: Bačku Apostolsku Administraturu uvrštavamo u red biskupija pod imenom SUBOTIČKA, u do sada postojećim granicama". Nadalje obrazlaže da se za centar biskupije određuje grad Subotica, a za katedralu crkva posvećena sv. Tereziji Avilskoj. Doslovno u izvacima stoji: "Njezin prvi zaštitnik bit će sv. Pavao apostol, a uz njega kao drugotni - Bezgrešno Srce Blažene Djevice Marije.

Želimo da ova odluka bude pravovažeća sada i u buduće. Što smo u njoj odlučili, neka vjerno opslužuju oni na koje to spada, te neka tako stupi na snagu. /.../ Dano u Rimu kod svetog Petra dvadeset i petog siječnja, na dan Obraćanja sv. Pavla, Godine Gospod-

nje tisućudevetsto šezdeset i osme, a pete godine našeg pontifikata". Ne možemo da ne dotaknemo u našem razmišljanju, na ovaj radostan dan, po koji podatak iz povijesti ove mjesne Crkve. Kršćani na ovim prostorima, formirani u biskupiju, spominju se još u vrijeme cara Justinijana (+565) kada je u Baču već postojala biskupija . Sv. Ćiril i Metod širili su evanđelje u ovim prostorima. Po nekim auktorima baš u njihovo vrijeme Bač je podignut na rang nadbiskupije (IX. st.) Činjenica je da se kod ustoličenja proglašenog zagrebačkog biskupa među gostima na prvom mjestu spominje Fabijan, nadbiskup bački. Sv. Ladislav, kralj, oko 1093. godine da se lakše može upravljati Srijemom, Bač označuje kao drugo mjesto sjedišta nadbiskupa, iza Kaloče. Tako je nastala Kaločko-bačka nadbiskupija sa dvije katedrale i sa dva kaptola. Nakon mohačke bitke ovaj kraj je okupiran od Turaka do 1689. godine, a bačka tvrđava kao središte renesanse uništena je 1705. godine. Velikim vremenskim koracima stižemo do vremena poslije prvog svjetskog rata, i 1918. godine, kada je nadbiskupija imala 148 župa, od kojih 86 na prostoru, ubrzo potom, osnovane Bačke Apostolske Administrature, crkvene pokrajine od 10. veljače 1923. godine . Prvi biskup te nove crkvene pokrajine bio je mons. Lajčo Budanović, koji je posvećen za biskupa 01. svibnja 1927. godine. A biskupovo sjedište postala je Subotica, gdje su nastale i centralne ustanove Bačke Duhovne oblasti. Tako započeo život samostalne Apostolske Administrature u Bačkoj. Biskup Budanović izgradio je više crkava, osnivao je nove župe. Ova mjesna Crkva formirala se polako. Nešto su diktirale i životne prilike, a ostalo je postignuto dobrom suradnjom svećenika , kojih je jedno vrijeme bilo i oko 250. Smatralo se, pak, da je ovdje za pastoralni rad potrebno barem 300 svećenika. Rezultat nastojanja biskupa i svećenika je bačka sinoda održana 30. lipnja 1936. godine, kad je objavljen i novi krajevni crkveni zakonik, tzv. Kodeks Bačiensis s 500 prokanona u skladu s općim crkvenim Zakonikom iz 1917. godine. Ovo djelo od ogromne važnosti za pastoralno djelovanje i život, nastalo je u devetoj godini pontifikata biskupa Lajče Budanovića. Za ovu Crkvu bilo je to epohalno djelo.

Biskupski dom u Subotici

Biskup mons. Matija Zvekanović preuzeo je vodstvo Apostolske Administrature 19. ožujka 1958. godine. Drugi svjetski rat učinio je svoje: veliki gubitak vjernika, svećenika, vjerskih objekata i posjeda zemlje. Mladi biskup Zvekanović pun je duha Božjega nadahnjivao svoje svećenike, hrabrio, poticao, prvenstveno uvijek na pastoralni rad i na osobno posvećenje svećenika. Svakako je njegova zasluga da je 1968. godine na ovaj dan, ovaj narod uvršten među odrasle, punoljetne zajednice u Crkvi, tj. ova zajednica postala je biskupijom. Do tada je već malo sjemenište "Paulinum" pet godina radilo punim kapacitetom. U njemu je bilo 120 sjemeništara iz više biskupija. Svećenika je tada bilo 89 s prosjekom starosti 49 godina.

Danas, dakle, imamo pet svećenika više nego tada, i nešto smo mlađi. I sve je to, bez sumnje, zahvaljujući sjemeništu "Paulinum". Kroz proteklih 25 godina 54 svećenika s biskupom preselilo se u vječnost. Svi su oni bili divni svećenici na čelu s biskupom, koji su kao svijeća izgorili za duše. Biskup Zvekanović bio je prema svojim svećenicima kao dobar otac. Kažnjavao je samo u krajnjim slučajevima, kad je na to gotovo bio prisiljen, držeći na umu riječi Pisma: "nemojte suditi da ne budete suđeni" (Lk 6,37). Vodio je brigu o svojim aktivnim svećenicima. I za odmor im je osigurao odmaralište na moru - otok sv. Jurja kod Perasta u Boki Kotorskoj. Brinuo se i za stare, nemoćne i bolesne svećenike. Za njih je sagradio svećenički dom "Josephinum". Statistički podaci o broju vjernika, krštenja, vjenčanja, umrlih, te polaznika vjeronauka - djece, mladih i odraslih, kao i podaci o broju prvopričesnika i krizmanika govore o opadanju. Dakako da nas ne može tješiti činjenica da je to svjetska pojava, ali ni to ne smijemo zaboraviti da smo mi u ovom radu samo oni koji okopavamo i zalijevamo, a Bog je onaj koji daje da

raste. Moramo biti uporni i ustrajni u svom radu za duše. Bogoslova imamo deset, sjemeništara u sjemeništu "Paulinum" trideset i četiri iz tri biskupije.

Posljednjih godina povećao se broj prijavljenih i u malo i u veliko sjemenište. Molimo se za dobra i sveta svećenička i redovnička zvanja. /.../ Što se ekumenizma tiče biskup Zvekanović iskoristio je svaku priliku za susrete s braćom sestrinskih Crkava, a na to je poticao uvijek i svoje svećenike. Budno je pazio da se i Molitvena osmina za jedinstvo kršćana što bolje organizira. Na kraju spomenimo da je sigurno bilo i propusta i pogrešaka, ali Sveto nas pismo uči da je lažac onaj tko kaže da nema grijeha. Neka nam bude bitno i na prvom mjestu uvijek isticati ono što je dobro, lijepo, plemenito... Otkrijem uvijek to u svojim bližnjima, u svakom čovjeku, jer samo tako možemo istinski živjeti Kristovo evanđelje. /.../ Neka Bog bude sa svima nama, sada i uvijek. Amen.

GOVOR G. NUNCIJA MONS. GABRIELA MONTALVA

U promjene unijeti dušu

Kako je lijepo kad braća žive zajedno. Ove riječi na poseban način na današnji dan imaju značenje za nas i za Vas. Tu smo u zajedništvu s Vašim biskupom ordinarijem. Ovdje smo s Vašim svećenicima, redovnicima, redovnicama i sa svim vjernicima ove biskupije. Ali zajedno smo i s braćom drugih vjera. Zajedno smo da zahvalimo Gospodinu. /.../ Svojim prisutvom ovdje svjedočim o tome da je u ovom Vašem zahvaljivanju prisutan i Sv. Otac. Sv. Otac misli na Vas. Sv. Otac prati

Vaš život. Dok sam slušao riječi propovijedi Vašega biskupa mislio sam na to kako se sv. Otac raduje zbog ovih dubokih korijena vaše vjere. Doista, duboko ste se ukorijenili u povijesti. Ovi korijeni su zaista duboki u vašim srcima. I jedna druga misao koju bih htio izaraziti: u ovim momentima kad se toliko toga mijenja u ovom svijetu.

Biskup I. Penzes pozdravlja Nuncija i ostale goste

Tih promjena ima dobrih, ali i onih manje dobrih. U svakom slučaju u tim promjenama moramo i mi i vi živjeti. Slijedite, dakle, ukorijenjenost u povijest, no još više truda uložite da ti korijeni rastu i razvijaju se. To je i želja sv. Oca. Kao što je i nedavno istaknuo, on nosi u srcu novu evangelizaciju Europe. I htio bih Vama prenijeti tu želju sv. Oca. U promjene koje se događaju u svijetu mi moramo unijeti dušu. Duša ovih promjena mora biti naša vjera i naša vjernost kršćanstvskom životu. Zato ovi jubileji neka budu novi doprinos za novi početak kršćanskog života. Svi smo mi odgovorni pred Gospodinom, ali i pred Crkvom. Samo u kojoj mjeri smo odgovorni Bogu i svojoj vjeri, samo u toj mjeri ćemo doprinjeti promjeni ovoga svijeta. Još jednom bih Vam htio reći da Vas sv. Otac prati svojim blagoslovom. Ovaj blagoslov Vas treba ojačati u vjeri i privrženosti vašoj vjeri.

GOVOR MONS. FRANCA PERKA, NADBISKUPA I METROPOLITE BEOGRADSKOG

Crkva danas vrši svoj spasenjski rad u stravičnim vremenima

Kao Vaš metropolit, jer je Subotička biskupija zajedno sa Zrenjaninskom spada u Beogradsku metropoliju. Vama koji ste sabrani u Isusu Kristu u crkvi Subotičke biskupije, čestitam ovaj slavni jubilej 25. obljetnice pravnog postojanja Vaše zajednice. Čestitam zajedno i Vašim svećenicima, sabranim sa svojim biskupom Janošem koji su odgovorni za pastirsko djelovanje i navještanje evanđelja među Vama....

Moramo biti svjesni da Crkva danas vrši svoj spasenjski rad u stravičnim vremenima. U vremenima kada je Sotoni uspjelo da osobito ovdje na balkanskim prostorima uvuče mnoge u svoju đavolsku igru mržnje, ubijanja i razaranja i tako zapravo razara Crkvu Božju, Crkvu Kristovu. Izlaz iz toga je baš u vjernosti Crkvi Kristovoj koja je zajednica ljubavi, vjere i nade. Krist je

Gosti na proslavi: mons. S. Milner, L. Huszvar, F. Perko, I. Gugić

obećao da Crkvu paklenska vrata neće nikada pobijediti.

Zato budite uvijek uz svoju Crkvu u Vašoj biskupiji, da bi bili tako čitavom svijetu i svim ljudima znak Božjeg spasenja i Božje ljubavi. Sa dobrim željama za budućnost kličem Vama koji ste Crkva Kristova: Ecclesia Christi in dioecesi Suboticana vivat, crescat, floreat.

GOVOR MONS. STJEPANA MILERA, biskupskog vikara za Srijem

Vjerni Bogu, Crkvi i svom Rodu

U nemogućnosti da oci biskupi dođu na ovu proslavu, s obzirom da je Đakovačka i Srijemska biskupija toliko stradala u ovim vremenima... dozvolite da u ime Đakovačke i Srijemske biskupije, u ime svojih biskupa čestitam Subotičkoj biskupiji i njezinom biskupu ovaj srebrni jubilej. /.../ Neka Gospodin usliši molitvu za budućnost Subotičke biskupije. Neka ona živi, neka ona raste i neka cvjeta u svojoj budućnosti prema drugim dolazećim jubilejima. Ta želja i ta molitva ostvarit će se ako Subotička biskupija, vjernici i svećenici sa svojim biskupom, ostanu vjerni Bogu, Crkvi i svome Rodu. Sigurno da u ovim prilikama nije lagano ostati Bogu vjeran, Crkvi vjeran i svome Rodu vjeran. Nije lagano ostvarivati ljubav, dobrotu, evanđeoske principe u današnjem svijetu, među današnjim ljudima. Zato usrdna molba nebeskoj Majci, koju štujete Vi u Subotici posebno na Bunariću, u Doroslovu. Mi u Đakovačkoj i Srijemskoj biskupiji, napose na Tekijama. Neka nam zajednička Majka, nebeska Majka isprosi potrebne milosti da te želje, ta molitva bude uslišana. Uistinu neka živi, neka raste i neka cvjeta Subotička biskupija.

RAZMIŠLJANJE UZ JUBILEJ

Subotička Crkva - to smo mi

Razmišljajući o 25 godina postojanja samostalne Subotičke biskupije, te o 25 godina vršenja njezinog poslanja na ovim prostorima, u duši se svakog vjernika rađa ponajprije zahvalnost Bogu, što je i bez svoje zasluge pozvan od Boga biti članom ove Crkve. Svaki od nas u svom srcu nosi prema ovoj Crkvi onu ljubav koju dijete nosi prema svojoj Majci. Ta ovo je naša sveta Majka subotička Crkva. Ljubimo je i volimo jer smo ta

30. OBLJETNICA SJEMENIŠTA PAULINUM

Crkva - mi. Često smo svjesni da o nama i našem angažmanu ovisi izgled lica te naše dobre Majke, ali još više smo svjesni da je najvažnije staviti se Bogu tako na raspolaganje da On oblikuje lice te svoje Zaručnice na ovim prostorima.

Gledajući u proteklih 25 godina nalazimo razloga i za poniznost, pa i za kajanje, za propuste koji nisu bili ni nužni, ni potrebni. Oni su sada nadahnuće da ih i u ova vremena pokušamo ispraviti tako, te zasja lice naše dobre Majke. Vjernik katolik osjeća imperativ moliti za svoju Crkvu i za sve odgovorne u Crkvi, napose za njene pastire "da i djelom izvršuju što riječima propovijedaju".

Tako ovaj jubilej, makar je samo kratka stan-ka, dovoljan je poticaj da iskrena srca zahvaljujemo Bogu, koji nas je postavio da budemo Crkva sada i ovdje, da udahnemo novi zrak Duha Božjega i da sa još većim pouzdanjem, zauzetošću i odgovornošću nastavimo živjeti svoje kršćanstvo upravo u ovoj Crkvi u koju nas je postavio Bog. Jubilej je bio poticaj i poziv upravo te činjenice u nama osvijestiti, da bi u današnje vrijeme možda više svjedočanstvom, nego riječima pokazali prisutnost Gospodinovu u ovoj mjesnoj Crkvi. Zato smo zahvalni što ovaj jubilej nije prošao zaboravljen, što je bio tako lijep, poticajan, skroman, ali dovoljno jak da nas ponese odgovorno i u nova vremena. I mi kao toliki čestitari vapijemo neka ova Crkva napreduje, cvjeta i raste, neka živi pod zaštitom apostola Pavla, a nama udijeli milost da ostanemo vjerni i puni ljubavi prema svetoj Majci.

A.K. i A.A.

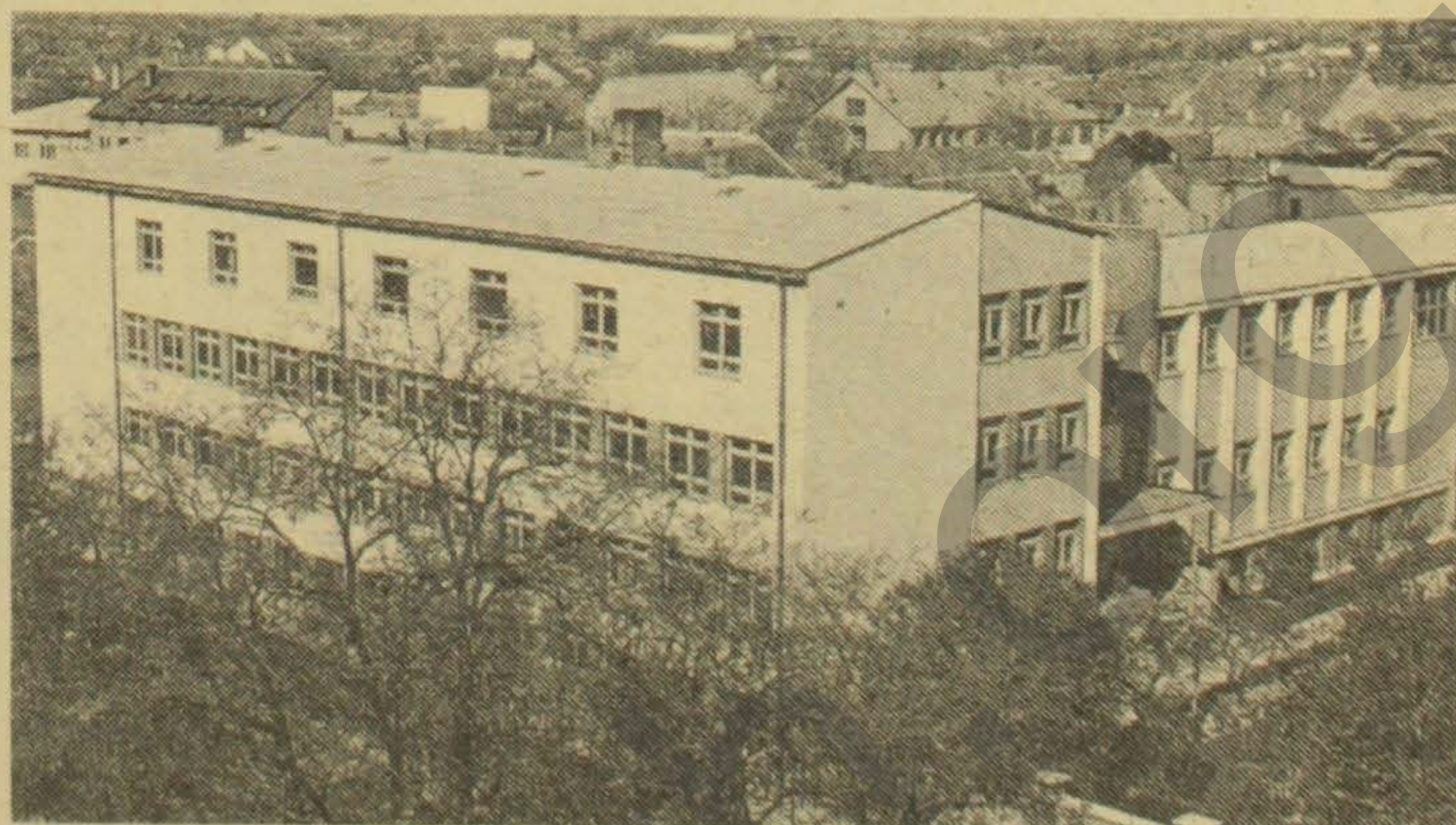

Predstavnici sestrinskih Crkvi na proslavi

* * * * *

Ove godine sjemenište "Paulinum" proslavlja 30. obljetnicu svoga postojanja. Naime, ovo malo sjemenište otpočelo je sa radom 1962. godine na inicijativu pokojnog biskupa Matije Zvekanovića. Od samog svoga početka sjemenište "Paulinum" je bilo međubiskupijski i međunacionalni zavod. Osim pitomaca Subotičke biskupije u njega također dolaze i pitomci Zrenjaninske, Beogradske, Skopsko - prizrenske, Sarajevske, Banjalučke, Mostarske i Križevačke biskupije. Za proteklih 30 godina kroz ovo malo sjemenište je prošlo oko 1500 pitomaca. Preko 60% Subotičke biskupije bili su također Paulinci, dok se mnogi od bivših Paulinaca nalaze u drugim biskupijama i redovničkim zajednicama bivše Jugoslavije, a neki su i misionari u dalekim krajevima svijeta. Osim svećenika i redovnika, mnogi bivši daci sjemeništa "Paulinum" su ugledni laici koji rade kao liječnici, profesori, inženjeri, pravnici, novinari, vjeroučitelji, kantori itd.

Da je "Paulinum" zavod u kojem se zapažaju rezultati i za kojeg se zna i van granica bivše Jugoslavije, svjedoče nam podaci da je o njemu pisalo više domaćih i stranih listova i da su emisije o njemu prikazivane na TV Novom Sadu kao i na njemačkoj, austrijskoj i mađarskoj televiziji. Valja napomenuti i to da ja sadašnji naziv gimnazije Paulinum Biskupijska klasična gimnazija. Dakle radi se o gimnaziji klasičnog smijera, u kojoj se uz ostalo uči latinski i grčki jezik, a takva gimnazija ne postoji drugdje u Vojvodini. U posljednjih nekoliko godina - očekujući priznanje državnih vlasti - ova gimnazija otvorila je svoja vrata svim mladićima koji su zainteresirani za ovakav smjer školovanja. Prema tome, u ovoj gimnaziji mogu se školovati i oni koji ne kane postati svećenicima. Nastavni jezik u gimnaziji je hrvatski. (To je jedina škola u Srbiji s hrvatskim nastavnim jezikom.) Broj sjemeništara u Paulinumu je tokom godina rastao i padao, ali

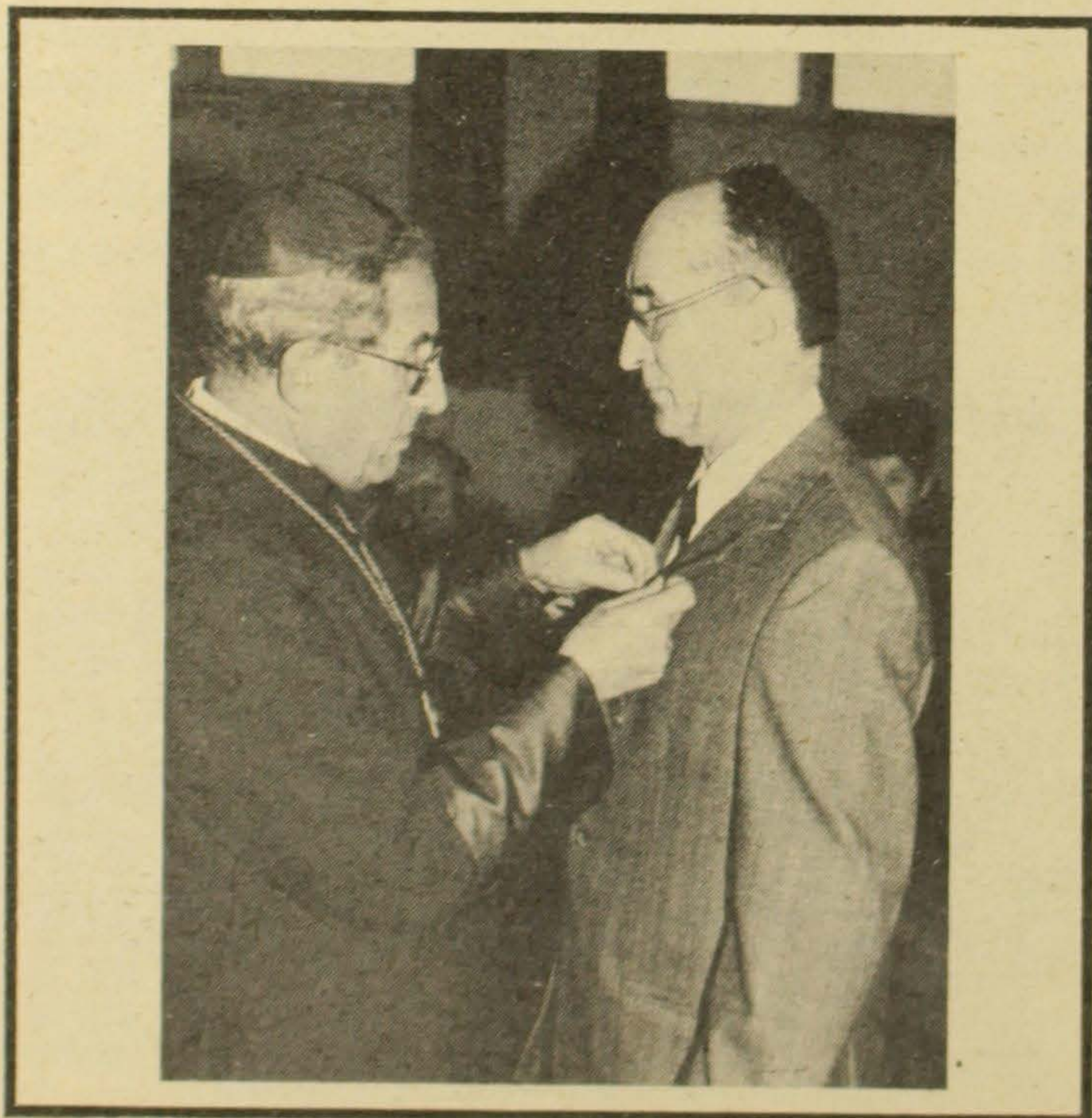

Sjemenište "Paulinum" u Subotici

moramo biti zahvalni što se naše sjemenište održalo, uprkos činjenici da je tokom godina, na području bivše Jugoslavije, čak sedam sjemeništa prestalo sa radom. Trenutačno je broj sjemeništara u Paulinumu u malom porastu, što ulijeva nade u bolje dane i daje ovom jubileju posebno ugodno ozračje. Na blagdan obraćenja sv. Pavla, 25. siječnja tekuće godine, održana je u sjemenišnoj kapeli svečana biskupska dvojezična sveta misa koju je predvodio papinski nuncij msgr. Gabrijel Montalvo uz koncelebraciju beogradskog nadbiskupa i metropolita msgr. dr. Franca Perka, kotorskog biskupa msgr. Ivana Gugića te sjemenišnih poglavara. Prigodnu homiliju na hrvatskom jeziku održao je msgr. Gabriel Montalvo i istaknuo da je sjemenište srce biskupije i da to srce treba njegovati da bi cio organizam dobro funkcionirao.

Homiliju na mađarskom jeziku održao je zrenjaninski biskup msgr. Huzsvár László te, analizirajući poslanicu Korinćanima, podcrtao da u Crkvi ima raznih suprotnosti ali da baš preko tih suprotnosti Bog cijelu Crkvu sabire u jedno mistično tijelo kojemu je Krist glava. A da ovo euharistijsko slavlje bude što svečanije potrudili su se sjemeništarci svojim skladnim pjevanjem i sviranjem. Nakon biskupskih blagoslova, održan je kratki program u povodu 30. obljetnice ovoga zavoda. Kao uvod u taj program izveden je duet za violinu i orgulje od Wilibalda Glucka, izveli su je sjemeništarci. Zatim je rektor sjemeništa Miocs József pročitao referat o tridesetogodišnjem radu ovog zavoda. Neposredno zatim je papinski nuncij msgr. Gabriel Montalvo uručio g. Dongo Ferencu najviše crkveno odlikovanje za laike "Pro ecclesia et pontificio". Poslije ovog kratkog programa imali su biskupi, svećenici i profesori mali prijem, a zatim su se svi skupa našli na zajedničkom ručku.

Štefković Josip, sjemeništarac

G. Nuncij stavlja značku priznanja g. Dongu

IZ PROPOVIJEDI G. NUNCIJA

Sjemenište srce biskupije

Draga braćo i sestre u Kristu! Dragi sjemeništarci!

.../ Sjemenište je... kao povlašteni vrt biskupije gdje mora rasti, jačati i pročišćavati se to sjeme, ta biljka koja se zove zvanje ili poziv na svećeništvo, upravljen od Gospodina nekim ljudima, koji su izabrani između ljudi da budu određeni za službu braći u onim stvarima koje se odnose na Boga. Ili, ako ovako više volite, možemo reći da je sjemenište srce biskupije, to jest vitalni organ o čijem normalnom radu ovisi, u nekom izvjesnom smislu, i život iste crkvene zajednice, to jest pojedinačnih Crkava. Po krštenju, svi koji vjeruju u Krista pozvani su da budu njegovi svjedoci u svijetu. Međutim ovo sudioništvo u Kristovu kraljevskom svećeništvu u kojem su svi kršteni, nije dostatno da ljudi dostignu plodove Kristove spasiteljske žrve. Upravo zato sam Krist utemeljivši Crkvu, želio je ustanoviti u njoj, osim sveopćeg svećeništva svih vjernika, i ministerijalno svećeništvo, koje je potvrđeno redanjem svećenika, to jest svećeničkim redom, koji daje svećenicima vlast da, vrše u Kristovo ime, posebno slavljenje sakramenata. Već na početku postojanja Crkve, pa sve do naših dana, dužnosti povjerene svećenicima bile su iste. Po Kristovoj želji, njegovi učenci, svećenici, imaju zadaću naviještati Evanđelje, prenositi i učiniti da raste u vjernicima božanski život, prije svega po sakramentima, biti pastiri u zajednicama koje su im povjerene. Ali, konkretne prilike u kojima moraju djelovati Crkva i njezini svećenici mijenjaju se u onoj mjeri u kojoj narodi, društvo i ljudi preinačuju svoje strukture: političke, ekonomske, socijalne i razvijaju se u svojoj kulturi, tradiciji i načinu razmišljanja. Evo zašto je potrebno da već od prvih godina svoga odgoja, svećenički kandidati nauče upoznati i staviti se u direktni kontakt s realnošću današnjeg svijeta, s načinom razmišljanja i ponašanja ljudi. Svi smo svjedoci ogromnih promjena koje se ostvaruju, posebno u ovom dijelu Europe ovih posljednjih godina. Crkva i svećenici imaju misiju naviještati Evanđelje u okolnostima koje su im po mnogim aspektima više naklone, ali moraju također nadvladati i ozbiljne zapreke, kulturne, socijalne i neke druge, koje su posljedica novih realnosti u kojima živimo. Razboritom pomoću vaših pretpostavljenih i vaših odgojitelja, vi, dragi sjemeništarci, imate za zadaću naučiti i upoznati pozitivne i negativne aspekte ove suvremene stvarnosti, da se možete približiti današnjim ljudima i da budete valjani svjedoci i vjerni prenosioci evanđeoske poruke, koju svijet toliko treba. Ali, istraživanje i poznavanje složenosti situacije modernog vremena moraju polaziti od jedne evanđeoske vizije ili, boje rečeno, mora se uvijek uspoređivati s evanđeoskim kriterijima i iznad svega temeljnim principom Evanđelja, a to je onaj o ljubavi Božjoj koja želi spasiti čovječanstvo i koja poziva sve ljude da žive kao sinovi Božji i braća u Kristu. .../

Možda vama, dragi sjemeništarci, danas izgleda još daleko dan kada ćete biti učitelji, posvetitelji i pastiri Kristovog stada. Ali, vrijeme prolazi brzo i treba ga dobro upotrijebiti, da budete spremni prihvatiti taj dar i tu odgovornost koje čine ministerijalno svećeništvo. Već sada morate biti zauzeti za vaš odgoj, ljudski i duhovni. Život u sjemeništu mora učiniti još čvršćom vašu vjeru. Ona mora u vama razviti vašu bratsku ljubav, koja treba obuhvaćati sve ljude, ne gledajući na njihovu nacionalnost ili neke druge uvjete i razlike, čisto ljudske. Vrijeme vašeg odgoja mora biti najviše iskorišteno, da razvijete u vama ove osobine potrebne da budete služitelji drugima, da znate darivati sami sebe, odričući se slobodno ugodnosti života i svijeta, s ciljem da ujedinite posvećenje vaših osoba, za spasenje drugih, Kristovoj spasiteljskoj žrtvi.

Promjene u svijetu su kušnja za Crkvu i za sve one koji žele biti njezini poslanici, poslanici Krista, to jest, suradnici ministerijalnog svećeništva. Neka po zagovoru sv. Pavla, ovo sjemenište uzmogie biti mjesto pravog svećeničkog odgoja. Neka oni koji se ovdje pripremaju da budu apostoli, budu spremni steći one ljudske i duhovne kvalitete, koje su potrebne za izvršenje svećeničkog poslanja u današnjem svijetu.

HRVATSKE ŠKOLE U BAČKOJ

Nastavljajući tradiciju Matice subotičke, koja je organizirala "Razgovor" u siječnju od 1934. do 1941. godine, Institut "Ivan Antunović" je ove godine 15. siječnja organizirao svoj treći "Razgovor" u svečanoj čitaonici subotičke Gradske biblioteke, a glavna tema je bila "Hrvatske škole u Bačkoj". Uvodno predavanje predsjednika Instituta, Lazara Ivana Krmptića, a zatim predavanja prof. Stipana Stantića i prof. Julija Skenderovića među sobom su se u redosljedu dopunjavala i jedno na drugo nastavljala. U svom predavanju "Odnos Crkve prema hrvatskom školstvu u Bačkoj" L. I. Krmptić je prikazao povijesni tok toga procesa. U doba prije prvog svjetskog rata u okviru Austro - Ugarske viša crkvena hijerarhija nije pokazala dosta razumijevanja za to pitanje narodnog školstva pojedinih nacionalnih manjina, ali bilo je pojedinaca koji su na tom području mnogo učinili i vodili stalnu borbu za ostvarenje svojih prava. U to vrijeme oko pitanja narodnih škola najviše je učinio svećenik Pajo Kujundžić (1859.-1915.). Između dva rata nova državna vlast Kraljevine Jugoslavije nije pokazala nikakvo razumijevanje za pitanje hrvatskih škola u Bačkoj. Zato je biskup Lajčo Budanović u tom pogledu imao velike planove. Kupio je veliku Prokešovu kuću (danas ulica Matije Gupca 8 - 10) u Subotici i otvorio je sjemenište "Paulinum" sa željom da otvori katoličku gimnaziju s hrvatskim nastavnim jezikom. Zato je grupa mladih svećenika (Aleksa Kokić, Marin Šemudvarac, Marin Vakoš, Albe Šokčić i drugi) poslana na fakultet u Zagreb da se sprema za profesore u toj gimnaziji, a Albe Vidaković je poslan na studij glazbe u Rimu. Ali, došao je rat 1941. god. i ništa od tih planova nije ostvareno, a poslije rata u novim političkim okolnostima zgrada "Paulinuma" je oduzeta i nacionalizirana.

Kad su se prilike donekle sredile, biskup Matija Zvekanović kreće ispočetka. Sagradeno je novo sjemenište "Paulinum", a škola je bila u zgradi bivšeg "Katoličkog kruga" iza katedrale i tokom 30 godina u toj školi završilo je više generacija učenika. Prva školska godina bila je 1962/63. Prije dvije godine omogućeno je da i vanjski daci mogu

pohadati ovu školu, ali odaziv je veoma slab. Prof. Stipan Stantić u svom predavanju prikazao je povijest školstva i školskih reformi u Austriji, odnosno u Austro - Ugarskoj monarhiji u čijim su okvirima Bunjevci i Šokci bili do kraja prvog svjetskog rata. Postojale su bunjevačke pučke škole, ali one su postepeno ukinute. Zato su se narodne vode i rodoljubi borili i tražili da se ostvari zakon iz 1868. god. koji je davao pravo da svi učenici mogu imati nastavu na maternjem jeziku u osnovnoj školi. Srednje škole su imale mađarski nastavni jezik. U prvim godinama poslije oslobođenja nakon prvog svjetskog rata bile su bunjevačke škole u Subotici, ali brzo su nestale i uveden je program i državni nastavni jezik. O uvođenju hrvatskih državnih škola nije moglo biti ni govora. Prof. Julije Skenderović u svom predavanju je govorio o školskim prilikama poslije drugog svjetskog rata. Govorio je o pokušajima osnivanja "ijekavskih odjeljenja" u subotičkoj gimnaziji od 1952. do 1956. god. a u nekim osnovnim školama upotrebljavani su neki udžbenici iz Zagreba, a zatim iz Sarajeva. Ali sve je to kratko trajalo. Sada u okviru borbe za hrvatske ustanove treba opet postaviti pitanje školstva i zatim postepeno rješavati. Ali, za to je potrebna podrška države, jer bez posebne njene pomoći ništa se ne može učiniti. Tu se javlja niz problema i različite mogućnosti. Zato treba sve pomno proučiti i pripremiti. Poslije predavanja bilo je više sudionika u razgovoru o postavljenoj temi. Bela Tonković je govorio o nastojanju Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini da pomogne u rješavanju ovog bitnog pitanja u našem kulturnom životu. U predavanjima i u diskusiji je naglašeno da na ovom "Razgovoru" nije cilj da se donesu određeni zaključci, nego da se problem hrvatskih škola u Bačkoj pokrene i dalje ga treba proučavati kako bi se mogao rješavati, jer je pitanje školstva najvažnije u razvitku kulture i samobitnosti svakog naroda. Na ovom sastanku više puta je spomenut govor župnika Blaška Rajića na "Razgovoru" 7. siječnja 1940. godine i zato ga objavljujemo u ovom "Bačkom klasju".

AL - BE

GOVOR ŽUPNIKA BLAŠKA
RAJIĆA O PITANJU ŠKOLA

(Ove godine 15. siječnja glavna tema trećeg Razgovora bilo je pitanje hrvatskih škola u Bačkoj. To je bilo stalno pitanje bunjevačkih i šokačkih Hrvata u vremenu prije prvog svjetskog rata kada su živjeli u okviru velike Austro - Ugarske monarhije. To neriješno pitanje nas je pratilo za vrijeme Kraljevine Jugoslavije i za vrijeme SFR Jugoslavije. Sada u novim uvjetima opće demokratizacije naše države i društva opet se nameće pitanje i želja da se uz druga pitanja riješi i pitanje hrvatskih škola. Svi smo svijesni brojnih problema koji su s tim vezani, ali treba pitanje postaviti i polako redom probleme rješavati u sporazumu i dogovoru sa svima odgovornim društvenim i političkim činiočima. O pitanju škola razgovaralo se na sedmom "Razgovoru" u Matici subotičkoj 7. siječnja 1940. godine. Da vidimo kako je to staro i stalno pitanje, donosimo pozdravni govor župnika Blaška Rajića, koji je bio predsjednik Hrvatske kulturne zajednice u Subotici.)

Dragi gosti! Sa dvostrukim zadovoljstvom počinjem danas sedmi Razgovor u Matici subotičkoj. Prvo mi je zadovoljstvo što mogu konstatirati da su ovdje na okupu svi Bunjevci. U nas Hrvata u Bačkoj više nema, kako je bilo, kulturne opozicije. A drugo mi je zadovoljstvo, ne manje od prvoga, što mogu na ovom Razgovoru pozdraviti hrvatskog zastupnika naše jugoslavenske vlade gosp. dr. Josipa Torbara, ministra pošta. Ovo nas ispunjuje sa najljepšom nadom. Vama je poznato da je Matica subotička osnovana baš zato da ujedini sve Bunjevce Hrvate na kulturnom polju. Zna se i to da kulturni rad jest borba. Ovo više nije polje rada, ovo je fronta. To je fronta važnija nego ona koja se napada i brani hladnim ili vatrenim oružjem. Borba na toj fronti odlučuje o sudbini naroda: biti ili ne biti. Zato je veliko moje zadovoljstvo što se Bunjevci svi nalaze zajedno na ovoj fronti. Povećano je zadovoljstvo time što se u borbi već ne nalazimo sami, nego se oslanjamo na svu braću u Hrvatskoj. Imali smo mi i imamo naša brojna i vrsna kulturna udruženja. U krilu Matice subotičke imamo Kulturnu zajednicu svih

naših društava, ali je rad u ovim društvima samo jedna gerilska borba. Ova su društva samo barikada. Danas su nešto, a sutra su se raspala. Mi nemamo utvrđene linije! Linija Maginotova, Sigfridova jest u našoj kulturnoj borbi: Škola! Mi nemamo škole! A bez te linije, bez škole moramo propasti! Zato vas pozivamo da udarimo temelj našoj narodnoj hrvatskoj školi! Imamo mi škole, imamo u njima uz loše i vrijednih učitelja. Ali, nemamo u školama našu, zapadnu kulturu. Nama su potrebni učitelji i knjige, koje ne daju samo basne, priče, nego javu života. Trebaju nam učitelji, koji poznaju našu kulturu, koji znadu da nam govore o našem Božiću, Uskrsu, o našim njivama, o našim radovima, što je našoj djeci blizu. Koji će zajedno sa našom djecom slaviti naše blagdane. Ova škola, koju imamo, imala bi biti fronta. Osniva se na široko i betonira se zaštitom zakona i skupa je. Ali, građena je na pijesku. Kad prvi vjetar duhne, zasut će tu "frontu", a naša djeca, a to smo sutra mi, stoje nezaštićena. Nama treba fronta, osnovana na kamenoj podlozi naše zapadne kulture. Vi vrlo dobro znate da naše narodne manjine Mađari i Nijemci imaju svoje škole u kojima djeca dobijaju od svojih učitelja svoju kulturu. Djeca izlaze iz škole spremna za veliku borbu života. A mi? Slaveni, mi Hrvati, u našoj slavenskoj državi nemamo svoje škole. Tako naša djeca ostavljaju osnovnu školu prazni, bez ičega, sa izobličnim pojmovima, pravi duševni bogaljevi. Kako ćemo mi izdržati veliku borbu života pored drugih koji su dobili utvrđenu liniju u svojim školama. Mi ćemo biti inferiorna masa. Ko nam može zamjeriti da mi Hrvati, Slaveni u našoj državi tražimo naše škole u kojima ćemo postati borci i ne bogalji. Da ne propadnemo u svojoj zemlji, u svojoj domovini. Ja vas molim da ostanemo ovako ujedinjeni, da se ne cijepamo opet u fronte, nego složno na rad. Prvi korak nek učinimo odmah ovdje, a to je da na ovom Razgovoru zatražimo kod naše hrvatske vlade ono što nemamo, ono što nam osnovno pripada: naše narodne hrvatske škole! Iskažimo odluku: skupljeni Bunjevci, Šokci, Hrvati Bačke i Baranje mole kraljevsku vladu putem hrvatskih ministara da im se što prije otvore hrvatske osnovne i srednje škole.

(Subotičke novine, XXI, 12. siječanj 1940. 2. br. 1. str.)

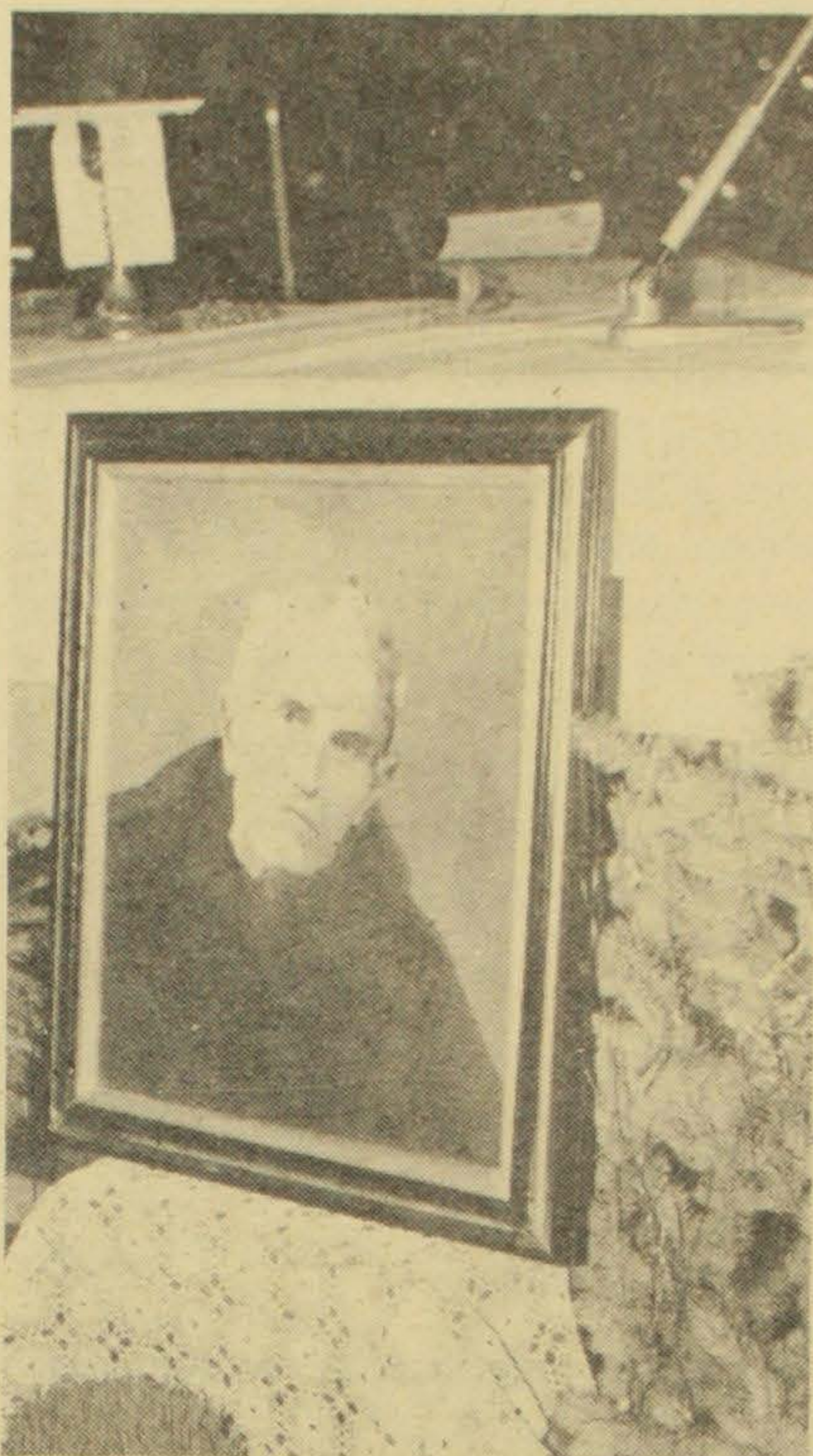
AKCIJA ZA ŽIVOT SLUGE BOŽJEG GERARDA TOME STANTIĆA

Na blagdan sv.Obitelji, 27.prosinca 1992. godine u subotičkoj franjevačkoj crkvi u okviru večernje sv.Mise, koju je predvodio domaći gvardijan o.Andrija Matić u koncelebraciji sa o.Ladislavom Markovićem karmelićaninom iz Sombora i svećenicima Lazarom Ivanom Krmpotićem, Andrijom Anišićem i Franjom Ivankovićem, svečano je proglašena akcija za život sluga Božjega o.Gerarda Tome Stantića.

Tom zgodom je postavljena njegova slika u kapeli Crne Gospe, kako bi poticala ljude na molitvu da Bog po našim molitvama proslavi slugu svoga izvanrednim milostima i čudesima kako bi Crkva mogla izreći svoj sud o njegovoj svetosti. Sliku na ulju izradio je akademski slikar Stanko Zubović prema posljednjoj fotografiji sluga Božjega. Slika je prvenstveno bila namijenjena župi Đurđin, na čijem se današnjem teritoriju rodio sluga Božji. No, kako radi dimenzija nije odgovarala prostoru u koji je trebala biti smještena, poklonjena je franjevačkom samostanu u Subotici budući da je sluga Božji boravio u tom samostanu krijući se koncem II svjetskog rata. Čekao se samo povoljni trenutak da se ta slika svečano postavi.

Slika je dar svećenika Lazara Ivana Krmpotića franjevačkom samostanu i svom narodu. Budući da o.Tomo Gerard Stantić svojim zagovorom sve više postaje "svetač stručnjak" za dječja pitanja valjda radi njegove velike i žarke pobožnosti prema Djetetu Isusu i tajnama

njegova djetinjstva, rodila se misao da se uz ime sluga Božjega poveže "akcija za život" nazvana "Fond maloga Marina". O tome se već pisalo u prošla dva broja "Bačkoga klasja". Te je misli u svojoj homiliji iznio svećenik Lazar Ivan Krmpotić i pozvao sve

prisutne a osobito lijepi broj mladih obitelji koje su se uključile u "Fond maloga Marina" te molitvom i konkretnim akcijama pomažu akciju za život, osobito brojnijim i ugroženijim obiteljima da se uključe u tu tako potrebnu akciju kako bi se naš hrvatski narod ovdje u Bačkoj obnovio a po njemu i Crkva. U tu se akciju mogu uključiti svi ljudi dobre volje koji mole za proslavu sluga Božjega o.Gerarda Tome Stantića. Ovom akcijom ćemo pospješiti procese za proglašenje blaženim i svetim sluga Božjega. Na kraju euharistijskog slavlja progovorio je o.Ladislav Marković iznijevši svoje svjedočanstvo o svetosti sluga Božjega, jer je svojim bio povezan od svoje desete godine života pa do njegove smrti. Potakao je prisutne na molitvu kako bi i Nebo čudesnim znakovima potvrdilo svetost Božjeg sluga. Po završenoj euharistiji o.Ladislav Marković blagoslovio je sliku sluga Božjega o.Gerarda Tome Stantića, a zatim je u procesiji odnesena u kapelu Crne Gospe gdje je sluga Božji ispovjedao za vrijeme svoga boravka u Subotici. Tako će to od sada biti novo stjecište štovatelja i širitelja svetosti sluga Božjega Bogu na slavu, sluzi Božjemu na čast, a Crkvi i narodu na ovozemsku i vječnu korist.

Z.K.

ZAHVALA O. GERARDU

Potpisana Tereska Dulić izjavljujem i zahvaljujem Bogu da sam po zagovoru o. Gerarda Tome Stantića primila više milosti.

Prije šest godina sam болоvala na nogama. Liječnici su pronašli dijagnozu i propisali injekcije. Primila sam deset injekcija ali mi nije bilo bolje, nego me noga još više bolila. Stanje je bilo takvo da nisam mogla sjediti, nego sam morala hodati, a nisam mogla ni ležati. Odlučila sam poći u Telečku. Pošto je bilo govora u crkvi o slugi Božjem, ocu Gerardu, a svećenik je preporučio da se molimo usrdnom molitvom u potrebama,

potaknuta tom preporukom odlučila sam se moliti. Devetnicu za zagovor o.Gerardu sam počela moliti, a upotrebu lijekova sam sasvim odbacila. Nisam ništa nikome govorila, nego sam se svako jutro molila da me prođe noga i da se sluga Božji što prije uzvisi na čast oltara. Petog dana devetnice noga me je cijelu noć boljela, tako da nisam mogla ležati. U šest sati ujutro za vrijeme molitve osjetila sam da me noga više ne boli. Mislila sam da je trenutno stanje bez boli, ali što je vrijeme prolazilo, bol se više nije vratila sve do danas. Preživjela sam jedan infarkt i u bolnici su mi davali infuziju, na istoj nozi. Od in-

fuzije sam imala na toj nozi veliku ranu. Operirali su mi ranu dva puta, a ista me nije boljela. Operaciju su izvršili bez anestezije. Ponovo sam molila o.Gerarda. Svi koji su mi vidjeli ranu na nozi pretpostavili su da rana jako boli. Međutim, ja nikakvu bol nisam osjetila. Svojima sam uvijek govorila da me rana ne boli.

Ovaj događaj pripisujem također Slugi Božjem o.Gerardu Tomi Stantiću. Ovo izjavljujem pred Bogom i svojom savješću da je sve istina.

Terezija Dulić, Đurđin

NOVA EVANGELIZACIJA (1)

Nova evangelizacija je vrlo aktualna tema. Već je Papa Pavao VI sazvao 1974. godine jednu Sinodu biskupa o toj temi i rodila se bogata i poznata Apostolska Pobudnica "Evangelii nuntiandi" kao magna karta evangelizacije suvremenog svijeta.

Danas Crkva jako osjeća potrebu evangelizacije tj. povratka pojedinaca i zajednica prvotnoj kršćanskoj poruci koja izvire iz Evanđelja i bogate kršćanske tradicije. Nadošle su nove generacije koje su rasle bez kršćanskog kvasca: na Istoku zbog marksističko - komunističkog pritiska na javno mišljenje i savjest pojedinaca, a na Zapadu zbog potrošačko - hedonističkog (uživalačkog) mentaliteta. Današnji Papa je nedavno (1991.) sazvao Sinodu biskupa Evrope upravo sa

tom nakanom da prouči mogućnosti i svim katolicima naglasi potrebu ponovne evangelizacije navještanja Evanđelja novim generacijama. Nova evangelizacija bi trebala biti "nova" ne po tome što bi postojalo neko novo Evanđelje, nego po tome što postoje "novi naslovnici" kojima Crkva želi prenijeti bogatstvo evanđeoske poruke (npr. mlade generacije, postkomunističke generacije, cijeli narodi oslobođeni pritiska ideologija...). Ove nove naslovnike Evanđelja jedan biskup (A. Sodano V. drž. tajnik) uspoređuje sa Izraelcima nakon prelaska preko Crvenog mora. Oslobođeni su egipatskog ropstva i prešli preko Crvenog mora na slobodu, ali tamo ih je dočekala pustinja. Tamo ih je Bog odgajao za novi narod nove ljude i hranio ih manom s neba. Dakle, takođe sadašnje oslobođenje od komunizma ima za mnoge narode taj isti zakon: učiti se živjeti s Bogom i očekivati od Boga vodstvo kroz pustinju (današnjeg vremena) kao i potrebnu hranu rj. rješenje ekonomskih i socijalnih problema.

Druga "novost" Evangelizacije je, kaže sv. otac u "novom žaru" kršćana pojedinaca i skupina da odgovore na Isusov poziv "...navještajte Evanđelje svim narodima...". Crkva je zadnjih trideset godina nakon II Vatikanskog Koncila proživljavala svoje nutarnje čišćenje: na Istoku otvoreno progonstvo, a na Zapadu prijezir od strane materijalističkog mentaliteta. Na stranu negativne posljedice otpada od vjere i udaljavanja od Crkve, ali to je ipak bilo pravo nutarnje čišćenje. U vremenu čišćenja rodili su se pravi svjedoci vjere koji su trpjeli progonstvo kao i u prvokršćanskom periodu rodili su se pravi poznavaoци vjere koji su javno priznavali

svoju pripadnost Kristu i radi toga bili proganjani rodile su se i mnoge milosne strukture tj. karizmatске zajednice i pokreti. Svojim evanđeoskim bićem i životom takvi pojedinci i zajednice "svjedoče" za Krista i na taj način pomažu Crkvi da navješćuje Evanđelje.

Taj "novi žar" se, dakle, očituje u ponovnom otkriću Evanđelja kao temeljnog zakona života Evanđelja kao mudrosti života Evanđelja kao prilike da izvršimo Očevu volju živeći od Njegove Riječi. Ovaj novi žar Papa traži od svih svojih vjernika. Naime, kaže jedan biskup da na "Petrovoj lađi ne može biti turista" tj. u Crkvi se ne može živjeti kao znatiželjni turisti, nego svi moraju biti aktivni mornari, suradnici, svjedoci. Svi moraju biti zahvaćeni "novim žarom"

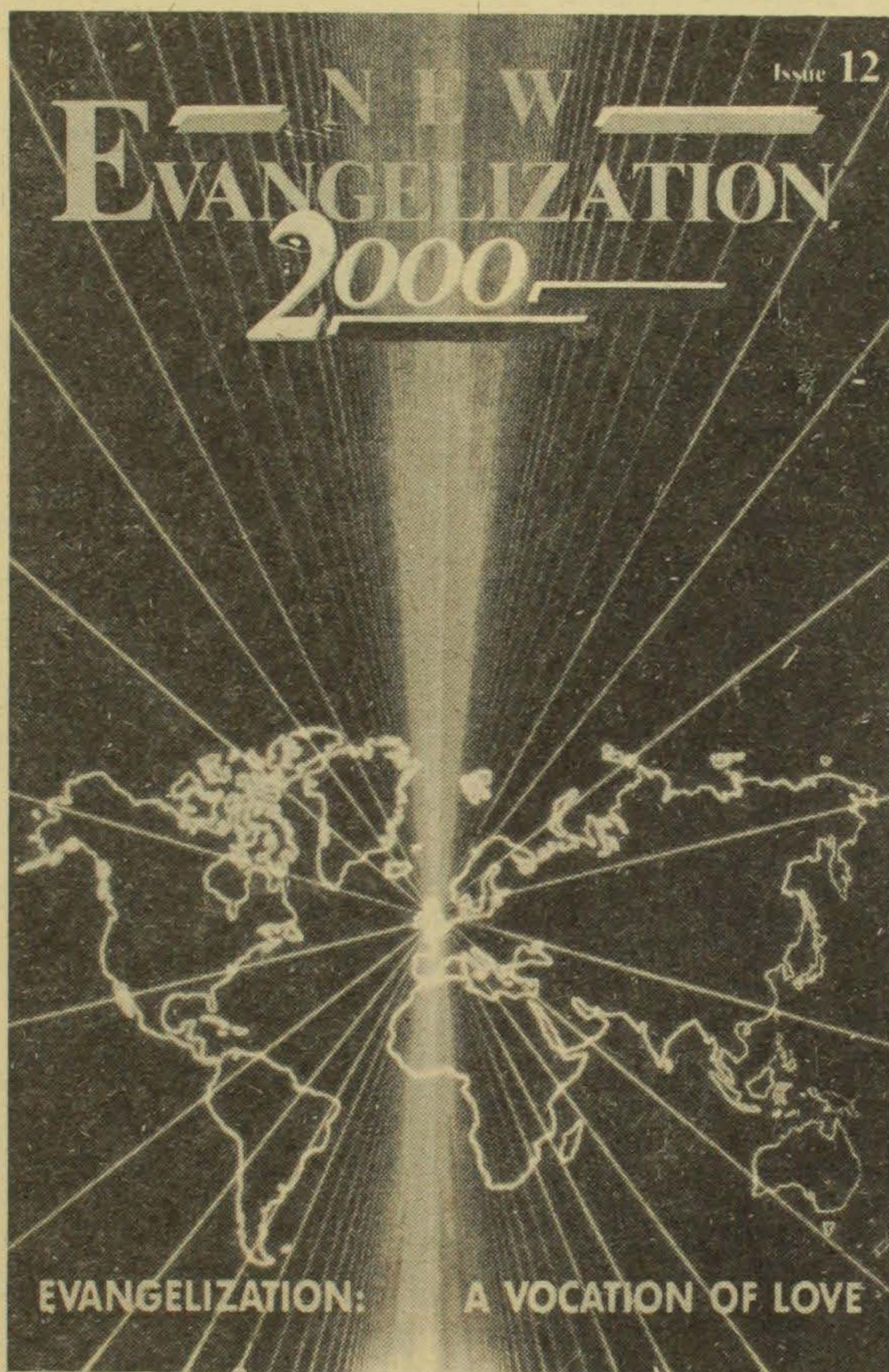
da navijeste bar nekome Evanđelje, da pomognu bar nekome da se ukrca na Petrovu lađu ili Noinu korabljicu! Taj novi žar je potrebno probuditi u nama što prije evangelizirajući najprije sebe živeći Riječ Božju usvajajući svaki dan po jednu rečenicu iz Evanđelja, a onda prenositi svjetlo onima koji su u tami. Postoji jedna zapreka navještanja a ta je: komotnost kršćana u bogatim zemljama (bez osude) a strah i skučenost kršćana u zemljama Istočne Evrope. Na Zapadu se ljudski obzir provlači kroz mnoga srca i pod izlikom da ne želimo navući na sebe prezir i ismjevanje okoline Evanđelje ostane u "zapečku" bez utjecaja u javnosti.

U istočnim zemljama su vjernici dugo bili prisiljeni na skroovitost i tajnost te se još uvijek drže takvih obzira i navika iako je Bog skinuo s njihova vrata jaram komunističke prisile i otvorio vrata svjetlu Evanđelja. Za kršćane je poziv da "navješćujemo Krista" jedini način da budemo "ono što jesmo" da budemo svjetlo svijeta. Nije potrebno očekivati neko posebno

poslanje ili zaduženje na polju Evangelizacije: svaki kršćanin je ili "sol zemlje" ili će biti izbačen "napolje da ljudi po njem gaze". Privesti bar nekoga od svoje rodbine ili poznanika ili prijatelja da bolje upozna Isusa da bolje zaživi svoju vjeru to je zadatak koji nam Isus povjerava već po krštenju.

Treća "novost" evangelizacije je u "novim metodama" znači prilagođena suvremenim potrebama. Svakako je najbitnija potreba suvremenih generacija "vidjeti osvjedočene vjernike" koji svojim životom i primjerom "svjedoče za Krista" i prije nego li otvore usta. To su oni koji ne govore "...Gospodine Gospodine..." nego vrše volju Očevu tj. žive EVANĐELJE.

AnteK.

Uređuje: Andrija Anišić

BAKE I DJEDOVI - VELIKI LJUBITELJI ŽIVOTA

Dragi SVI, osobito UNUCI I PRAUNUCI!

Imam silnu želju podsjetiti Vas ovog puta na divne ljude - prijatelje i ljubitelje života, na djedove i bake! Ili kako ih sve ne zove-mo: dide, majke, nane... Doista, tko se ne sjeća bakinih i djedinih priča! Oni znaju pričati najljepše priče. Oni silno vole svoje unuke. Dok su posve maleni, kako ih vole držati u naručju, koliko i kako li se s njima igrati... A kako tek pričaju o svojim unucima. To im je često tema broj jedan za razgovor u društvu... Koliki su djedovi i bake prvi učili sklapati ruke na molitvu svojim unučadima. Koliki su se unuci prvi put susreli s Crkvom, zato što su ih bake i djedovi vodili (jer mama i tata nisu smjeli!) u crkvu da im pokažu malog Isusa u jasticama... Zato bih htjela danas potaknuti sve unuke i praunuke da ljube svoje djedove i bake, da ih poštuju, da ih rado posjećuju i pomažu im u njihovoj starosti i bolesti i na taj način im bar malo uzvrate svu onu silnu ljubav koju su im oni iskazali ili još i sada iskazuju. Ovaj tako prislan odnos u obitelji među unucima i djedovima i bakama vrlo je star. Spominje ga i Sveto pismo Staroga zavjeta u knjizi Porpovjednikovoj jednom veličanstvenom izjavom: "Unuci su vijenac starcima" (17,6).

Zaboravljeni unuci - zaboravljeni djedovi i bake

No ne mogu se ne osvrnuti s tugom i na one tužne primjere kad djedovi i bake ne mare za svoje unuke. Neki ističu kako djeca njihove djece nisu njihov problem. I svojoj djeci čak znaju poručiti: meni nemojte roditi nijedo dijete! Sve što radate, sebi radate. Nemojte računati na moju pomoć... To je tužno. To sigurno govore oni koji su još u životnoj snazi, pa zaboravljaju da će jednog dana željeti da im unuk ili unuka pokuca na vrata kad budu bolesni i stari... Koliko bi mladim roditeljima bilo lakše kad bi se djedovi i bake zdušno (naravno prema svojim silama i mogućnostima) zauzimali za svoje unuke i pomagali svojoj djeci u njihovom podizanju. Ta koliku su djecu upravo djedovi i bake izveli na pravi put i spasili od stranputice. Djedovi i bake! budite pravi, istinski djedovi i bake. Budite ljubitelji života - koji je tako

čudesan i Vašim unucima. Ne žalite truda. Ali, budite i strpljivi s malenima. Unuci će Vas voljeti ako osjete da ih ljubite, a izbjegavat će Vas ako ste grubo prema njima. Vrh strogosti Vaše neka ljubav vije. Rado čuvajte i pazite na svoje unuke, ne samo zato da bi njihovi roditelji mogli mirno raditi na svojim radnim mjestima, nego i zato da njihovi roditelji mogu imati par sati vremena za sebe. Da mogu otići zajedno prošetati, porazgovoriti se i tako se ob-

noviti za sve ono što ih čeka u svakodnevnom životu... I neka Vam ne bude žao kad oni nekamo odu, a Vama ostave djecu... Dobro je to i za Vas i za njih... I još je nešto vrlo važno: prihvatite odgojne principe njihovih roditelja. Nemojte unuke upućivati protiv njihovih roditelja. Ako imate primjedbe na njihov odgoj to im lijepo recite i posavjetujte ih, ali nemojte se s roditeljima "obračunavati" preko njihove djece, a svojih unučadi... A svim roditeljima htjela bih reći: Prije svega, ako je to ikako moguće, nemojte iz svoje obitelji "izbaciti" djedove i bake! Neka žive s Vama u kući... Nadalje, učite svoju djecu da poštuju djedove i bake. Rado ih šalžite k njima. Unuci su velika radost i osvježenje u njihovoj starosti. Uvijek im lijepo pričajte o djedu i baki. Bit će to djelo milo Gospodinu i Gospodin će Vam uzvratiti ljubavlju Vaših unuka!

Godina 1993. - EUROPSKA GODINA STARIH

Da Vam progovorim o djedama i bakama potakla me je činjenica je je Biskupska konferencija Europe ovu godinu proglasila "Godinom starih i bolesnih i godinom solidarnosti među generacijama". Bit će dakle, ove godine još govora na ovu temu. A ovdje bih htjela još samo prenijeti kratko što Papa Ivan Pavao II. kaže o djedovima i bakama. Neka to bude SVIMA za razmišljanje...

Papa o starima

U svojoj pobudnici "Obiteljska zajednica" kaže u broju 27: "Ima kultura koje pokazuju posebno poštovanje i veliku ljubav prema starijim osobama: daleko od toga da bude izgnana iz obitelji ili trpljena kao beskoristan teret, starija osoba ostaje uključena u obiteljski život, i dalje djelatno i odgovorno u njemu sudjeluje - s time da mora poštivati samostalnost nove obitelji - i osobito ona vrši dragocjeno poslanje da bude svjedok prošlosti i vrelo mudrosti za mlade i za budućnost. Naprotiv, druge kulture, posebno pod utjecajem industrijskog i urbanog razvoja, dovele su i dalje dovode starije osobe do neprihvatljivih oblika rubnosti, što je ujedno izvor silnih patnji za njih same i duhovnog osiromašenja za tolike obitelji. ... Zapravo život starijih osoba pomaže nam da osvijetlimo ljestvicu ljudskih vrednota; pokazuje neprekidnost naraštaja i čudesan je dokaz međuovisnosti Božjeg naroda. Starije osobe često imaju karizmu da prevladaju prepreke među naraštajima prije nego što one postanu nesavladive: koliko je djece našlo razumijevanja i ljubavi u očima, riječima i milovanjima starijih osoba i kolike su starije osobe rado potpisale one nadahnute biblijske riječi: Unuci su vijenac starcima!"

Stari "dar" za podmlađivanje Europe

Ovom divnom rečenicom završavam ovo svoje razmišljanje o velikim ljubiteljima života - o djedama i bakama! I neka nam ona bude poticaj da molimo Gospodina da ova "Godina starih" bude poticaj i poziv da se "problem starih" pretvori u "dar starih", koji će Bogu rado prinijeti svi, kako bi u svima sve više rasfao ljudski i kršćanski osjećaj za život!

Ljubi Vas

Vaša Đurđica-Čudašce

Uređuje: Andrija Anišić

ODGOJ DJELO LJUBAVI (16)

Isti otac - ista majka

Nema veće radosti za roditelje neko kad netko primjeti da im djeca očituju u svom životu njihove vrline. Ponosni su dakako, ako netko primjeti da i fizički naliče na njih, ali su sigurno ponosniji, ako njihova djeca slijede njihovu dobrotu. No da bi stvarno to jednog dana doživjeli, roditelji, moraju već od četvrte godine svoje dijete na to upućivati. Treći stupanj ulaska u obiteljske odnose događa se za dijete po tzv. identifikaciji - poistovjećivanju. Dječak, naime, mora privratiti svoju ulogu da bude kao tata, a djevojčica svoju ulogu da bude kao mama. I tu se traži velika mudrost i taktičnost roditelja. Tata će tako, na primjer, svojoj kćerkici koja je "zaljubljena" u njega reći: Znaš, budi kao mama, pa ću te još više voljeti! Često će joj ponavljati: Budi kao mama! I pohvalit će je kako zna sve lijepo urediti kao mama: i "ispeći" kolače od pijeska i blata, odjenuti lutke i počešljati im kosicu... Da, sve kao mama! I što joj to iskrenije i oduševljenije bude go-

vorio, brže će mama postati mjerilo i uzor djevojčici. Ona će je oponašati u svemu i uvjerit će se da se isplati biti kao mama. I mama će na sličan način upućivati svoga sinčića da bude kao tata, pa će joj biti još draži. No dječakaću će to trebati još češće i upornije ponavljati, jer je njegov "sukob" s ocem snažniji. Najnegativniji je slučaj kad otac ili majka taj "sukob" shvate ozbiljno, te se upuštaju u borbu. Bio bi to znak afektivne nezrelosti roditelja! U složenim obiteljima na suncu međusobne ljubavi muža i žene djeca su se oduvijek lijepo razvijala ulazeći u obiteljske odnose. Razvijale su se djevojčice koje su s veseljem prihvaćale ulogu žene i majke, a dječaci prihvaćajući ulogu muža i oca. To ozračje međusobnog poštovanja i ljubavi bračnih drugova nije samo potreba pete godine djetetova života nego treba da ih prati do njihove mladosti i biranja bračnog druga. I vjera može pomoći pravilnom razvoju djece. U katoličkoj vjeri uloga je muža preobražena i pohvaljena u Božjem očinstvu i u liku Isusa Krista, a uloga žene u Blaženoj Djevici Mariji.

BRAČNIM DRUGOVIMA ZA OSVJEŽENJE

U međunarodnoj godini obitelji

Istina je da je već otrcana fraza: Obitelj je osnovna ili temeljna stanica društva. No, činjenica je da je to istina i da o obitelji ovisi kakvo će biti društvo. Usudujem se reći da o životu obitelji ovisi i kakvo će se lice Crkve pokazivati u svijetu. Upravo ta činjenica nagnala je vjerojatno i Ujedinjene narode da 1993. godinu proglase Međunarodnom godinom obitelji. Obnavljajući i učvršćujući obiteljske veze i produbljujući ljubav u obitelji obnovit će se i postat će bolji i čitav svijet. Stoga rado nastavljam ovu rubriku i želio bih da u ovoj Godini obitelji ona bude bar mali poticaj za "ozdravljenje" obitelji u našem Narodu i u našoj mjesnoj Crkvi.

Sjetite se svoga vjenčanja

Svi smo mi ponikli u obitelji. Početak svake obitelji je, pak, bračna ljubav. Stoga bih htio danas podsjetiti sve bračne drugove na onaj nezaboravni dan njihovog vjenčanja. Sjetite se tog dana više puta tokom godine, a osobito na godišnjicu sklapanja braka. Sjetite se što ste tada jedno drugom obećali. Izgovorite Te riječi jedno drugom i sada:

Ja... uzimam Tebe... za svoga muža (ženu) i obećavam Ti vjernost u dobru i u zlu, u zdravlju i u bolesti. Ljubit ću Te i poštivati u sve dane života svoga. Svećenik je blagoslovio Vaše prstene slijedećim riječima: Blagoslovio Gospodin ove prstene što ćete ih jedno drugom predati u znak ljubavi i vjernosti. I tada ste Vi prsten poljubili i jedno drugom ga stavili na ruku ponavljajući riječi: ... Primi ovaj prsten u znak moje ljubavi i vjernosti!

Podsjećam Vas i na jednu divnu molitvu u misi Vašega vjenčanja. Može Vam poslužiti za meditaciju. Tu molitvu molio je svećenik za Vas poslije Očenaša. Evo nekih dijelova.

Pomolimo se, braćo i sestre, Gospodinu da dobrotivo izlije milost svoga blagoslova na ovu službenicu koja se u Kristu udala za svog muža. On koji ih je združio svetim savezom, neka ih složi i jednom ljubavlju.

Sve si Bože, moćnom silom svojom ni iz čega stvorio, svemiru početke rasporedio i čovjeka na sliku svoju sazdao: stvorio si ženu za nerazdvojnu pomoć mužu da više i ne budu dvoje, već jedno tijelo; uči nas da nikad nije dano razvrći što se tebi svidjelo kao jedno sazdati.

Ti si Bože, uzvišenim otajstvom ženidbenu vezu posvetio, sakrament Krista i Crkve u bračnom savezu predoznačio. ...

Svrni svoj blagi pogled na ovu službenicu svoju što se s mužem supružnički vezala te ište da je blagoslovom zaštitiš. Bila u njoj milost ljubavi i mira, uvijek išla tragom svetih žena što im Pisma slavu kazuju. Nek se srce muža u nju uzdaje, nek je drži sebi ravnom družicom, subaštinicom milosti života; dužnu nek joj čast iskazuje i ljubi je onom nježnošću kojom Krist ljubi Crkvu.

A sada te, Gospodine, molimo da ovi mladenici vjeru i zapovijedi tvoje čuvaju, neka ih združene istom ložnicom resi neporočan život da utvrđeni snagom evanđelja pred svima budu svjedoci Kristove ljubavi. Billi plodni potomstvom, roditelji prokušanih vrline; oboje vidjeli sinove sinova svojih, dosegli najzad starost željenu, stigli u život blaženih i u nebesko kraljevstvo. Po Kristu Gospodinu našem.

PODRŽAVLJENJE SREDSTAVA ZA PROIZVODNJU

Daljnji kapitalni propust socijalizma jest podržavljenje sredstava time je, kako ističe Papa, svakog građanina svela na "komad zupčanika državnog stroja" ("Nove stvari", br.121). Enciklika osuđuje naglavce postavljen red stvari, to jest da politika diktira ekonomske tokove, a ne obratno. Država treba svojim propisima osigurati zakonitu slobodnu sferu djelovanja ekonomije. I nebriga za ekonomiju i preveliko uplitanje u ekonomska pitanja jednako su pogibeljna. Jedan od uzroka pada cijelog socijalističkog bloka jest upravo državno ekonomiziranje, koje je s jedne strane trpilo od diletanatskih nesručnjaka, kojima je jedini cilj bio izvući što veću materijalnu dobit i držati što veći broj ljudi vezanih na državne plaće. Tako se može razumjeti i tendencija proletarizacije sela i stvaranje poljoprivrednog radništva. To se najviše osvetilo, jer je manjak osobne inicijative na tom polju bio najpogubniji. Zato su svi ti oblici, kolhoza, sovhoza, zadruga i sličnih poljodjeljskih organizacija u cijelom tom bloku prve propale i u žitorodnim krajevima npr. u Ukrajini dovela stanovništvo da su desetljećima uvozili pšenicu, a posljednjih godina i doslovce gladovali. Koliko će vremena porći, da se u svijesti ljudi isprave iskrivljeni pojmovi o radu (danas mnogi zemljoradnici u srednjoj i istočnoj Evropi jednostavno neće ni da čuju o reprivatizaciji zemljišta!) a još više da se ispravi tim katastrofalno uništena radna moralka. NO, priznaje enciklika i pozitivne vidove uloge države u rješavanju nekih problema u vezi sa zaštitom ljudskih tj. radničkih prava. Prije svega, kad je riječ o borbi protiv radničke nezaposlenosti. No, i na tom su planu pravljene velike pogreške, kada su se umjerno stvarala neproduktivna radna mjesta uvećavanjem upravnog aparata, pa je u ponekim tvornicama bio jednak broj radnika i službenika. to je nužno privredu tih zemalja dovelo do kolapsa. Država se mora starati da plaće budu dostojne i dovoljne da radnik i njegova obitelj mogu dostojno čovjeka proživjeti svoj životni vijek. Zakonima mora bdjeti da se radnik ne iskorištava, osobito ne žene i djeca, te nemoćni, doseljeni ili marginalni radnici. Mora bdjeti nad humanim-čovjeka dostojnim uvjetima na radnom mjestu, nad brojem radnih sati, kao i odnora, da na radnom mjestu njegova osobnost ne bude izložena nikakvom nasilju bilo na njegovo dostojanstvo ili savjest, da mu se osiguraju mjesta gdje će on moći izražavati svoju osobnost i zadovoljiti svoje kulturne potrebe, a u slučaju gubitka posla, da mu se osigura životni minimum.

SINDIKALNO ORGANIZIRANJE RADNIKA

U cilju postizanja tih svojih prava Crkva stalno potiče radnike da se organiziraju u različite strukovne i interesne udruge koje redovito zovemo sindikatima. No, te organizacije ne smiju bit produžene ruke države ili vladajuće političke partije, nego organizacije, koje podržavaju ekonomski rast u skladu sa poštivanjem ljudske osobe, utemeljuju proizvodne, potrošačke i kreditne zadruge, promiču naobrazbu i odgoj za različita zvanja, razne oblike sudjelovanja u životu poduzeća. Iste udruge trebaju djel otvorno pomoći u razrješavanju svih problema pred kojima se može naći radnik kao pojedinac, cijeli kolektiv ili i samo radništvo jedne zemlje.

MILITARIZACIJA SUVREMENOG SVIJETA

Zabluda "klasne borbe" to jest da izrabljivo radništvo može doći do svojih prava jedino putem krvave borbe i nasilja, dakle rata, stvorilo je pravo ozračje pripreme za rat u cijeloj Evropi, pa i šire u svijetu. Dok se radništvo pojedinih zemalja, otvoreno ili zakulisanim putem poticalo na otvorenu borbu protiv postojećega poretka u pojedinim zemljama, to je stvaralo rano raspoloženje u redovima tih samih radnika, ali isto tako i u redovima građana zemalja protiv kojih se vodila kampanja. Ta djelotvorna propaganda i međunarodna zavjera učinila je da je s vremena na vrijeme izbijala u pojedinim državama "radnička revolucija" sa ciljem oslobođenja dotičnog naroda. Gdje god je takva revolucija uspjela bila je redovito zavedena tzv. "diktatura proletarijata", koju je redovito upravo taj proletarijat najbolje osjetio na svojoj vlastitoj koži. To je sa jedne strane stalno militariziranje ozračja ne samo u zemljama gdje je socijalizam zavladao, gdje se pučanstvo neprestano strašilo nebrojenim mnoštvom neprijatelja (nutarnjih i vanjskih) koji svim silama žele oboriti "socijalistički poredak" i slobodu dotičnog naroda. Radi toga su granice tih zemalja ličile na ogradu

koncentracionih logora, a stroge kontrole i najintimnijih sfera života opravdavali su se upravo opasnošću od "neprijatelja", a u stvari bila je to žestoka kontrola svakog pokreta i svake misli. To isto raspoloženje militarizacije prenosilo se i na ostali svijet, posebno na susjedne države iz opravdanog straha. Preko svojih špijunskih veza, koje su redovito sjedile u zgradama poslanstva pojedinih država, koje su u načelu imale enormno veliki broj "stručnih savjetnika" u svojim ambasadama pazi da ne dođe do kakve političke zavjere ili komplota. No, nije sve ostajalo samo na tom nepovjerenju i sumnjičenju, nego su se koristila sva područja i tzv. "trećem svijetu" u zemljama u razvoju, gdje god je izbio kakav nemir ili etnički ili bilo kakav drugi sukob, da se u njega umiješaju pod izgovorom zaštite radničkih interesa ili interesa ugroženog naroda, a sve u cilju uspostave socijalističkog poretka. I što je najgore, sve je to poticalo cjelokupnu svjetsku javnost da je izdvajala ogromna materijalna sredstva za naoružanje. To je dakako išlo na štetu životnog standarda radništva i uopće svih ljudi. No, po onoj istini, da čovjek u onom u čemu je griješio biva i kažnjen. Tako je upravo ta trka u naoružanju bila glavnom rak-ranom koja je daškom vjetrova srušila taj sistem. Dakako da je čovjek radnik, u čije se ime sve to tobože i činilo, najskuplje platio taj ceh, sve do fizičke gladi i materijalne neimaštine, o kakvoj je teško bilo pred kratko vrijeme i sanjati. Tako su se, eto, i na tom planu obistinile riječi pape Lava XIII iznesene u enciklici "Nove stvari", izrečene pred ravno sto godina. Sve ove posljedice i to u njihovoj najgoroj formi, dane su upravo nama, na ovim prostorima, da iskusimo na vlastitoj koži i to najdrastičnije" Zato neka nam ovo bude škola za budućnost, da se smjernice Crkve i na socijalnom planu trebaju uzimati sa svom ozbiljnošću i to odmah, jer plodovi dobra ne mogu izostati, ako ih na vrijeme provedemo u život; kao što i dramatske posljedice zla dolaze kako vidimo i osjećamo na vlastitoj koži. Tako se eto, ponavlja Božja pedagogija, koju je Bog upotrebljavao i u Starom savezu, da je nekad nepokornost i tvrdoglavost svoga naroda kažnjavao, pripuštajući posljedice njihovih vlastitih nedjela. O kad bi nam barem ova tvrda lekcija Božjeg pripuštanja otvorila oči i usmjerila nas pravim putem.

Lazar Ivan Krmpotić

PRIJE 100. GODINA MALJANA JE I OSLIKANA SUBOTIČKA KATEDRALA

Subotički list "Beskai elenör" u svom podlistku objavljenom 10. lipnja 1894. godine prilično opširno piše o slikarskim i soboslikarskim radovima u katedrali svete Terezije. Desetljećima je katedrala stajala bez ikakvog ukrasa na zidu. Maljanje katedrale se iz godine u godinu odlagalo zbog brojnih pukotina kako na svodovima tako i na samom pročelju. Katedrala je u to vrijeme još uživala patronat grada Subotice. Grad se naime starao o crkvi izvana a crkvena općina o crkvi iznutra. Više su se puta sastajale cijele ekipe stručnjaka kako bi pronašli najbolje rješenje protiv daljeg pomicanja tla. Savjeti su se svodili na jedino moguće rješenje: valja izgraditi oluke kako horizontalne tako i vertikalne. Oko katedrale valja izgraditi betonski pločnik kako bi se voda s krova katedrale odvela što dalje od zgrade, smatralo se da će se samim odvođenjem vode od zgrade izbjeći i spriječiti pojava novih pukotina na svodovima i na pročelju. Sve je te radove 1893. godine uspješno priveo kraju tadašnji župnik svete Terezije: prepošt Matija Mamužić.

Slikanje katedrale

Prije nego što je zatražio ponude različitih slikara župnik Mamužić osnovao je prošireno starateljstvo za maljanje i slikanje crkve. Osim članova crkvene općine u starateljstvo su ušli i različiti stručnjaci. Za planirano slikanje i maljanje katedrale starateljstvo je moglo birati i odabrati jednu od šest ponuda. Prvu je ponudu poslao Subotičanin Mijo Blašković, iz Budimpešte je stigla ponuda Wilhelma Eichorna kao i ponuda trojice peštanskih slikara: Altenbuchner Greiner i Szirmai, kao četvrta ponuda bila je ponuda Johanna Clausena iz Zagreba. Peta je bila ona Adolfa Gtza a šesta Roberta Schlotza iz Budimpešte. Svaki je ponudač svojoj ponudi priložio i planirane uzorke zidnih slika. Već na prvoj sjednici starateljstvo se bez oklijevanja odlučilo za ponudu Altenbuchner-Greiner-Szirmai iz Budimpešte kao jednu te Johanna Clausena kao drugu mogućnost. Stručnjaci i članovi starateljstva koji su se zalagali za varijantu Altenbuchner-Greiner-Szirmai bili su mišljenja da ta varijanta svojim naglašenim baroknim slikama i zidnom ornamentikom pojačava diskretni barokni stil crkve. Osim toga ta je varijanta predlagala izuzetno živahno slikarsko rješenje svetišta crkve. Drugu je varijantu zastupala druga strana starateljstva, na toj strani bili su i ne samo stručnjaci uzeti u starateljstvo nego i predstavnici vjernika. Clausenove freske su jednostavno fascinirale stručnjake brižljivošću i preciznošću umjetnikova rada. Kako se nisu znali nagoditi oko izbora jedne od varijanti svaka je strana obrazložila svoj stav a onda je prepošt Matija Mamužić oba prijedloga poslao u Nadbiskupski ordinarijat u Kalaču da se tamo

odabere najbolje rješenje. Kad su se sastali kalački stručnjaci opredijelili su se za prvu varijantu: Altenbuchner Greiner-Szirmai. Ponovo je župnik Mamužić sazvaio starateljstvo vjernika i stručnjaka iz Subotice koji su velikom većinom glasova unatoč preporuci iz Kalače ipak odabrali prijedlog iz Zagreba. Tako će Johann Clausen svojim slikama i zidnom ornamentikom dati određeni pečat i značajku subotičkoj katedrali za naredno stoljeće.

Clausenove slike

Svetište

Najsvečaniju zidnu sliku izveo je Clausen u svetištu katedrale gdje je prikazao Presveto Trojstvo okruženo anđelima. Oko kružno uokvirene slike u uglovima koji polaze od nosećih stupova nalazimo likove četiriju evanđelista Mateja Marka Luke i Ivana s njihovim simbolima. Posebni ukras svetišta čini južni i sjeverni zid. Clausen je čini se volio ozbiljnost velikog Leonarda da Vincija kad je kopijom Leonardove Posljednje večere uredio južni zid svetišta u katedrali. Leonardov sfumato će stoga valjda biti čitljiv i na sjevernom zidu svetišta gdje je Clausen prikazao velikog svećenika Melkizedeka kako pred Abrahama - pobjednika iznosi kruh i vino. Sve tri velike freske u svetištu slabo dolaze do izražaja pri dnevnoj svjetlosti, budući da u svetište katedrale dopire slabo svjetlo dopodne. Tek za sunčanih dana u popodnevnom satima kad sunce ude u svetište kroz dva velika i jedan maleni ovalni prozor - iz tame svetišta pojavit će se tri divna bisera subotičke katedrale.

Lada

U ladi crkve na svečanom luku koji svod svetišta spaja sa svodom lade crkve čitamo latinski navod iz Ivanova Otkrivenja 21 3: EVO ŠATORA BOŽJEG S LJUDIMA. Iznad natpisa stoji manja freska koja prikazuje Gospodina Isusa kako sjedi sa u ljevici drži otvorenu knjigu sa slovima alfa i omega. Gospodin Isus je uzdignute desnice a s jedne i s druge strane je okružen anđelima od kojih neki drže harfe u rukama. Prvi veliki svod upotrijebio je Clausen da prikaže veliku sliku s prizorom iz Betlehema, dok s jedne strane prikazuje mudrace kako se klanjaju Gospodinu s druge strane slike vide se likovi pastira koji se klanjaju. Na drugom svodu prikazan je Isusov govor na gori. Likovi su gotovo simetrično raspoređeni s jedne i druge strane. Treći svod

je mjesto gdje je Clausen prikazao u sredini velike slike kako Gospodin Isus Petru predaje ključeve dok su ostali apostoli raspoređeni u dvije skupine - s lijeve i s desne strane središnjeg prizora. Četvrti svod je poslužio za prikaz Isusovoga uzašašća. Uz Isusov lik koji stoji na oblaku slikar je prikazao dva anđela dok su apostoli kao i na ostalim slikama raspoređeni u dvije skupine koje stoje sa strane okrenuti prema Gospodinu. Na koru u sredini svoda Clausen je prijazao lik svete Cecilije u manjem kružnom okviru. Vrijedi još spomenuti bogato oslikane svodove križnih kapela: južne - između svetišta i biskupske sakristije koja je posvećena Lurdskoj Gospi. U toj kapeli raskošno oslikani svod daje mjesto osmerokutnoj slici na kojoj je prikazana Bernardica kako ispruženih ruku kleči pred Gospođom koja joj se pojavila na ulazu u špilju. Ista raskošna zidna ornamentika karakterizira svod druge kapele između svetišta i župne sakristije gdje se također u osmerokutnoj slici uočava Sveta Marija Magareta Alacoque kako kleči pred oltarom iznad kojeg joj se ukazuje Isus pokazujući joj svoje Srce. To je kapela posvećena presvetom Srcu Isusovu, prije nego što je katedralu svojim slikama ukrasio Clausen bila je ona izuzetno zanemarena. I svetište i glavna oltarna slika kao i cijela unutrašnjost bila je svjedok nemara i zapuštenosti. Nažalost pisac uvodnog članka u Beskai elenöru dne 21. rujna 1893. godine prilično grubo optužuje prepošta Matiju Mamužića koji je navodno pod utjecajem dakovačkog biskupa Strossmayera pa čak i po njegovoj naredbi pristao da se katedrala oslika kako piše novinar "u drečavo slavenskom stilu". Koliko je primjedba zajedljiva i neumjesna vidi se i po tome što su prijedlozi i odluke o slikanju katedrale prošli kroz ruke starateljstva i

stručnjaka kako u Subotici tako i u Kalači. A odluku nije donio sam prepošt Mamužić nego starateljstvo glasanjem više puta ponovljenim.

Stjepan Beretić

Nastavak slijedi

KNJIŽEVNA VEČER NA ĐURĐINU

Đurđin je želio dati priznanje Matiji Dulić, poštovanoj starici koja je svojim kulturnim i pjesničkim radom proslavila ovo bačko selo širom naše Domovine.

Književni klub "Miroljub" pri Institutu "Ivan Antunović" u Subotici organizirao je proslavu 80. obljetnice života pjesnikinje Matije Dulić rođ. Jaramazović. Proslava je bila 10. XII 1992. godine sa bogatim programom. U 16 sati bila je u đurđinskoj crkvi sv. Misa zahvalnica za sva dobra i darove koje je Svevišnji udijelio Matiji Dulić a preko nje svetoj Crkvi i bunjevačkom - hrvatskom narodu u Bačkoj. Euharistijsko slavlje je predvodio novi župnik Lazar Ivan Krmpotić.

Taj dan bio je blagdan Gospe Loretske i zato je u propovijedi misnik istaknuo kako je teta Matija na svom salašu savila obiteljsko gnijezdo koje je svojom ljubavlju čuvala i branila, a za uzor je imala sv. obitelj u Nazaretu. Poput nazaretske kućice i njen đurđinski salaš je bio izvor radosti i sretnog života obitelji. Ona je ostala vjerna tom svom salašu i nikada ga nije napustila.

Na ovom slavlju je prisustvovala naša slavljena sa gostima iz Đurđina i Subotice. Na kraju Mise pjevanjem svečane pjesme "Tebe Boga hvalimo" izražena je zahvalnost za ovaj svečaricin jubilej.

Poslije toga je u župskoj vjeronaučnoj dvorani održana književna večer, posvećena pjesničkom radu Matije Dulić povodom njene 80. obljetnice života.

U ime Književnog kluba "Miroljub" predsjednik Instituta "Ivan Antunović" vlč. Lazar Ivan Krmpotić u uvodnom izlaganju govorio je o narodnoj umjetnici Matiji Dulić koja je svestrana u svom stvaralaštvu u pjesmama i slikama od slame. Da bi šira čitalačka publika upoznala ljepotu ovoga rada

Matije Dulić, objavljujemo to izlaganje u "Bačkom klasju" zbog svoje preglednosti i prijateljskog pristupa prema našoj umjetnici.

Slavljenici se obratila toplim i iskrenim riječima Kata Ivanković koja je također pjesnikinja i majka brojne obitelji. Ona je govorila o Matiji Dulić kao jednoj iz grupe žena pjesnikinja koje uz svoje svakodnevne obiteljske dužnosti pišu pjesme, a možemo ih uključiti u pučku književnost na narodnoj tradiciji. To su naše pjesnikinje Matija Dulić Marga Stipić Kata Ivanković i Đula Milodanović, a već su pokojne Ana Balažević, Marija Vujković Lamić i Marija Vojnić Purčar. *(U prigodnoj pjesmi za ovu proslavu jubileja Matije Dulić pjesnik Jakov Kopilović ovu poeziju naših pjesnikinja nazvao je "lira naiva" i mislim da je to prikladan naziv za tu posebnu vrstu pjesama u književnosti našeg kraja.)*

Slavljenicu je pozdravila i Vita Grunčić pa je vrlo slikovito govorila o ljepoti pjesama Matije Dulić koja se uz druge teme ipak najviše obraća ljepoti bačke ravnice sa njenih salaša.

Zbog iskrenog pristupa Matiji Dulić sa velikim razumjevanjem i poznavanjem njenih pjesama objavljujemo u "Bačkom klasju" izlaganje Kate Ivanković i Vite Grunčić koja je na kraju svoga prikaza pročitala pjesmu Jakova Kopilovića iz Subotice pod naslovom "Lira naiva" u čast pjesnikinji jubilarke za njen 80. rođendan.

Između pojedinih izlaganja Franjo Dulić je pročitao pjesme naše slavljence: "Kad bih bila pisac" Tebi milosti puna i "Vlaće u zagrljaju". Ljilja Crvenković je pročitala pjesmu "Omladini" a Tomo Vidaković je pročitao M. Dulić "Volim ravnicu" i "Poruke" i svoju pjesmu šta te oči kriju".

Svečanosti programa doprinijela je Terezija Buljovčić Jegić koja je između pojedinih točaka otpjevala nekoliko marijanskih pjesama, a na električnim orguljama je pratila Jasna Jegić.

Na kraju programa prisutnima se očito veoma ganuta obratila jubilarke Matija Dulić. Zahvalila je organizatoru što joj je priredio ove nezaboravne trenutke, ali izrazila je žalost što je imala mnogo želja da napiše neke pjesme, ali zbog mnogih poslova na salašu to nije nikada mogla napisati. Druga joj je žalost što na Đurđinu ne vidi nasljednicu među mladima. Pozvala je mlade da pišu jer to donosi posebnu radost.

Dok smo za vrijeme programa gledali lice ove časne starice, vidjeli smo sjetan osmeh, ali u dubini očiju vidjela se prigušena tuga. Ona to nije rekla, ona je to zatajila da ne kvari svečanost trenutka, ali u duši je tada sigurno ponovo proživljavala sve nevolje tokom teških ratnih i poratnih godina u svojoj brojnoj obitelji na salašu. Pored velikih briga u tim teškim danima vodila ju je ljubav prema ljepoti pjesništva i prema ljepoti slika od slame, ali bila je nepoznata i nepriznata. Priznanje je došlo kasno kada je malo moglo pomoći. Na skupštini Instituta "Ivan Antunović" u Subotici 8. studenog 1990. god. uz druge zaslužne hrvatske kulturne radnike Matija Dulić je proglašena počasnim članom ove kulturne ustanove.

Ništa o tome nije rekla naša pjesnikinja Matija Dulić na proslavi svoga jubileja. Ali, mi znamo da je ona žalostan primjer kako životne okolnosti i opći uvjeti mogu spriječiti talente da se razviju u svojoj punini i ljepoti. Očito je da je Matija Dulić imala talente za umjetničko stvaralaštvo. Sa žalošću možemo pomisliti što je ona sve mogla stvoriti da su joj bile naklonjene životne prilike i opće stanje u našoj kulturi.

Zato se pred odgovorne činioce i pred Književni klub "Miroljub" postavlja opomena i zadatak da daju podstrek i podršku svim našim stvarateljima kako bi se obogatila hrvatska kulturna baština u Bačkoj. Događaji i opomene iz prošlosti mogu biti orijentacija za rad u sadašnjosti i budućnosti. Inače ćemo stalno biti svjedoci o neiskorišćenim talentima.

Bela Gabrić

MATIJA DULIĆ pjesnikinja kršćanskog životnog optimizma

Ako je igdje vidljiva i opipljiva ona Isusova riječ "Kakvo je oko tvoje, takvo je čitavo biće tvoje", onda je to sigurno u pjesničkom i uopće u književnom stvaralaštvu jednoga čovjeka. U književnom izražavanju, a osobito u poeziji, koja je posebno tanani način iznošenja misli, spoznaja, slika, pjesničkih doživljaja i izražaja, zrcali se sva nutrina, cijela njegova duša i zapravo cijela životna stvarnost stvaraoaca. Prirodni darovi, karakterne crte, odgoj i napose intelektualne i duhovne formacije kojoj je izložena, ili samoodgojni rad, koji je dotična osoba uložila u izgradnju svoje osobnosti do trenutačnih raspoloženja i patnje, prihvaćene i podnesene - sve se to jasno kao u zrcalu vidi u književnom stvaralaštvu, a osobito u pjesništvu. Danas smo se sastali u povodu 80. obljetnice plodnog i bogatog života pjesnikinje, žene, majke, sabirateljice naše kulturne baštine i uopće velikog kulturnog radnika. Matiju Dulić svi od milja zovemo "naša tetka Matija". Sada želimo da se njezinom dobrotom nagnemo nad cijeli njezin život, koji se tako sjajno zrcali u njezinom pjesničkom, književnom i kulturnom stvaralaštvu. Veliki je to Božji dar da nam je od Boga darovana upravo u ova tako teška i mučna vremena kada su se toliki crni oblaci ljudske pakosti, zlobe i mržnje nadvili nad ovim životnim prostorima, da nam bude znak i nada jednog ljepšeg ljudskog i kršćanskog sutra. Velik je dar i činjenica da je naša tetka Matija sa darovima naravi i milosti, kojima ju je Bog tako bogato obasuo, surađivala unatoč veoma teškim okolnostima, uz činjenicu da je sav svoj vijek provela na salašu, daleko od svih onih pomagala koja čovjeka redovito potiču na duhovni rad. Majka je brojne obitelji, žena aktivno uključena u svagdanje teške dužnosti. Proživjela je strahote drugog svjetskog rata i teške godine poratnih komunističkih šikanacija u svim njezinim oblicima, a zatim gotovo pedeset godina totalitarnog sistema u kojem se nije moglo ništa objaviti što nije bilo s puškom i što nije slavilo samoupravni socijalistički poredak. No, sve to nije smetalo našu tetku Matiju. Ona je uporno bilježila svoje misli i svoja nadahnuća bez želje da ti sadržaji njezine plemenite duše jednom postanu dostupni širem krugu ljudi. Ona to bilježi za svoju dušu. A ta vatra kao da se sve više razgara u njezinoj duši i ona traži nova polja na kojima će se njezina plemenita duša razdati izražavajući ono veliko bogatstvo duha koje se u njoj razgaralo poput neugasiva ognja. Tu se uistinu obistinjuju riječi sv. Ambrozija koji veli: "Ne zna za lijena oklijevanja onaj koga nosi sila Duga Svetoga." Teta Matija se okušava ne samo u skladanju riječi u stihove. Ona piše eseje i povijesno romaniziranu prozu. Sve će to ostati kao svjedočanstvo našeg bunjevačkog hrvatskog bivovanja na ovim bačkim prostorima u ovim teškim i prelomnim vremenima. Svjesna kako su nam ta vremena nenaklonjena, ona hita da sakupi našu bogatu kulturnu baštinu. Skupila je oko 120 uzoraka izvornih čipaka, ispletenih marljivim rukama naših majki, baka i prabaka i da sve to preda naraštajima koji nadolaze. Kada je slamarska umjetnost buknila na ovim našim prostorima kao izvorna naša bunjevačka hrvatska umjetnost u Bačkoj, dobra teta Matija se ogledala i u toj vrsti umjetnosti i tu je u nekim svojim djelima dostigla vrijedna ostvarenja. Navodim kao izrazito uspjele slike "Lastino gnjizdo" i "Ranjena golubica". Osobito spominjem prvu sliku, jer je ta misao toliko prožela umjetnicu da je tu temu obrađivala u nekoliko varijacija i često se na nju vraćala kao simbol onoga što našem vremenu toliko manjka, a to je toplina obiteljskog gnjizda - ognjišta. I kistom je pokušala izraziti svoje osjećaje i to sa velikim uspjehom, osobito u ekspresionističkim temama. Šteta što je tim temama posvetila tako malo vremena. No, ono što ta životna djela ove izvanredne žene čini posebno zanimljivim, jest njezin ljudski i kršćanski optimizam koji ona pretače u sve pore života. U svim djelima ove duše nigdje ni sjene zla, beznada ili očaja. No, to njezino životno djelo ne čini i realnim, smještenim u svijet idealnoga. Ona je žena s obema nogama na zemlji, ali misli-

ma i nadama sva u Bogu, koji je istinski razlog njezinog nesalomivog životnog optimizma. Dobro ona vidi nove naraštaje "koji se slabo krste", "al' valjda će molit kad budu malo veći". Vidi ona ranjeno zeče kojem će majka zečica "likovitu travu naći" i raskrvavljenu golubicu kojoj krilo valja zacijeliti... Otkuda ovoj ženi toliki optimizam koji nije slomio ni ovaj užasni, zločinački rat. Kao sin i svećenik Crkve sa ponosom ističem da ovakve žene rađa evanđeoska Riječ, euharistijski Kruh i Čaša i majčinsko krilo svete Majke Crkve. Ona je istinska kćer Katoličke crkve, odnihanana na njezinim grudima i nošena silom onoga Duha koji obnavlja lice zemlje. Kad bi ovakve osobe bile gušće posijane i u Crkvi i u čovječanstvu, vdrrije bismo gledali u budućnost Evrope i svijeta. I zato hvala Nebu za ovaj dar hrvatskom bunjevačkom rodu i Crkvi u njemu. Hvala Crkvi koja ovakve kćeri i sinove rađa. A hvala i našoj dobroj teti Matiji što je sa svim tim darovima tako obilato surađivala i tako nam postala i uzor i nada jedoga ljepšega sutra, koje je već u njezinu životnu djelu započeto u konkretnom ostvarenju. Živjela nam i svjedočila o toj nadi, koja je u nama, još mnoge i mnoge godine!

Lazar Ivan Krmpotić

(Predavanje na književnoj večeri, 10. XII 1992. god. u Đurđinu u povodu proslave 80. godišnjice života pjesnikinje Matije Dulić.)

NAŠOJ SNAŠ MATIJI

Draga snaš Matija, sestro mila,
Uspavana mi se lira probudila,
Da zaori u ime našeg Kluba,
U ime našeg "Miroljuba",
Jer i vi ste njegova članica,
Sad Vam osamdeset-godišnjica
Pa želimo Vama čestitati
I za lipe pisme zahvaliti.
Za sve što ste svome rodu dala,
Rod i zemlju našu opivala.
Vi ste kao ogledalo nama,
U njemu se ogledam i sama.
Mi smo kao rodene sestrice,
Salašarke, majke brojne dice
I rodile smo što nam Bog dao.
Hvala mu! I nije nam žao.
Pivate o križu gdi Krist ruke širi
Da zagrlj ljude i sve ih umiri.
Pivate o žitu koje kruh nam dat će,
Po Bačkoj ste svoje razasula vlača.
Pivate o lasti što gradi gnjizdo svoje,
Sigurno pod Vašom strijom ima koje.
Pivate o dragom zavičaju milom
I o obnovljenom salašu Vam bilom.
Hvala Vam za sve! Bog Vam bio plaća,
A Vi nam darujte još mnogo svoga vlača.

Kata Ivanković

(Autorica je pjesmu pročitala na književnoj večeri u Đurđinu, 10. XII 1992. god.)

DRAGA NAŠA SNAŠ MATIJA

*Pjesnikinjo i slamarko našađur
đinskih poljana, žita i salaša.*

Evo nas danas u Vašoj lipoj crkvi, posvećenoj sv. Josipu radniku. Radostni smo s Vama, jer Vas možemo pozdraviti na proslavi osamdesete godišnjice Vašeg plodnog života. Pozdravljamo Vas sa Vašom dragom obitelji i Đurđinčanima. Pozdravljamo Vas i sa Vašim župnikom preč. gosp. Lazarom Ivanom Krmpotićem. On je organizator ove proslave.

Kada smo se litos dogovarali o ovoj proslavi, nismo ni slutili da će nas Providnost ovako iznenaditi da će gosp. Lazo postati đurdinski župnik. On je predsjednik Instituta "Ivan Antunović" u čijem je sastavu i naš Književni klub "Miroljub". Teta Matija, i Vi ste članica tog Književnog kluba. U njemu su sakupili nas osam žena koje se uz svoje svakidašnje poslove bavimo i poezijom i njegujemo pučku književnost na narodnim tradicijama.

Na toj našoj listi prva ste Vi Matija Dulić, rođena Jaramazović. Svitlost dana ste ugledali u Đurđinu 17. svibnja 1912. godine. Osnovnu školu svršila ste u Đurđinu, a građansku u Subotici. Vi ste također članica Likovne kolonije KUD "Matija Gubec" u Tavankutu (danas Hrvatsko kulturno prosvjetno društvo "Matija Gubec") i tokom godina Vi ste se bavila umjetnošću tj. izradom slika od slame. Sa Vama su naše pisnikinje: Tona Kujundžić, Marga Stipić, Đula Milodanović i ja Kata Ivanković. Tri od ovih naših sestara već su u vičnosti to su: Anica Balažević, Marija Vujković Lamić i Marija Vojnić Purčar.

U književnom klubu "Miroljub" nalaze se i drugi članovi: svećenici, profesori, učitelji, službenici, časne sestre i drugi stariji i mladi članovi koji se bave našom književnošću i poezijom kulturom i kulturnom baštinom.

Vaše pisme, Vaše vlačce, koje ste godinama skupljala u svoj bunjevački šlingovan keceljac, rasulo se. Hotimice? Pa sigurno. Da se to vlačce okruni i donese stostruki plod. Dao

LIRA NAIVA

(Pisnikinji Matiji Dulić za 80. rođendan i uz njenu zbirku pisama "Rasuto vlačce", Zagreb, 1988.)

Pisnikinja iz Đurđina
dična baka
sa salaša.

Majka njiva
lira mira
od jablana
do jablana,
od atara
do atara
znana svima

Van Đurđina
nana brižna,
nesebična,
milostiva.

Priko polja
i dolina
ponajbolja
pisnikinja.

Lira naiva.
Živa bila
snaš Matija
snaga žita,
darovita.

Jakov Kopilović

Subotica, 8. XII 1992.

U pohodu Đurđinu, 10. XII 1992.

Bog da Vas u Đurđinu naslide brojni pisnici. Vaše pisme sa uživanjem čitamo. Voli ih naš svit jer su naše. U svojim pismama Vi nam otkrivete svoju plemenitu dušu. Pisme su ljubav naša. Volimo, razmišljamo o voljenoj zemlji i dragim bićima pa tako i zapivamo. Vi ste primila od Boga dar pjesništva. To je talenat kojega niste

zakopala digod u đurdinskom dolu nego ste sa njim radila.

Mi svi uživamo od plodova Vašega rada. Zato su pisnici dar Božji narodu svome. Zato prvo moramo Bogu dati hvalu za naše pisnike. Bez Boga ne možemo ništa učiniti. A onda zahvalimo i onima koji su nas otkrili i izveli iz anonimnosti i potiču nas na dalji rad. To su ljudi iz Instituta "Ivan Antunović". Hvala im što su se naše pisme našle u listu "Bačko klasje" i u kalendaru "Subotička Danica".

Mriši zemlja, žito i ditelina mlada
O zemljo naša, u tebi je naša
draga snaga i nada.

Tako Vi pivate o našoj dragoj zemlji o svom rodnom kraju. Opisivala ste zore jutra i večeri i sunca sjaj. Opivala ste salaše stare i mladež što biži od njih. Naši mladi biže od tih naših salaša gdi smo tako zadovoljno živili. Ne kažem da Vam je bilo lako ustajati rano no Vi ste volila jutra i zore i spremati ručak svojim i radnicima na njivi. Nije bilo lako stati vazdan uz puno korto pranja. No i tu su se radale pisme. Pošla ste kroz život sa pismom u duši opivali ste sve milo i lipo na ovom svitu. Lipe ste nam pisme dala. Lipe ste im riči dala. Hvala Vam u ime našega Književnog kluba "Miroljub" kao i u ime Instituta "Ivan Antunović" i u ime našeg bunjevačkog - hrvatskog naroda u Bačkoj. Živit ćete u svojim pismama dok bude naroda našega. Čestitamo Vam osamdeset-godišnjicu života i dugo nam još živila u darivanju nas svojim dragim pismama tim zlatnim vlačcem. Još Vam čestitamo sa Vašom dicom i unučadima Vaše plodne materice.

Kata Ivanković

(Pozdrav na književnoj večeri 10. XII 1992. godine u vjeronaučnoj dvorani u Đurđinu povodom proslave 80. godišnjice života Matije Dulić rođ. Jaramazović.)

RASUTO VLAČE MATIJE DULIĆ

Pojava zbirke pisama "Rasuto vlače" je radostan događaj u kulturnom životu bunjevačke hrvatske književnosti u Bačkoj. Tada su te pisme postale pristupačne širem krugu ljubitelja stvaralaštva Matije Dulić. Iz zbirke pisama "Rasuto vlače" ističem one stihove koji govore o ljubavi, strpljenju koji će divnu ženu, nanu i baku nama približiti. Zbirka pisama "Rasuto vlače" puna je ljubavi, topline i lipo-te. Te pisme su duša i život našeg naroda, njegovi poduhvati i sve vrednote... Teme su različite pa nas mogu oduševiti. I ne znam o čemu bi prije da čujemo. Da li su to uputstva, saviti ili glas. Bliske su nam te pisme u svojoj iskrenosti: "Majci", "Nana" i "Starice". Sva-ka od tih pjesama daje nam poruku:

"Prva ustaje, jer poso zove
dicu u škulu sprema,
dobra je, radina, ravne joj nema" ("Majci")

Ti nas tišiš:

"Kad jad te muči, izdržat ko ćed?"

Ne boli, proće" ("Nana")

"Al unuka baku drži za ruku joj staru.

Radujte se, bako, svakom novom danu." ("Starica")

U zbirci su i pisme "Ona" i "Bunjevka"

"Ima lipu kosu, žito valovito,

dobra nana srce plemenito" ("Ona")

"Divojko moja draga, kloni se rđavog društva,

ti ponos budi sviju nas, čuvaj svoj dobar glas.

Opravu narodnu vezi, košulja nek blista,

obraz nek bude ti čist ko bila košulja čista.

Kad žice pribiraš sitne, u njih vezi osićaje sve.

U svaki cvit i vez unesi ljubavne sne." ("Bunjevka")

U pismama "Ćeri" i "Dragoj unuci" i "Omladini" lipim i poučnim ričima daje potrebne savite i nama. Pisnikinja poručuje:

"Siti se uvijek i svagdi dobrog savita mog,

a na poslu kudgod pošla, nek te čuva Bog." ("Ćeri")

OMLADINI

Stari vas salaš zove, dođite natrag,
zemlja tuguje, čeka, nema ko da je ore.
Vratí se čeri i sine, salaš ti bio drag
zove vas sunce, zovu vas zraci zore,
zove vas starog salaša prag.

Jorgovan stari kraj prozora zove:

- "Di si, sele i brate i ptica čuje se glas
mriši mala bašča, mriše ruže i zove,
salaš je stari željan života, željan je vas,
zovu vas, brazde zovu vas njive ove.

Čestite i snažne ruke odminiše baču i nanu,
šala se ponovo zbija, pisma se vesela ori,
oživio salaš je stari, ognjište ponovo gori,
salaš se raduje stari, spominje prošlost
ko bajku.

Volite ovu zemlju na ponos svome rodu,
volite salaš stari, čuvajte taj mali raj.
I vaši su se stari borili za slobodu,
volite vinograde, volite svaki gaj,
volite žitna polja, volite rodni kraj.

Matija Dulić

"Kroz buru života hrabro naprid hodi,
skromnost nek te, rano, kroz sav život vodi.

Glavu smilo digni, budi vedra čela.

Bunjevka si, rano, nek si svakom mila." ("Dragoj unuci")

"Volite vinograde, volite svaki gaj,

volite žitna polja, volite rodni kraj." ("Omladini")

Pisnikinja Matija Dulić velikom ljubavlju miluje narod, njive, prirodu i drage salaše. Budno čuva običaje naše. U pismi "Materice" ona kaže:

"Materice dica čestitaju nani,

oko peći griju se vridni mališani

nana ora dariva pregrštom po redu

i svako štogod nosi u pogledu."

Miluje ih Nana pa im tepa: Rano!

Nije nama

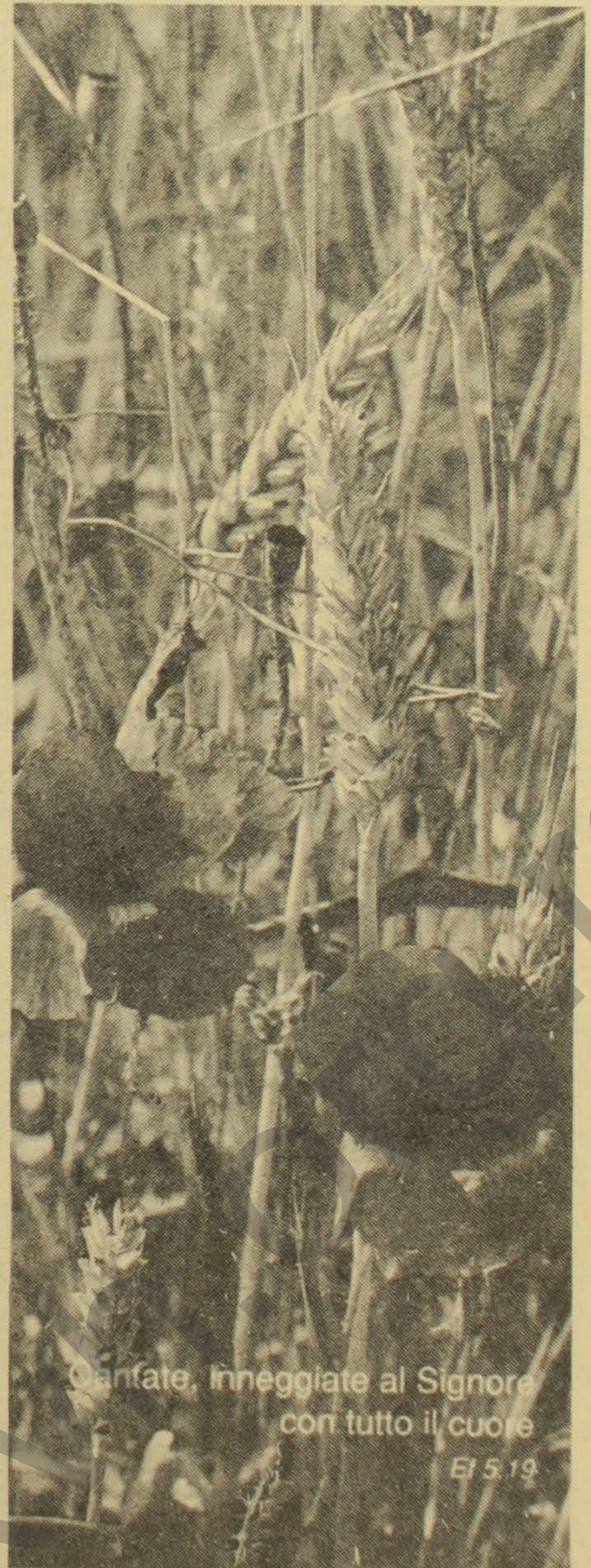
zima, ne bojte se, Nano! O svom životu naša pjesnikinja malo nam je kazala. Ne znamo da li se suza ili iskra u oku skriva, ali znamo da se one uvijek sminjuju, jer u životu svakom tako biva. Lirska i nježna pisma "Šta kriju te oči" kazuje nam o prošlim danima mladosti i sriće: "Svili smo ognjište sriće, patnje je bilo dosta, al' ljubav iskrena, tiha u našim srcima osta."

"Cvitova bilo je sedam, jedan je uveo sam, dužnost smo vršili časno, to jedno sigurno znam." U ovim svečanim trenucima kad

ovako lipo združeni slavimo 80. rođendan i književni rad naše drage tete Matije, ja želim da sva sićanja na vrime i uspomene, koje su tako brzo prošle kao jedan dan, da budu još dugo kao najlipči san. Draga teta Matija, neka vas dica i unuci dalje vole i još dugo ruku Vam ljube na Materice, neka uvijek čuju Vašu opomenu i savit, neka osite ljubav Vašu i da s njima uživete u lipoti prirode kao i u pismi vridnih risara i da im još dugo dilite darove. Neka Bog blagoslovi i dragog Vam životnog šaputnika i da proživite u zdravlju lipotu dana koji dolaze. S Vašeg puta neka se uklone brige, bol i tuga. Da Vas prati sigurnost i snaga, a ljubav ispunjava. Ako srce mora da pati, nek Vam pomogne da "znate čute čki ruke jedno drugom dati". Srića, radost i zdravlje neka budu punina Vašeg života, a svaki Vaš korak nek uvijek prati Bog!

Vita Grunčić

(Književna večer u Đurđinu, 10. XII 1992. god.)

Sanfate, inneggiate al Signore
con tutto il cuore

Et 5.19

OSVRT NA "SUBOTIČKU DANICU" za 1993. godinu

Ove godine, Subotička Danica (1993.) pojavila se sa velikim zakašnjenjem, tek 10.siječnja. Inače, ovo je LXXII. godište "Subotičke Danice" i deseto, jubilarno godište novoga tečaja kalendara od 1984.godine. Zato bi bilo korisno da se za slijedeću godinu sačini bibliografija priloga u Subotičkoj Danici u ovom prvom desetljeću novoga tečaja. Već prvi pogled na ovogodišnji kalendar upućuje da je mnogo obimniji od prošlogodišnjeg (264 strane prema 158). Dobro je: više suradnika, više priloga. Otvorimo kalendar. U ovogodišnjoj Subotičkoj Danici surađuje 51 autor sa 103 autorska priloga. Lijep broj. Pohvalno! Od toga najbrojnije su pjesme (66), članci raznog sadržaja (28), a najsiromašnija je umjetnička proza: priče, lirski proza i po koja narodna pripovijetka (9). Zalažem se za upotrebu književnog jezika, čistog, pravilnog, bez primjese i mješavina. Ako su prilogi pisani ikavski (i za ikavicu se zalažem), neka budu ikavski, ali bez karikature. Ugodno sam iznenađen što je u kalendarskom dijelu objavljena poezija Alekse Kokića u povodu 80.obljetnice pjesnikovog rođenja. Od objavljenih pjesama (66) još spominjem samo neke pjesnike. Jakov Kopilović: "Kolo igra, tamburice nema" iz 1969. godine a posvećena je Peri Tumbas Haji, našem velikom umjetniku tamburice. Pjesma J.Kopilovića "Zlatna značka vječnosti" napisana je u povodu osme obljetnice smrti Pavla Bačića, pisca i skladatelja. Apostrofiram i pjesnika Vojislava Sekelja sa pjesmama iz zbirke "Rič fal" i Milovana Mikovića sa pjesmom iz zbirke "Avaške godine". To je ikavski pisana poezija, istinska, doživljena, topla, naša. S radošću skrećem pažnju na dvije pjesme makedonskih pjesnika: Grigor Prličev: "Tisuću sedamstošezdeset i drugog ljeta". (Valjda je greškom izostavljena bilješka o pjesniku.) Grigor Prličev (1830.-1893.) je snažna i značajna ličnost makedonske književnosti prošloga stoljeća. Njegova poema "Serdar" može se povezati sa djelima kao što je "Gorski vijenac" Petra Petrovića Njegoša i "Smrt Smail-age Čengića" Ivana Mažuranića. Također ističem pjesmu "Tumačenje boli" koju je napisao Boško Smačovski. Svaka pohvala prevodiocu Lazaru Ivana Kompotiću. Mogao bih o svakoj pjesmi (s.Fides Vidaković, Vite Grunčić, Branka Jegića i svih ostalih) pisati sa najpozitivnijim predznakom, jer ih cijenim, ali prostor je skučen. Kada čitam članke, objavljene u ovogodišnjoj Subotičkoj Danici, posebno članke Lazara I.Kompotića, ali i druge priloge, nameće mi se živa slika: podizanje i slaganje jednog jedinstvenog mozaika naše duhovnosti i nadrodnosti pored svih lutanja i stranputica. To je živa slika naše opstojnosti jučer,

danas i sa otvaranjem pogleda u sutra. Sve začinjeno mislima i zaštitom sv.Leopolda Bogdana Mandića u rečenici "Ne, krv nije voda. Ne može se izdati krv." (str. 55. u kalendaru). Ali neprolazne misli sluge Božjeg Gerarda Tome Stantića da je suživot nemoguć bez istine, pravednosti i ljubavi. (60. str. u kalendaru). Ja bih sve ove pojmove pisao velikim početnim slovima. Eto nam putokaza i za danas i za sutra, za sadašnjost i za budućnost. Pored navedenih članaka ističem još neke priloge. Ivan Stantić, veteran našeg kulturnog i društvenog života na ovim bačkim širinama, objavio je članak "Život i rad dr Mihovila Katanca" u povodu 100.obljetnice rođenja i 20.obljetnice smrti. Vrijeme je bilo da napiše ovaj članak. Treba zabilježiti da se ta naša bliska, a ipak tako daleka prošlost ne zaboravi. Sumnjam da netko od mladih zna za dra M.Katanca i njegov rad u Subotici. Ivan Stantić svojim znanjem i angažiranošću, svojim iskustvom može još mnogo pružiti svome narodu, može još mnogo "podvoriti svoj narod". Još jedan prilog je našao svoje pravo mjesto. Prezime bačkih Hrvata - Bunjevaca u Subotici i okolini koje je prikupio i obradio ing. Blaško Ivić. No, i tu se potkrao jedan propust. Bunjevačko prezime "Slani" ne postoji, ali postoji prezime "Kisel" koje nije uvedeno. Također je moguće da je izostalo neko bunjevačko prezime, jer ovakvi radovi nikada ne mogu biti potpuni. Ističem dva priloga prof.Terezije Patarčić: "Petsto godina Krbavske bitke" (1493.) i "Četiristogodišnjica bitke kod Siska" (1593.). Prilozi pomažu da nam se daleka povijest osvijesti i ne zaboravi. I ovi prilogi doprinose našoj opstojnosti jučer, danas i sutra. S radošću pominjem članak o Tome Vereša "Bili fratri u Subotici (1945. - 1948.)". Bili fratri su naša mladost, naša prošla mladost, današnjim četrdesetogodišnjacima i nepoznanica. Dobro je što je ovaj članak objavljen. No, u članku ima dva previdna koji donekle poremećuju izlaganje. U više mahova spomenuta je Jovanka Prčić. Ona nije Jovanka, već Jovana Prčić. (Znam, jer smo u daljnjem srodstvu.) Isto tako, prezime o.Stanka nije Stantić, već o.Stanko Stanić. Razlika je velika i očita. Navodim "Pet stoljeća crkve u Somboru" župnika Josipa Pekanovića. Nadam se da ćemo čuti i čitati opširnije radnje o crkvi u Somboru. Svi jubileji su zabilježeni: zlatni jubilej misništva o.Ante Stantića, karmelićanina i drugih svećenika. Obilježeni su jubileji Alekse Kokića, dr Josipa Andrića, č.s.Roze Anuncijate Kopunović, prve Časne Majke Bačke družbe "Naše Gospe". Zabilježena je obljetnica književnika Antuna Gustava Matoša u povodu 120.obljetnice rođenja. Također je zabilježena 20. obljetnica smrti Matije Poljaković,

Joza Pašić : KRV SE SUŠI

(treći nastavak)

Lajčo je onomadne otišao iz Masne Čoše i naglo i upadno. A nikom nije kazao ni zašto, ni kuda. Majci na postavljeno pitanje: s kim i kad želi pred oltar, nije odgovorio. Ali teta Ruži ni nije trebalo ništa tumačiti. Njegova šutnja, njegovo držanje, i zati m njegov nagli odlazak i previše joj je jasno kazao što Lajčo misli o Jelici, a što o Katici. Nije bila načisto, kako je daleko Lajčo otišao s Katicom, ali je predosjećala nezgodan razvoj. Bojala se bure. Poznavala je svog Nikolu. Od te ženidbe ne će n ikad biti ništa. Ni ona ne bi pristala za Katicu. Zar da joj radnica bude snaja? Sav bi joj se svijet rugao. Kud bi pristala s njom? Kad bi se pojavila s njom u crkvi prstom bi za njima pokazivali. Ali ona se to Nikoli ne usuđuje ni spomenuti. Kuću bi zap alio od vike i galame. I da stvar rasplete, dok se još ni nije posve uplela, mislila je, najbolje će biti, da Katicu čim prije udalji ispred Lajčinih očiju. Cura je i previše naočna i jedra. Moglo bi još doći i do nesreće. A sirotu curu prevariti i upropa st iti, to ne bi bilo za blagoslov. To se ne smije dogoditi. Uz to joj i sama Katica tjerala vodu na mlin. Ona joj je prva spomenula da želi otići sa salaša. Neka nađu drugu na njeno mjesto. Rekla joj je to Katica prije nego je teta Ruža i dospjela da joj ona što kaže. A želi čim prije otići. Ako je moguće, volila bi odmah sutra. Ovdje se, kaže, vrlo dobro osjeća. Sa svima je zadovoljna. I žao joj je otići. I teško joj je i na samu pomisao da više ne će tu biti. Ali misli, da će tako biti bolje. Teta Ruža je upita za razlog. No djevojka je mjesto odgovora briznu la u gorki plač. Tu se nije imalo što dalje misliti. I kad se gazda Nikola to večer vratio kući, teta Ruža mu iza večere spomene, da Katica želi otići sa njihovog salaša. Začudio se čovjek. Kako? Pa svaka ovamo želi. Ona je prva koja bježi. Da joj se nije što dogodilo? Zar joj se žega i blato više sviđa nego naš bijeli salaš? - Tu mora da nije sve u redu. Ja sam sa curom bio vrlo zadovoljan. A mislim i Lajčo. Ili imaš možda ti nešto protiv nje? - Meni se dopada baš kao i tebi. Nego mislim da će ipak biti bolje da čim prije ode. Ima tu jedna stvar radi koje mislim, da će tako biti najbolje. - Ha, na koncu kako hoćeš. To su tvoje stvari. Samo mi nemoj dovesti koju, koja će mi svojim bagavim nogama dvor pred sobom mesti. A bilo bi ipak dobro da malo pričeka. Recimo do jeseni. Dok ne dode Jelica. Katica pozna našu kuću, a i stvorena je zato, da u ovoj kući učini svakoga sretnim. A i dobro je, da mlado čeljade imade u kući nekoga, ko će ga

razumjeti. Ove ćemo ga jeseni svakako oženiti. Nek se dotle strpi. Pa kad se Jelica tu kod nas malo svikne, ako joj se baš toliko ide, onda nek ide. Mora da je i ona našla kakog dragana. - Nikola, ja bih ipak želila da Katica već sutra ode. Čemu zadržavati čeljade u kući kad ono želi ići? Od onog što se preko volje radi redovito ima najviše samo štete. - Ma nije joj valjda vatra pod nogama. Ipak to ne razumijem. Šta je toj curi najedamput? Gdje je? Ded je vikni, da vidim šta je? Ne volim, da su mi ljudi nezadovoljni. Da mi iza leđiju mrmljaju. To se dalje širi ko po njivi zavaljeni korov. Treba ga odmah do korijena iščupati. Vikni je! - Ostavi je. Malo prije sam s njom govorila. Plače. Možeš kasnije. Sutra. Katica je onu noć poslije razgovora s Lajčom u vrhu šljivika, probdjela. Bila je vrlo uznemirena. San joj nikako nije došao na oči. Lajčo joj neprestano sjedio u glavi. Vrtila se po krevetu. Okretala se. Ustajala. Stiskala oči. Šetala. Opet legala. Ali sn a nije bilo pa nije. U glavi joj ko u mlinu zujalo. Zamišljala se kao gazdarica. Na mjesto teta Ruže. Kraj Lajče. Ne će morati raditi na polju. Bit će gazdarica. Zvat će je svi "mlada gazdarica". Ona će zapovijedati. U crkvi će sjediti u prvoj klupi. Uz Lajču će pristajati kao ruzmarin na kumovim prsima. P ravila je nacerte kako bi cio salaš po svom preuredila. Slamu bi stavila između staje i svinjca. I kokošinjac bi premjestila. Sve joj se pričinjalo kitnjasto i ružičasto. S tom je mišlju konačno skrhana i zaspala. Bilo je to već nekako pred zoru. Čula j e još i drugo kukurikanje pijetlova. A tad je zaspala. O Lajči je sanjala. I o sebi. Sjedi ona s Lajčom navrh tornja subotičke crkve. A crkva pod njima ide i idu na vjenčanje. Najednom se od nečeg trgla. Crkva se zaljuljala. Ona krikne i da će se prihvatiti ti za Lajču, ali Lajče nema. Ona ljosne o zemlju. I - svijet se sjatio i - pljuje na nju. Na nju besramnicu, kud se popela čak na vrh tornja. Probudila se. Bila je sva oznojena. Glava joj je užasno bolila. Prisuškivala je. Ništa se nije čulo. Srce je prestrašeno kucalo. Nije smjela otvoriti oči. Ni micala se nije. I dah je prigušivala. Ništa se nije čulo. Ni najmanji šum. Čuje kako Milkov pred vratima reži. Napne uši. Jest Milkov je, pozna ga. Opipa kraj s ebe. Zid. Dobro je. Otvori oči. U svojoj je sobi. Pokrivač je pao s nje i ležao je na zemlji. Opet se javile sinoćne misli. Dolazilo je u pamet sve što je u zadnje vrijeme mislila i činila. Pričinjalo joj se, da je i čoravi ćuran morao opaziti kako ona za Lajčom trči. Lajčo joj

nije nikad rekao. Jako je dobar s njom, ali on je sa svima isto tako dobar. Njega svi vole. Zar ona može išta od njega posebno očekivati? Stidila se sebe i svog ponašanja. Što on o meni misli? Sigurno sam mu se već na vrh glave popela. Neprestano sam oko njega trčkarala: Lajčo! Lajčo! Lajčo! Dobro da me još nisu odvijali odavdje. A zar je moguće, da teta Ruža nije ništa opazila? Nikad nije ništa spočitavala. Ali sad se Katici teta Ružino ponašanje sasvim drukčijim pričinjalo. Sad je u svakom pokretu, u svakom pogledu, u svakoj riječi vidjela ukor. Katica se ponovo znojila. Kako sam bila blesava. Katica je plakala. Plakala je radi svog dosadašnjeg ponašanja. Plakala je što je osjećala, da nakon svega mora čim prije odavdje pobjeći. Ali osjećala je, da je to sad još jedino pošteno što može načiniti. Ne bi joj obraz mogao podnijeti da i dalje tu bude. Plakala je, što je ona tek sirota radnica. Plakala je, što je osjećala da mora kidati sve niti lijepoga sna. Plakala je, jer je morala srcu reći: kuš! Ona je tek sad vidjela, koliko ona Lajču voli. Da ona njega drukčije voli nego druge momke. Voli ga onako, kako još nikada nikog nije volila. Zato što dalje od njega. Što prije. Otići će! To je odlučila kad je ustajala iz kreveta. A to ju je bolilo. Zato je plakala. Već je četvrti put umivala oči, da sakrije plač. Ali suze su uvijek iznova i iznova zalijevale lice. Slomila je i svoju volju i svoje srce i svoj jezik kad je u jutro sreća teta Ružu i kazala joj, da želi otići. A tad nije mogla dalje. To je još i izgovorila nekako. A onda je briznula u plač i pobjegla. Cio dan nije ništa okusila.

Lajčo je, kako je i obećao ocu, došao pred večer u Masnu Čošu. Večerali su pod vedrim nebom. Njih troje sami. Teta Ruža, gazda Nikola i on. Iza večere ih gazda Nikola pozove u sobu. Ne moraju - rekao je - svi vrapci čuti o čemu se radi. A kad se stvar svrši, onda mogu upravo baš i oni po svim krovovima do mile volje o tom čučkati. - Lajčo - počeo je gazda Nikola namještajući se na klupi u pročelju - ti si i sam već davno spominjao ženidbu. A zbilja i vrijeme je. Godine prolaze. Čovjek se mijenja. Treba i na to misliti. I ja davno o tom mislim. Samo nije lako naći odgovarajućeg para. I misleći sve sam u jednu smislio. Mislim da će se teško naći bolja od Jelice Gorićeve. Govorio sam joj s babom. On ne mari. Još smo o Marindanu ugovorili, da ćemo mu nas troje sutra u goste. Pa mogu odmah biti i zaruke. Čemu odlagati? Što se mene tiče, ja ne branim da svatovi budu, eto, čim se ovrši. Svakako prije Svih Svetih. Čim malo posao odahne. Što veliš, Lajčo o tom? Lajčo prvo nije ništa odgovorio. Bio je izvaljen na klupi o naslonjač. Obadvije mu ruke bile u džepovima od hlača. Gledao je u gornji lijevi ćošak sobe. Tajac. Teta Ruža je drhtala. Lajčo se namjesti na klupi i počne: - I ja sam, bačo, za ženidbu. Samo

ne znam, ta mi se drugarica nekako slabo sviđa. Doduše, treba kazati istinu, slabija je i poznam. Svega sam je jednom vidio. Nego samo, za Boga milog, bačo, pa to je dijete. Nije da bi mi mogla baš kćer biti, ali skoro pa tako nekako. Kud ću ja s njom! Ni u kolo, ni pred svijet. A čini mi se da ni zdrava nije. Ja ipak ne kažem: Ne ću. Vi dobro znadete, da sam svaku Vašu poštivao kao Božju. Nego, eto, ipak će trebati da i ja o tom razmislim. A prije svega trebati će se raspitati kako stoji s njenim zdravljem. - Što se zdravlja tiče, izgleda da imaš pravo. Na to sam i ja mislio. Zato mi se i žuri. Ko zna. To su Božje tajne. Može se još i ozbiljno razboliti. I u krevet leći. A onda smo obrali bostan. - Ma dobro, bačo. Ja Vas ne razumijem. Pa kud ćemo s bolesnim čeljadetom? Kud li ću ja s njom od vjenčanja pa do smrti? - Ta ja, da ti pravo kažem, mislim da Jelica ne će dugo. Baš zato i velim da treba požuriti. Već ja nekoliko godina o tom mislim i nad tim štrepim. Čekao sam da samo barem nešto do godina dode. - Ali, ako mi već nakon par godina zbilja umre? - upita Lajčo još uvijek ne shvaćajući kud to otac cilja. - Zato se upravo i treba požuriti. Treba čim prije misliti na dijete. A kad je jednom dijete tu, onda je i zemlja tu. Ona je jedinica. - Ali ako umre? - opet će Lajčo. - Ma ti, Lajčo, danas tako teško shvaćaš. Kao da si cijelog vijeka u zapečku samo krompire gulio. Ako umre, pa ako umre. Pa o tom se radi, da ne umre prije nego li nam dijete dade. A kad je dijete tu, i zemlja je tu. A Jelica onda hja, pa mi joj ne može mo produžiti život ako to i Gospod Bog na nebu ne će. Lajčo je dobro poznavao oca. A sad je i jasno čuo. Na tom on nacrtu već godinama radi. Tu kost on već nekoliko godina globa. To nije mušica, koja mu je u ćupu slučajno uletila, pa ne zna van. Tu se čašu mora ispiti. Od toga će ga nauma biti teže odvratiti nego li lišće da s jeseni ne požuti i ne opadne. Trebat će mnogo posla i mnogo - vremena. Razišli su se ne riješivši ništa. Odnosno Lajčo je odlučio da tu očevu osnovu pokuša porušiti, a gazda Nikola, i ako je vidio da će s Lajčom biti malo okapanja, tim je više bio uvjeren da se to mora baš tako načiniti kako on želi i hoće. Ove će jeseni Jelica biti u kući. Lajčo mu nikad nije ništa križao, ne će ni sad. Malo se uzjogunio, a kasnije će i sam reći: Pa dobro! Pogotovo kad gazda Nikola zna što za Lajču 300 lanaca zemlje znači. Za zemlju bi i zadnju košulju prodao sa sebe, a kamo li se ne bi s Jelicom svezao. A to je važno. To će Lajču i pobijediti. Za cijelog razgovora teta Ruža nije rekla ni jednu jedinu riječ. To je njen stari običaj. Kad muškarci razgovaraju o važnim stvarima, onda ona šuti. Tu je, ali ne govori. Samo sluša. A tek kasnije ona učini svoje. Kad se razidu. Kad se sve stiša. Tad se o na kao kradom sjena privuče jednom, pa drugom. I uvijek sve lijepo izgledi. I sad je već mislila što će i

kako će s Lajčom, što li i kako li s čovjekom. Vidjela je: stvar je ozbiljna.

I teta Ruža i gazda Nikola su još neko vrijeme sjedili iza Lajčinog odlaska i razgovarali o toj ženidbi. Teta Ruža je kušala izravnati muževljeve nakane sa sinovljevim željama. No slabo joj ovaj put polazilo za rukom. - Ljubav? Glupost! - govorio je gazda Nikola. To su ženske mušice. Kaka mi je to bila ljubav kad smo se nas dvoje uzimali? Ti si gledala koji je momak najbogatiji, a ja koja djevojka. I kad smo doznali jedno za drugo, onda smo se "zaljubili". Tako će i Lajčo s Jelicom. Tako je tumačio gazda Nikola teta Ruži, koja je pored sličnih računa s mužem, imala u zalih i nešto osjećaja. Znala je koliko je baš ona prepatila kraj Nikole radi te zemlje, dok joj otac nije predao njen dio. Zar da sad još jedno čeljade isto podnese? Jer i u Lajči teče očeva krv. Ne posve čista. Ali slična. Gotovo ista. Tek nešto slabo s njenom razblažena. Ali još uvijek dovoljno jaka da opije razum. A što je pri tom najgore, Lajčo imade takoder srce. On pored računa i osjeća. Zapazila je to ona još davno. A najjasnija joj je potvrda baš u tome što se, eto, mogao čak do Katicice sniziti. Ni ona ne će dopustiti da joj Katica bude snaja. To nikada. To nipošto. Onda radije i bolesnu Jelicu. Ali opet ni Jelicu ne. Bolesno čeljade u kući. Bolesno cio ži vot. Ili još gore: ni bolesno, ni zdravo, nego cmizdravo. I da Lajčo, njen Lajčo, bude cio život uz nju vezan? To ipak sinu ne želi. Ipak se nije usudila Nikoli ni spomenuti za Katicu. Kušala ga je samo okolišajući odvratiti od nauma sa Jelicom. Ne bi li ipak bilo pametnije naći zdravo čeljade pa makar i sa nešto manje zemlje? A onda treba misliti i na Lajčino srce - rekla je teta Ruža. - Ajde, molim te, mani se besposlice. Lajčo je zaljubljen u jutra i livade, a ne u ženske uši, kako vi to suknje sanjate. Kao da smo mi muškarci željni lizati vaše noseve. Teta Ruža nije baš ništa uspjela. Lajčo je ipak bio bolje sreće. Pošao je sutradan s ocem k Jelici, ali o zarukama ovaj put nije bilo ni spomena. Niti uopće o prosidbi. Išao je tek da bolje upozna Jelicu. Da je vidi. Da s njom progovori koju riječ. A i stari je bio s tim sporazuman. Njemu se, doduše, žuri, ali, eto, na koncu konca ima Lajčo i pravo. Nek djevojku upozna. Poznanstvo je pola ljubavi. I kad već Ruža neprestano drombulja o nekom Mandićevom srcu, koje da i u Lajči kuca, eto mu onda prilike pa nek kuca. Nek se ugrije. Uostalom cura je još i mlada. Tek joj je sedamnaest godina. Razrast će se. A i bolest će tad lakše prevući. Dok samo prođe te opasne godine u kojima se čovjek razvija. Vidjet ćeš kakva će to biti ljepotica. Ko čelik. Kao i svi Gorićevi. Prava gora. Tako je govorio gazda Nikola Lajči na povratku, premda u to što je Lajči govorio

ni sam nije vjerovao. Nego je naprotiv kad ju je sad vidio zaželio još jače, da se sa ženidbom što manje odugovlači.

Gazda Nikola je volio, da njegovi ljudi imaju u njega povjerenja, pa da mu zemlju obrađuju s ljubavlju, razumjevanjem i privrženošću. Nije stoga nikad otezaao ili škrtario u plaćanju radnicima. A nije se nikad ni previše natezao sa radnicima oko nadnice. Ljudi se u tom pogledu nisu mogli na njega ništa potužiti. Nikom nije otkidao od ustiju. "Nije to čovjek - znao bi reći - ko od svojih radnika odkida. Takav je čovjek ili običan razbojnik ili već propalica". Pa tako je i radio. Ali je zato i tjerao na posao. Oko mu svagdje bilo. I kad je bilo vrijeme poslu, kod njega se nije izležavalo. Pa ipak nikad na radnike nije vikao. Nikad se ni s jednim nije svadao. On je imao svoj poseban način kako je s lijenčinama svršavao. Samo bi šutio i promatrao rad, a onda bi najednom zaustavio čovjeka u po otkosa ili u po brazde, izvadio novac, isplatio ga i poslao kući. I znalo se. Taj više ne će motikom na gazda Nikolinoj zemlji zakopati. I tu je onda bilo uzaludno svako moljakanje. Riječ nije povlačio. Tražio je svoje, ali je i davao svakom svoje. I ljudi su ga poštivali. A volio je nekoliko puta godišnje skupiti svoje ljude na glavni salaš u Masnu Čošu. Bilo je to redovito o njegovom imendanu. To je tad bilo neke vrsti zborovanje. Svi su tad oženjeni muškarci, koji kod njega rade, bili tu na okupu. Počastio bi ih obilnim ručkom. Zalio dobrom kapljicom. I onda s njima razgovarao. Pričali su. Pretresali minulu radnu godinu. Što bi trebalo popraviti, što nabaviti. Što nije bilo dobro. Što bi se moglo bolje. Kako krave, konji, ovce. Svako je tad iznosio slobodno svoje mišljenje i opažanje. A mnogo očiju - govorio bi gazda Nikola - svakako više i bolje vide nego njegova dva. I slušao je. Razmišljao. I činio po savjetu. Na teta Ružin se opet imendan skupile u Masnu Čošu sve udate ženske. Počastila bi ih lijepim ručkom. Nazivale su to - ženski dan. Jer toga dana na cijelom imanju gazda Nikole ženskadija nije radila ništa što nije bilo nužno. To je bio ženski svetac. Baš kao i o svetom Nikoli muškarci. Na Lajčin bi imendan došla na red sva djeca. To je bio dječji dan. I svako je dijete dobilo barem po neki dar od Lajče. Neko šešir, neko šareni nož, neko lijepu frulu, neko lutku, neko maramu, neko opet pregačicu. Za svakog se po nešto našlo. "Volim da mi je čeljad zadovoljna" - opetovao bi tad gazda Nikola po stotinu puta, očito i sam razdragan videći kako se djeca vesele dobijenom poklonu. O svim se tim danima pričalo već i mnogo prije, a i mnogo kasnije. Ali je možda ipak najviše radosti donosila Velika Gospa. To je bio dan kad su svi momci i sve djevojke bili gazda Nikolini gosti. Za taj se dan već davno prije spremalo. O njem se već čita ve mjesec unaprijed pričalo. O njem se sanjalo. A tog je dana tu bio i gajdaš. Čak i po više gajdaša. Plesalo se cijelo poslije podne. A najveću je buru veselja izazvao baš gazda Nikola sam kad bi se i on uhvatio među mladež u kolo. Nije bio baš igrač od zanata. Nekako su mu noge slabo želju slijedile. Ali on je igrao onako po svom: skoči gore već ćeš i sam doći dolje! Samo što njemu nije bilo baš najlakše od zemlje se otisnuti. No išlo je kako je išlo, ali je išlo. Mladarija se valjala od smijeha. A on bi sav oznojen govorio: "Volim da mi je čeljad zadovoljna!" Kolačića se toga dana pojelo na vagone. Pet je žena neprestano samo to pripravljalno. Tu se većinom i ženidbe sklapale. Ne da bi se

tu vjenčavalo. Nego tu se upoznavalo i ugovaralo. Tu se oči prviput zasvijetlile. Tu lica bolje mjerila. I tu se odlučivalo koja će s kim do jeseni pred oltar. A Lajčo je naravno toga dana bio jednak svima. Govorili su mu "mladi gazda, mladi gazda", ali ga se potezalo za jezikom i šalama baš kao i svakog drugog. A i on nije mario. Šta više i on je sam bio uvijek spreman na svaku vragoliju. Pa ako je trebalo tet a Ružu privezati za klupu, sa, koje se cijelo poslije podne nije micala, on je bio taj koji je donosio uže. A ako je opet trebalo kojeg momka obući u ovčju kožu pa ga dovesti kao medvjeda, on je i za to bio spreman. Samo nek je veselje. On bi najglasnije vikao, videći da je vino pri kraju: "Gazda Nikola, eno će ti bure rasušiti. Daj ga popari crvenikom!" Tako je to išlo svake godine. Medutim ove Velike Gospe Lajčo je neprestano bio natmuren. Gotovo je neprestano sjedio, a ako bi se i pomakao i nastojao da izigrava veseljaka kao nekada, slabo mu je to polazilo za rukom. I sam je to uviđao. A opazili su to i prisutni. I igrao je s ostalima, ali je prisutan bio samo tijelom. Duh mu je bio negdje drugdje. Gdje? Djelomice je znao. Kod Jelice. Jer i ona je bila tu. Ali djelomice ni sam nije znao gdje mu misli lutaju. Mislio je na Katicu. A ona nije tu bila. A trebala je i ona tu biti. Drugarica joj Janja veli, da je zdrava. Sinoć ju je vidjela. I jutros je s njom razgovarala. Zvala ju je no nije htjela doći. Nije kazala zašto. Lajči je dan bio predug. Htio je da ta vika čim prije prode. Da se svijet razide. Pred večer je mladež posjedala na kola i uz razdraganu pjesmu i svirku razišla se na razne strane po salašima. Lajčo je malo kasnije sjeo na konja i pošao prema Paprenjači. Što je htio ondje? Da nađe Katicu? Ne, nije htio. Bar nije toga bio svjestan. A ipak je išao samo zato onamo jer je ona ondje bila. Da joj bude bliže. Srce ga onamo vuklo. On je radi nje onamo pošao, a da to ni znao nije.

U nedjelju iza Velike Gospe trebao je Lajčo obaviti zaruke sa Jelicom. Dan prije toga na večer bio je kućni dogovor. Lajčo nije bio slabić. Bilo mu je doduše neugodno o tom govoriti jer je znao da će naići na tvrd, neprobojni zid u očevom mozgu. Ali je ipak pokušao. - Bačo, Vi volite zemlju. I ja je volim. Vi želite našu zemlju povećati. I ja to želim. Vi želite staru djedovinu opet u ruke dobiti. I ja to želim. Mi, dakle, isto hoćemo i isto želimo. Nas dvojica imamo isti cilj. I baš zato jer i ja kao i Vi želim, da naša imovina ne pređe nikad u tuđe ruke, baš Vam zato ovo govorim. Ja se bojim, da će moja ženidba s Jelicom biti ona lopata, kaja će Lamićima iskopati grob. Našoj će se zemlji prikopčati Gorićeva, pa će onda zajedno i naša i njihova otići na bubanj. - Ti, Lajčo - prekine ga gazda Nikola - kao da si za fiškala izučio. Tako pametno divaniš. A zašto sve to ne bi rekao jednostavno i jasno. Jer ja te baš ništa ne razumijem. Što kaniš kazati s tom dugačkom linijom mudrosti? Kako će to propasti i naša i Gorićeva zemlja samo zato što će se ujediniti? - Ne će propasti zato što će se zemlje ujediniti, nego zato što ćemo se ja i Jelica svezati. Vi ste i sami nedavno rekli, da se s tom ženidbom treba požuriti jer je Jelica slaba. A što ako ona umre prije nego mi i imamo djece? - Prije sve-

ga, ja sam tebi, Lajčo, već stoputa tumačio, da ja ne želim imati u kući pilića, nego samo jedno dijete. Ne želim zemlju skupiti - zato da je ponovo još više raskomadam. Razumiješ me? Dakle, ne djecu, nego dijete. A, drugo, ako ona umre baš tako brzo, pa onda nismo ništa izgubili. Oženit ćeš se drugiput. To je bar lako! - To je svakako lakše reći nego izvršiti. Ali šta ćete Vi načiniti, ako Jelica ne umre odmah, a ne bude imala djece, ili ako to jedno dijete - kako Vi želite - umre istom onda kad ja više ne budem mogao imati djece? Što ćete onda načiniti? Čija će onda bi ti i Gorićeva i Lamićeva zemlja? - Kažem ja da si ti, Lajčo, izučio čivutske škole. Nego sve je to što ti tu divaniš za mačke. Kibi, da bi, pa to ti je. Ako bude ovo, ako bude ono. Pa opetako ne bude ovo, ako ne bude ono. Okani se ti tog praznog divana. I podimo mi sutra na Bikovno, da na s ne preteče ko, koji ne će toliko mudrovati kao ti. - Znaju li Gorićevi, da ćemo mi sutra doći? - upita najednom odlučno Lajčo prekinuvši oca. - I znaju i ne znaju. Kako se uzme. Zašto? - Onda neka nas pričekaju još godinu dana. Sutra ne ćemo ići. Kad sam čekao dvadeset devet, dočekat ću i do tridesete godine. Želim vidjeti kaka će Jelica biti u osamnaestoj godini. A ako ko drugi nju želi imati odmah, prosto mu bilo. Bit ću mu djever, ako o želi. - Ti se, Lajčo, šališ? - upita otac preneražen ovom odlučnošću sina, jer je sad prviput u životu čuo, da mu Lajčo ovako odgovara. - Nije mi ni na kraj pameti do šale. Stvar je i previše ozbiljna. Radi se o našoj krvi. - Lajčo, meni se sve čini, da si ti danas ili na lijevu nogu ustao, ili nagazio na kaku vračku. Kako ti to govoriš: "Sutra ne ćemo ići?!" Pa valjda u ovoj kući odlučujem sa zadnjom riječju ja, a ne ti. I kad sam ja rekao da ćemo sutra ići, onda ćemo sutra i otići. - Kasno je. Idemo spavati. Ljubim Vam ruke. Laku noć! Pri tom je Lajčo ustao i sa tri koraka bio već na izlaznim vratima. Gazda Nikola je također ustao i gledao za njim zabezeknut. Ovo mu se još nikad nije dogodilo. Nije čovjek naprosto svojim ušima vjerovao. Ma kako to njegov Lajčo danas govori? I što mu je uopće u zadnje vrijeme? Kao da je čovjek, Bože m' prosti, šenuo pameću. - Ma slušaj ti stara, - obrati se teta Ruži, koja je uznemirena sjedila i čekala kako će se završiti taj zategnuti razgovor - što je to s Lajčom? Već ga duže vrijeme promatram. Izgleda mi, kao da je bolestan, što li mu je. Sve nekud luta. Bježi od kuće. P o cijele dane obilazi imanjem, a ništa ne radi. Malo govori. Ne vidim ga ni da jede. Već ga dugo nisam vidio da se nasmijao. Obavlja poslove bez zamjerke, ali sve nekako bez prave volje. Kao da su mu misli uvijek negdje daleko. Nije on prije takav bio.

Teta Ruža je poznavala svog muža. Zнала je: sad će biti najpametnije ako ga odvede u krevet. Nek se ispava i smiri. Kratko je stoga rekla: - I ja ga već duže vrijeme pratim. Nešto nije u redu. Možda će biti bolje da se stvar s Jelicom ne prenagli. Lagano. Da prvo vidimo o čemu se radi. I oštar se nož vremenom otupi, a kako ne bi čovječje srce. Hajdemo leći, pa ćemo u krevetu nastaviti.

nastavitćese

književnika. Kroničari su marljivo bilježili. Ali nije pomenuta peta obljetnica smrti Balinta Vujkova, književnika i poznatog skupljača narodnih pripovjedaka. Šteta! Ovogodišnja "Subotička Danica" (203. str.) objavljuje biser pripovijetke iz njegove zbirke "Jabuka s dukatima" ("Osvit", Subotica, 1986.) i "Ni carica caricama ne smi bit lipča". Želim navesti još jedan prilog Bele Gabrića "150.godišnjica župe sv.Roka u Subotici". I to je jedan kamičak u mozaiku naše duhovnosti i narodnosti. Pitanje: Gdje se izgubio "Prilog mladih"? Što je s mladima? Ne zaboravimo: Na

mladima svijet ostaje! Na kraju jedna primjedba. U sadržaju nisu navedeni svi prilozi i pjesnici su izostali. Ovogodišnja "Subotička Danica" je veoma bogata i raznovrsna pa predstavlja pravi izdavački podvig u ovo teško vrijeme. Zato je potrebno da dođe do naših čitalaca pa da tako prošire svoje znanje o našoj kulturnoj baštini i povijesti. Stara je naša želja da "Subotička Danica" uđe u svaku obitelj bunjevačkih i šokačkih Hrvata.

Ivo Prčić, mladi

ŠTA KRIJU TE OČI

Kaži mi, dragi, šta iskra u oku skriva,
možda je to samo varka il' ljubav iskrena živa.

Ne možem gledat dugo taj ponor u oku tvom,
teško obuzdat nemir i sumnju u srcu mom.

To je ljubav iskrena što ludo voli i pati,
znali smo čutečki ruke jedno drugome dati.

Svili smo ognjište sriće, patnje je bilo dosta,
al' ljubav iskrena tiha u našim srcima osta.

Cvitova sedam bijaše, jedan je uveo samo,
dužnost smo izvršili časno, to jedno sigurno znamo.

Sad su to odrasli ljudi, kroz život oni nas vode,
stišću nam uvele ruke, a noge tek što hode.

U mladosti bilo je lipo i davno prošao maj
i dođe tiha starost, polako bliži se kraj.

Matija Dulić

ŠTA TE OČI KRIJU

(Matiji Dulić)

Šta te bistre oči kriju
šta se nama veselo smiju,
možda kriju, al' i kažu
da nemaju od ravnice
zemlju dražu.

Šta te oči vide?
Bunjevačkog roda se ne stide
oči vole rodni kraj
i na brigu salaš taj.

Prirodu i njivu vole,
za dobar rod Bogu se mole
da ne bi oluja i led
na rodu napravile nered.

Majkine oči vole ravnicu,
vole ljude i malu dicu,
unucima uspavanku čita,
broji već osamdeset lita.

Majka stara pisme piše,
rodnu grudu voli najviše,
svaka pisma dušu liči,
u svakoj se bunjevačko ime diči.

Još su majki vridne ruke,
pravi slike bez po muke,
slike su od žute slame,
sve su lipe i bez rame.

Šta te bistre oči kriju
što se nama veselo smiju.
Još u tim dragim očima
vire i ljubavi ima.

Tomo Vidaković

Durdin

SLAVLJE ZIMSKOG JUTRA

U meni još žive
psalmi "Jutarnje".
Rastvorih prozore
i doživjeh slavlje zimskog jutra!
Krošnje u parku injem okićene,
rascvjetane.
Grlice, pred izlaskom sunca
doletjele
razdragane.
Ljepota ova
kao molitva neba!
Tiha, kao snijeg...

Subotica, 6.11. 1993.

s. Fides Vidaković

Subotica

VELIKO PRELO U SUBOTICI

KUD "Bunjevačko kolo" je vjerno tradiciji pa je u svojim prostorijama (Preradovićeve 4) priredilo i ove godine 30.siječnja Veliko prelo, koje se u Subotici i u drugim mjestima gdje žive Bunjevci, održava već više od sto godina sa većim ili manjim prekidima. Prvo Veliko prelo priredila je Pučka kasa u Subotici daleke 1879.godine na Marin, 2.veljače sa preljskom pismom Nikole Kujundžića "Kolo igra, tamburica svira", a komponirao ju je Stipan Mukić. Organizacioni odbor za ovogodišnje Veliko prelo potrudio se da sve bude kako tre-

ba i da svi gosti budu zadovoljni. Pri otvaranju svečanosti predsjednik Organizacionog odbora Lojzija Stantić pozdravio je goste koji su do zadnjeg mjesta ispunili veliku dvoranu. Izrazio je radost što smo se opet skupili da se zajednički provedemo, vjerni tradiciji starih prela

sv.Roka, u ime Instituta "Ivan Antunović" gosti su bili vlč.Lazar Ivan Krmpotić, predsjednik i prof.Bela Gabrić. Također su bili gosti u ime Kulturnog centra sv.Sava i gosti iz Baje i Čikarije u Madarskoj. Zatim je kao domaćin prelo

Folkorna grupa KUD "Bunjevačko kolo"

otvorio gradonačelnik Jozsef Kasa kratkim govorom da ovo prelo bude naše okupljanje u duhu stare tradicije, koju treba čuvati bez obzira na teško vrijeme koje nas prati. Poslije toga su nastupile sve grupe folklorne sekcije KUD "Bunjevačko kolo" od najmladih do veterana.

Izveli su bogat program bunjevačkih i šokačkih igara uz pratnju tamburaškog orkestra pod vodstvom prof.Lazara Malagurskog, a nastupio je i zbor mladih tamburaša. U toku programa Ana Pešut je pročitala ovogodišnje preljske pisme Lazara Merkovića "Naša preljska pisma" i Stipana

"Živa slika" obiteljsko prelo

u želji da se družimo i da nam zajednički život bude što skladniji. Pozdravio je sve goste, a posebno je istakao počasne goste, a to su predsjednik Skupštine Jozsef Kasa sa suprugom, potpredsjednik Stanka Kujundžić sa suprugom Jakovom, u ime Biskupije gosti su bili vlč.Andrija Anišić, tajnik i vlč.Blaško Dekanj, župnik

Počasni gosti na prelu

Bašića "Prelo". Uz večeru i piće po želji i u iščekivanju zgoditaka u bogatoj tomboli, koju su pomogli brojni pokrovitelji i darodavci, najvažnije je bilo prijateljsko druženje i osjećaj zadovoljstva da se zajedno možemo provedjeti. Uz neumorne tamburaše bilo je igre za sve pa su gosti mogli zadovoljiti svoju dušu i da se ra-

zigraju i naigraju pa tako ponesu lipu uspomenu na jedno lipo večer bunjevačkog prela. Razi-grani zvuci tamburica i razigrana naša mladež

Najlipče prelje

takmičili su se čitave večeri da pokažu tko je veseliji i neumorniji. Uz to, čitavo večer goste su zabavljali naši poznati pivači narodnih pisama Antun Letić Nune i Marijan Buljovčić pa su i oni pridonijeli općem raspoloženju. Za vrijeme prela na pozornici je bila "živa slika" koja je prikazala prelo u bunjevačkoj kući, gdje su uz domaćine bili gosti prelje i momci. Domaćini su bili Grgo i Dominka Piuković. Ova "živa slika" je svojom spontanošću pokazala jednu bunjevačku obitelj sa više generacija u zajedničkom životu. Posebna atrakcija večeri bio je izbor najlipče prelje. Od devet lipotica u svečanoj bunjevačkoj nošnji najviše glasova je dobila Jasna Repac, a pratilje su Mira Brčić Kostić i Nada Vuković. Pored zadovoljstva zbog tih počasti dobile su i lijepe darove. Zbog svega ovog uspjelog "Velikog prela" izražavamo iskrenu zahvalnost i priznanje svima koji su na bilo koji način pomogli da se čuva ova naša narodna tradicija. Za ovogodišnje Veliko prelo Institut "Ivan Antunović" objavio je "Preljske pisme" u povodu sto godina prvog izdanja, koje je tiskala Pučka kasina, 1893. godine.

Bela Gabrić

KUD "BUNJEVAČKO KOLO" VELIKO PRELO '93. SUBOTICA NAŠA PRELJSKA PISMA

Tu nam je sad sve,
i tu smo sad svi:
oni što su bili -
junaci za megdan;
ono što jesmo -
radiše za rad,
za dilo,
graditelji grada;
ono što jesmo
i što ćemo biti -
graditelji mira,
širitelji ljubavi.
Tu smo sad svi:
lipa, lipča
i najlipča;

lip, lipči
i najlipči;
ponosan, ponosniji
i najponosniji;
uman, umniji
i najumniji.
Tambura svira,
ori se pisma,
ko da se, eto,
zlatni klas
zrilog žita
zvonko kruni...
I ja taj glas,
ta srebrna zrna
kupim u dlan

u vez sklapam
da podarim svima,
da ji razbacim
na sve strane,
svima vama,
radi ljubavi,
radi sriće,
da svima nama
bude vedro,
lipo, veselo,
na ovo Veliko
bunjevačko prelo.

Subotica, 30. I 1993.

Lazar Merković

PRELJSKA PISMA VELIKO PRELO
'93.

PRELO

*Kad u sičnju zima stigne,
snig pokrije polja Bačke,
Suboticom svud se čuje
poziv vike bunjevačke!!!*

*Dodite nam mili gosti
veliko će bit veselje,
tamburaši svirat će Vam
a Vi ćete birat prelje!!!*

*Još kadgod su naše baće,
barem tako nam divane,
tu na prelu bunjevačkom
izabrali naše nane!!!*

*Zato, gosti, Bog Vas dono,
nasmijano nek vam lice!
to je želja domaćina
starešine Subotice!!!*

Subotica, 30. I 1993.

Stipan Bašić

VELIKO BUNJEVAČKO PRELO U BAJI

Već č etvrtu godinu zaredom "Bajska bunjevačka katolička čitaonica" organizira "Veliko bunjevačko prelo". Ove godine radi velikog broja zvanica Prelo su organizirali u Njemačkom kulturnom centru u četvrti zvanj Novigrad, u potpuno novoj društvenoj sali. Prelo se održalo u subotu 6. veljače 1993. godine. Među uglednim gostima bio je hrvatski veleposlanik u Budimpešti dr Aleksandar Šolc i hrvatski konzul Naco Zelić, te ostali službenici veleposlanstva, zatim predstavnici Matice hrvatske iz Zagreba i drugih kulturnih ustanova iz domovine, predstavnici kulturnih ustanova Hrvata iz Vojvodine - Instituta "Ivan Antunović", KUD "Bunjevačko kolo", predstavnici političkih vlasti grada Subotice na čelu sa potpredsjednicom grada Stankom Kujundžić, predstavnici Demokratskog saveza Hrvata Vojvodine na čelu sa mr Belom Tonkovićem. Na Prelo je sudjelovao i bajski gradonačelnik. Svakako najviđeniji i najčekaniji gost ovogodišnjeg Prelo bio je provincijal Bosanske franjevačke provincije, fra Petar Anđelović sa svojim savjetnicima i grupom od 6 sestara franjevki. Sestre su sudjelovale u glazbenom programu prela sa nekoliko

zapaženih glazbenih točaka. U svom pozdravnom govoru predsjednik Bajske bunjevačke katoličke čitaonice g. Antun Mujić, pozdravljajući ugledne goste bosanske franjevce, izrazio je još jednom veliku radost da su franjevci konačno došli, ali da se nada da će bar neki od njih ovdje i ostati. Prelo su uveseljavali poznati hrvatski tamburaški sastav iz Hrvatske "Zlatni dukati", te tamburaški sastav Vizin iz Pečuha, a u pomoć priskočiše i mali tamburaši iz Šubotice. Raspjevane i razigrane preljare pozdravilo je tmurno i maglovito zimsko jutro. Međutim, ono što će ovo Prelo upisati u povijest hrvatskog življa u gradu Baji i cijelom Bajskom trokutu, jest upravo nedjeljno jutro 7. veljače i svečana koncelebrirana sv. Misa koju je predvodio fra Petar Anđelović, bosanski franjevački provincijal. On je u svojoj homiliji javno obećao da će poslati nekolicinu braće i otvoriti Hrvatsku katoličku misiju za naš živalj u Baji i cijelom Bajskom trokutu. Na kraju koncelebracije mr Lazar Ivan Krmpotić, predsjednik Instituta "Ivan Antunović" je izrazio zahvalnost bosanskim franjevcima da su se odazvali pozivu ovdašnjeg puka, da se prime dušobrižništva ovdašnjeg

hrvatskog življa, a narod je potakao da svojom ljubavlju "prisili" naše ujake da ostanu s njima. Istoga dana su bosanski franjevci predvodili misno slavlje u Santovu, hrvatskom selu na samoj granici Mađarske i Vojvodine. Suzama i narodnom oduševljenju nije bilo kraja što konačno vide bosanske franjevce u svojoj sredini. I Santovčanima je otac provincijal obećao uskoro poslati hrvatskog svećenika u Baju, koji će se brinuti i o santovačkim hrvatskim vjernicima. Još toga popodneva oci franjevci su sudjelovali u otvaranju Hrvatske katoličke misije u Budimpešti koju je privremeno preuzeo svećenik Đakovačko - srijemske biskupije, Antun Knežević, koji je istovremeno i službeni kateheta na hrvatskoj gimnaziji u Budimpešti, gdje se školuju djeca Hrvata u Mađarskoj. Dotični svećenik imat će na brizi hrvatske vjernike u mađarskom glavnom gradu te u predgrađima Tukulji i Erčinu. Bosanski franjevci su se podsjetili na svoje samostane i slavnu prošlost u ovom gradu, gdje su djelovali kao hrvatski dušobrižnici velike hrvatske kolonije u samom gradu i okolnim selima, gdje još i danas žive Hrvati!

Z.K.

ODRŽANO VELIKO PRELO U ALJMAŠU

"Divan klub" iz Aljmaša (Bcsalmás) u Mađarskoj i ove je godine priredio već tradicionalno "Veliko prelo" koje je održano 13. veljače u mjesnom Domu kulture. Pred više od 300 uzvanika kao gostiorganizatora sudjelovali su Narodni orkestar Antuša Vizina iz Pečuha kao i likovna, folklorna, recitatorska i glazbena sekcija KUD "Bunjevačko kolo" iz Subotice. Priredbu "Veliko prelo '93." otvorio je gospodin Marko Markulin, predsjednik "Divan kluba" iz Aljmaša. Večer uoči otvaranja prela priredena je prigodna kolektivna izložba članova likovne sekcije KUD "Bunjevačko kolo" sa dvadesetak radova. Ovu je izložbu otvorio gospodin Alojzije Stantić, potpredsjednik Društva. Recitatori Dušica Jurić i Ivan Pešut uzvanicima su pročitali preljske pjesme Vojislava Sekelja, Ivana Pančića i Nikole Kujundžića. Članovi folklorne sekcije izveli su bunjevačke i šokačke plesove iz Vojvodine, plesove iz Hrvatske i Mađarske, kao iciganske narodne igre iz Vojvodine. Folklornu grupu pratio je omladinski tamburaški orkestar Društva, dok je goste zabavljao narodni tamburaški orkestar pod ravnanjem Lazara Malagurskog, te Narodni orkestar Antuša Vizina. Domaćini prela predali su gostima iz Subotice veliku

Dušica Jurić i Ivan Pešut pozdravljaju goste

korpu lijepog cvijeća u znak zahvalnosti za prikazani program. Treba naglasiti da je ovo već treći puta da "Bunjevačko kolo" sudjeluje na prelu u Aljmašu. Nakon zvaničnog dijela programa zabava je trajala do zore.

Grgo Bačlija

Otvaranje izložbe u Bačaljmašu

BLAGDAN VELIKE BOŽJE UGODNICE

proslavljen u Katedrali

Iako ovaj mali prikaz nije "stranica mladih", namijenjen je njima ali i svim oduševljenicima za svijetle ideale. Dne 9. siječnja ove godine svečano je obilježen liturgijski blagdan blažene M. Alix le Clerc, koja je malo poznata u našem starom gradu. Divna subotička katedrala još je sva u zanosu Božićnog ozračja, a vjernička srca još razdragana doživljajem Božićnog Otajstva koje im u duši obnavlja svako svjetlucanje nakita na boru i svaka prosuta slamčica oko Jaslica. U takvo Božićno raspoloženje uklopio se i spomen na smrt Majke Alix le Clerc, koja se dogodila 9. siječnja davne 1622. godine u dalekoj Lorrainei (Loreni) na prostorima Francuske. Taj datum je ove godine pao u subotu predvečerja Gospodinova Krštenja. Prije večernje sv. Mise mladi iz Katedralnog zbora "Albe Vidaković" s djecom zajedno, pod vodstvom naše s. M. Mirjam Pandžić priredili su svojim časnim sestrama i vjernicima kroz pola sata ugođaj vraćanja na početke Kongregacije redovnica NOTRE DAME. One već pre ko 120 godina djeluju i u našem gradu, kao i na ostalim postajama ravne Bačke pod imenom "Školske sestre Naše Gospe". Doživljeno su izveli recital o životu i djelu Francuskinje M. Alix le Clerc u kombinaciji s glazbenim točkama. Bila je to dostojna priprava za misno slavlje koje je slijedilo. Liturgiju Riječi s homilijom i euharistijsko slavlje zdušno je obavio katedralni župnik preč. g. Stjepan Beretić. U oduševljenoj propovijedi je toplim riječima približio svjetli lik djevojke Alix svim prisutnima, a osobito mladima i djeci. U momentima nam se činilo kao da je Alix među nama, jedna od nas. Prikazao je Alix kao normalnu djevojku u svemu, a nadasve u radostima mladenačkog života. Volila je zabave, glazbu i ples, ali je nadasve volila čast i poštenje. Štovala je Blaženu Gospu. No, ni u tako radosno življenoj mladosti, Alix se nije oglušila nutarnjem glasom koji ju je pozivao na put velikodušnog služenja bratu čovjeku. Osobito čovjeku u djetinjoi i mladenačkoj dobi, kad je najpotrebniji ljubavi nekoga, na

koga se može osloniti. Taj glas je poticao da čini "sve moguće dobro" drugima. Razmišljala je puno, ali sama nije znala kako to ostvariti. Stoga je jednoga dana 1597. godine pošla k svome župniku u Mattaincourt (Matenkur) i izložila mu svoju nutarnju potrebu: "Želim osnovati kuću u kojoj će se činiti sve moguće dobro". Tako se otprilike izrazila. Sveti župnik Petar Fourier (Furie) ugodno se iznenadio, jer i njega je gonila slična misao: učiniti nešto dobro za djevojčice koje su tada bile tako zapuštene. Međutim, da se uvjeri je li ta želja trajna i od Boga, postavio je svojoj župljanki neke uvjete. Ponajprije trebala je dolaziti često njemu na razgovor ili na ispovijed. A onda, još jedan znak: "Prihvaćam, ako mi dovedete još četiri druge djevojke koje bi željele isto". Nije trebalo dugo čekati. Primjer ugledne djevojke Alix, koja je napustila voljene zabave i svu raskoš, brzo je privukao njezine vršnjakinje. Jednoga dana iste godine došle su njih pet djevojaka sa Alix na čelu svome župniku sa željom da žive "kao Alix"... Eto, njihov župnik dobio je traženi "znak" s neba. Preskačemo njihove pripreve sa strane župnika Fouriera. Ali na polnoćki 1597. godine pet djevojaka, skromno obučениh, kako piše povjesničar, klečalo je blizu oltara. Tu pred kôlijevkom Maloga Isusa posvetile su se Gospi. Zato se sve do danas u svim ograncima Družbe NAŠE GOSPE Božić smatra rođendanom ove redovničke zajednice. Osnivanje jedne tako važne Ustanove nije bilo dovršeno tim činom. Uslijedili su poslovi oko službenog sređivanja i rada s djecom. Brzo su nastajale "Male škole" u koje su hrlile siromašne i bogate djevojčice. Nadolazile su i poteškoće, bez kojih nema ostvarenja. Ali upornim radom sv. Petra F. i M. Alix dolazilo je i do crkvenih odobrenja. Konačno 1616. godine stigla je i prva Bula iz Rima - Dekret koji je uvelike ohrabrio osnivače. A prva Majka redovnica NOTRE DAME, Alix le Clerc rođena 2.11. 1576. godine u Remiremontu, nakon vedre mladosti i požrtvovanog rada u svojoj Družbi, istrošena brigama i slomljena bolešću u osmini Bogojavljena 1622. godine predala je svoju lijepu dušu Bogu i pošla na svadbu sa

svojim Zaručnikom. Umrla je na glasu svetosti u velikom vojvodskom gradu Nancyu. Imala je samo 46 godina. Nabrajajući njezine odlike g.župnik Stjepan Beretić je osobito naglasio da je bila vesela i da se volila ispovijedati. Bez toga sakramenta, kaže, ne možemo pravo kršćanski živjeti. Majka Alix le Clerc javno je proglašena Blaženom 1947. godine od sv.oca Pija XII. Kongregacija NOTRE DAME za djevojčice brzo se širila po Francuskoj pa je prešla i njene granice. U svojoj dugoj povijesti doživljavala je uništenja i obnove. Po različitim državama cvjetala je u reformiranim ograncima. Takva je preko Njemačke, Češke i Mađarske stigla i do naših krajeva. Ali redovnice "Naše Gospe" su uvijek i svuda bile

okrenute prema djetetu i mladima. Tako i kod nas. Bilo je to pod raznim vidovima i mogućnostima ali uvijek u duhu odgoja, kako ga je zamislio sv.Petar i Bl.M.Alix. Kako reko, g.župnik je u svojoj homiliji naglasio radost Bl.M.Alix. I on je ustvrdio: "U samostanu se radosno živi. Tu je nesretna i žalosna samo ona sestra koja ne voli svoje zvanje." Pri tome je potaknuo djevojke: ako žele biti sretna, neka razmisle, možda i njih Bog zove u samostan. Ako otkriju u sebi taj poziv, neka idu časnim sestrama Naše Gospe, koje žive tu s nama, u našem gradu. Tijekom ovoga slavlja i tako oduševljene propovijedi raslo je oduševljenje i u srcu prisutnih sestara, makar one bile i u poodmaklim godinama. Osjećale su kao da se vraćaju 20, 30 pa i više godina u svoju mladost, na početke svoga redovništva i zahvaljivale su Bogu. Na kraju svete Mise, praćene tako skladnim pjevanjem i završene svečanim velikim Blagoslovom, činilo se da su svi prisutni zahvaćeni srećom koja struji iz tako bogatog duhovnog lika Blažene Majke Alix le Clerc. Ako koja djevojka želi nešto više znati o tom liku djevojke i redovnice Alix le Clerc, neka se obrati poznatoj č.sestri iz Družbe "Naše Gospe". Iskreno zahvaljujemo g.župniku i s.Mirjam Pandžić, a osobito mladima i djeci što su nam priuštili ovako radostan doživljaj.

Subotica, siječnja 1993. god.

s. M. Anđelina Kujundžić

U ZNAKU LJUBAVI

(100. obljetnica rođenja s. Marije propetog Isukrsta rođ. Petković, utemeljiteljice Družbe sestara "Kćeri Milosrđa")

Marija Petković -Kovač rođema je na Korčuli 10. prosinca 1892. godine. Potječe iz izuzetno bogate i utjecajne obitelji. Sa svoje strane svjedoči da je već u devetoj godini počela osjećati poziv da se u kojem zavodu, kao u kakvu hramu, odgaja za Boga. Vremenom tako osjećanje pretvara se u čežnju, a čežnja u redovničko zvanje. Njeni roditelji naslućivali su tajnu njezina srca, te su joj, kad je molila da je upišu u srednju školu kod časnih sestara, dali pristanak ali samo da pohađa školu jer su se bojali da će zauvijek ostati kod njih. U ovoj školi, ona je primila odgoj u krepostima i prve upute i korake na putu savršenstva. U dubini svog srca čeznula je za samostanom i samoćom te je intimno priželjkivala tišinu klauzurnog Reda. Kao četrnaestogodišnjoj djevojčici činilo joj se da u svojim molitvama dok je "razgovarala" s Isusom, čuje njegov šapat: "Ako hoćeš...". Osjećala je da joj Isus nudi svoju ljubav, da je nužno prosi, ali da je ona slobodna hoće li ili ne slijediti ga. U svojoj ljubavi prema Isusu s jedne strane ona je iznad svega željela da se u zatvorenom samostanu u potpunosti posveti Isusu, a s druge strane zbog teške društve-

no-ekonomske situacije i zbog posljedica I. svjetskog rata svugdje oko nje je bilo puno siromasnih, napuštenih, gladnih... o kojima nitko nije vodio brigu, a za koje je njezino plemenito srce duboko suosjećalo, tako da se u njoj vodila duboka unutrašnja borba. Marija je rekla da je njezina duša bila pod "pismenim vodstvom" biskupa Marčelića, i zahvaljujući njegovim savjetima, ipak se odlučila za redovnički kontemplativno-aktivni

Sestre "Kćeri milosrđa" u Subotici

život. Tako je Marija od Propetog Isusa vodila Družbu, kuću-maticu, odgoj djece, kandidatica i mladih sestara. U svom radu nailazila je na mnoge poteškoće i u takvim trenucima riječi biskupa Marčelića pomogle su joj da vrši volju Božju. Onim je pisao "Kao kćeri sv. Franje zaljubite se u siromaštvo, poniznost, izgaranje. Uvijek budite vesele u radu, u trpljenju... Duševno uzdižite jedna drugu...". Da bi pomogla siromašnima odvažno se uputila na dva pothvata. Obratila se ravno svetom Ocu Papi Piju XI. šaljući mu pismo s molbom za razumijevanje i pomoć, na što je sv. Otac odgovorio sa znatnom materijalnom pomoći i to u više navrata. Drugi pothvat je oličenje njezinog djelotvorno-milosrdnog rada. Išla je, naime, po Slavoniji proseći brašno, žito... za siročad, za jadne beskućnike i sve koji su bili u potrebi. Rezultat njezinog rada bio je zadivljujući. Danas u 73 kuće živi i djeluje oko 500 zavjetovanih sestara Kćeri Milosrđa iz 12 država. Ovi podaci vidno očituju i njezino misijsko djelovanje. Povodom 100. obljetnice rođenja utemeljiteljice sestara "Kćeri Milosrđa sv. Franje

Asiškog", u župnoj crkvi sv. Roka upriličeno je u nedjelju, , prigodno slavlje. Prije sv. mise djevojke u bunjevačkim narodnim nošnjama održale su prigodnu priredbu čitajući tekstove o s. Mariji Propetog Isusa kao i neke tekstove koje je ona sama napisala s namjerom da bi njezine sestre

imale što trajnije i sigurnije sačuvane njezine misli i njezin duh. Svečano euharistijsko slavlje preveo je subotički biskup Ivan Péntzes, uz koncelebraciju domaćeg župnika preč. Blaška Dekanja, subotičkog gvardijana o. Andrije Matića i tajnika biskupije vlč. Andrije Anišića. U svojoj propovijedi naš biskup Ivan divno je govorio o životu Utemeljiteljice i o životu i radu sestara Kćeri Milosrđa. Njegove riječi bile su pune poticaja da krenemo u susret Isusu putem milosrđa, te da naša srca ispunimo ljubavlju, plemenitošću, vedrinom i nadasve milošću, kao što su ispunjena srca naših časnih sestara!

Blaženka

s. Marija propetog Isukrista rod. Petković

TREĆI BOŽIĆNI KONCERT

Bila je velika svečanost kad je Katedralni zbor "Albe Vidaković" 28. prosinca 1990. godine imao svoj prvi koncert u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici. To je bila velika novost, jer to je bio prvi nastup našeg Katedralnog zbora u toj prelijepoj dvorani i tako je zbor stupio pred javnost i izveo bogat program koji se može uklopiti u opći kulturni život našega grada. Ta je svečanost bila ponovo u Božićno vrijeme, 27. prosinca 1991. godine. Tako je to postala tradicija i Katedralni zbor "Albe Vidaković" je 27. prosinca 1992. godine održao svoj treći Božićni koncert u subotičkoj staroj Gradskoj kući, u tom prekrasnom spomeniku kulture. Katedralni zbor ovim svojim koncertom je želio produžiti u nama plemenito Božićno raspoloženje i obogatiti naš duhovni život. Pomoću muzičkih umjetničkih djela

stranih i hrvatskih majstora poveo nas je u carstvo muzičke umjetnosti koja je dio vječne ljepote što nam je darovana da budemo duhovno bogatiji. Program ovog koncerta je bio u skladu sa Božićnim vremenom i u Božićnom raspoloženju. Mješoviti zbor je pjevao pjesme "Raduj se o Betleheme" (Ivan Zajc), "O, Marijo, zvijezdo mora" (Milan Asić), "Svetoj obitelji" (Albe Vidaković) i "Slava Bogu na visini" (Trišler). Ženski zbor mladih je pjevao "Uspavanku malom Isusu" (Franjo Pokaz) i pjesmu "Zvončići božićne večeri" (s. Tarzicija Fosić). Na kraju prvog dijela koncerta mješoviti zbor je otpjevao svečanu i poletnu pjesmu Josefa Schnabela "Transea-mus usque Betlehem" (Podimo do Betlehema). Skladnom pjevanju svih pjesama doprinijela je svojim umijećem ravnatelj zbora s. Mirjam Pandžić, koja je

uspjela unijeti ljubav prema pjevanju svim članovima zbora. Na električnim orguljama i na klaviru pratili su pojedine točke programa Jasna Jegić, Silvana Bilinc i Alen Kopunović Legetin, a u nekim točkama programa na flauti su svirale Milica Repac i Marina Pećerić. Poslije kratke pauze drugi dio koncerta je bio posvećen Božićnim pjesmama uz pratnju tamburaškog orkestra. Stipan Jaramazović kao umjetnički voditelj Subotičkog tamburaškog orkestra i kao velik umjetnik tamburice uz brojne druge kompozicije obradio je za tamburaški orkestar čitav niz Božićnih pjesama. Mnoge od njih već su izvođene u subotičkoj katedrali i na koncertima, ali zbog njihove ljepote i popularnosti Katedralni zbor ih je uvrstio i u program ovog koncerta. Uz pratnju tamburaškog orkestra pod ravnanjem s. Mirjam Pandžić Katedralni zbor pjevao je Božićne pjesme: Radujte se narodi, Kyrie eleison, Svimi na zemlji mir veselje, U to vrijeme godišta, Veselje ti navješćujem, Narod nam se. Svaka ova Božićna pjesma ima svoju plemenitu poruku, ali su te večeri imale poseban odjek u našoj duši i u našem srcu zbog ovog ratnog vremena, koje je donijelo nesreću mnogima. Ženski zbor uz pratnju tamburica pjevao je poznatu pjesmu "Tiha noć", koja je prešla sve granice i mora pa je postala jedna od najpoznatijih Božićnih pjesama kao baština svih kršćana (tekst Jozef Mohr, a komponirao ju je seoski orguljaš Franz Gruber). Milan Asić je harmonizirao, a Stipan Jaramazović je obradio za tamburaški orkestar ove bunjevačke Božićne pjesme, koje su prvi put pjevane na

ovom koncertu pod ravnanjem s. Mirjam Pandžić: Sritna noć je prispila, Oj pastiri čujte novi glas, Zdrav budi mili gost, Spavaj mali Božiću, Radujmo se i pivajmo. Kao dodatak programu pjevana je poznata bunjevačka pučka Božićna pisma "Hajte, braćo, da idemo". Brojna publika je pozdravila nastup svih izvođača programa i tako pokazala svoje zadovoljstvo i priznanje tamburaškom orkestru i Katedralnom zboru "Albe Vidaković" što su priredili ovaj koncert kao istinski umjetnički doživljaj svih prisutnih. Svi zajedno smo pošli u carstvo muzičke umjetnosti, uživajući i primajući njene neiscrpne ljepote. Tome su doprinijeli svi izvođači svojim poletom i svojom požrtvovanošću na čelu sa ravnateljem zbora s. Marija Pandžić, koja svojim zalaganjem obogaćuje naš kulturni život već punih dvadeset godina. Velika je šteta što uprava Gradske kuće ne pokazuje veće razumijevanje. Tražila je naplatu skupe takse za upotreba dvorane ne uzimajući u obzir da je taj koncert kulturna priredba amaterskog zbora, a ne svečano vjenčavanje za koje se mora skupo platiti. Na kraju želimo da se Božićno naše raspoloženje produži i da bude trajno. Dok je zborna pjevanje odjekivalo u svečanoj vijećnici, koju svi čuvamo kao spomenik subotičke kulture, osjetili smo da muzika ima plemeniti zadatak i čarobnu moć da pomogne u ostvarivanju uzvišenih i najljepših ciljeva ljudskog života pa tako postanemo u duši bogatiji i u srce plemenitiji.

Bela Gabrić

UZ ČAROBNI ZVUK TAMBURICE

U mnoštvu hrvatskih pučkih pjesama najpoznatije su Božićne pjesme zbog ljepote sadržaja i skladnih melodija. Pojedine hrvatske Božićne pjesme nastajale su u toku dugog vremena i sačuvane su u narodu sve do naših dana. Uz to, brojne pjesme komponirali su poznati muzičari i tako su obogatili proslavu Božićnih blagdana, koji je najbliži ljudskom srcu, jer slavimo rođenje Božanskog Djeteta. Zbog svega toga Božićne pjesme svima su najdraže pa smo bili veoma obradovani kad su na polnoćki 1989. godine u subotičkoj katedrali prvi put te pjesme zaorile uz pratnju tamburaškog orkestra. Tako su te pjesme, pune poleta, obogaćene čarobnim zvukom tamburice i melodija dobile još više blagosti i topline. U tome je velika zasluga Stipana Jaramazovića koji je sa Subotičkim tamburaškim orkestrom pokazao da narodne tamburice ne služe samo za svatovsko i kafansko veselje, nego mogu izraziti najtananiju ljepotu i melodiju Božićnih pjesama i drugih najljepših muzičkih djela. Stipan

Jaramazović kao umjetnički voditelj Subotičkog tamburaškog orkestra i kao velik umjetnik tamburice uz brojne druge kompozicije obradio je za tamburaški orkestar i ove Božićne pjesme: Narod nam se kralj nebeski, Djetešce nam se rodilo, Kyrie eleison, Svimi na zemlji mir veselje, U to vrijeme godišta, Radujte se narodi, Veselje ti navješćujem, O Betleme, grade slavni, Oj pastiri, čudo novo, Dvorani neba doniješe glase, Veseli se, Majko Božja, Prvi žrtvenik, Tri kralja jahahu, Hajte, braćo, da idemo.

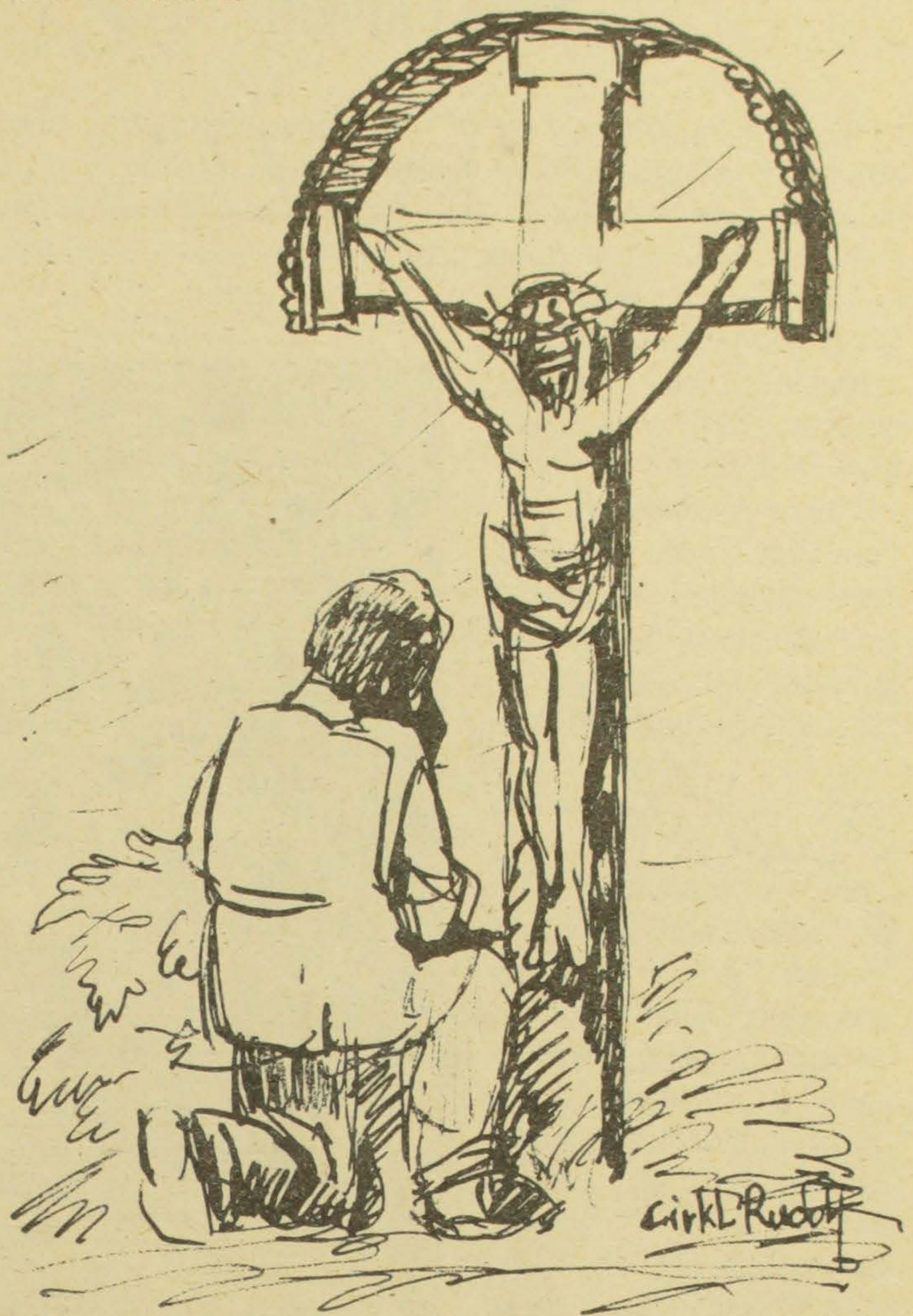
Milan Asić je harmonizirao, a Stipan Jaramazović je obradio za tamburaški orkestar i ove bunjevačke Božićne pjesme: Sritna noć je prispila, Oj, pastiri, čujte novi glas, Zdrav budi mili gost, Spavaj mali Božiću, Radujmo se i pivajmo. Mnoge od gore nabrojanih Božićnih pjesama pjevane su uz tamburaški orkestar u subotičkoj katedrali i na koncertima Katedralnog zbora "Albe Vidaković". Na taj način melodija tih pjesama je obogaćena blagim

zvukom žica tamburica, obogaćena je njihova zvučnost. Tamburice kao narodni instrument odlikuju se svojom velikom mogućnošću u izražavanju melodija u svim nijansama. Zato su pojedine melodije pjesama uz pratnju tamburica dobile u svojoj blagosti i ljudskoj toplini. Melodija im je postala poletnija i zvukovno obogaćena. Možda sve to izražava nedoumice obzirom na liturgijske tradicije u crkvi, ali smatramo da uvođenje narodnih instrumenata u liturgijsko slavlje predstavlja znak novog vremena kada se želi ostvariti što šire prožimanje evanđeoske nauke i narodne kulture. To su znakovi našeg vremena i ako ih na vrijeme uočimo, lakše ćemo ih ostvariti. Prvi pokušaji su uspjeli sa Božićnim pjesmama uz pratnju tamburica, ali to je tek početak. Treba pronalaziti nove mogućnosti i nove oblike pa na taj način obogatiti vjekovnu tradiciju crkvene muzičke umjetnosti i crkvenih pjesama

Bela Gabrić

KRISTOVA RUKA

Stoje oni tako već godinama, desetljećima, a mnogi od njih broje, možda, cijeli vijek, pa i više. Bijele se razasuti poput zrnaca biserja na zelenom sagu raynice. Svjedoče dostojanstveno i nijemo o vjeri naših djedova koji ih podi- goše u znak zahvalnosti O nome, koji je ispred i iznad sve- ga, ko je Alfa i Omega - Početak i Svršetak. Da, to su ti naši mnogobrojni KRIŽEVI KRAJPUTAŠI, koje često i ne primjećujemo dok prolazimo pored njih, zahvaćeni jur- njavom i vrevom svakidašnjice i slijedeći neki tempo, koji nam je tolko puta besmisleno nametnut. Jedoga dana, ima tomu dosta godina, ruke nekih suvremenih vandala po- kušale su se dići i porušiti ih uglavnom su i uspjeli u tome. Bila sam još dijete i nikako nisam mogla shvatiti razloge koji su nekoga mogli navesti na takav korak. Ni odraslima, mislim, to nije polazilo za rukom. Danima je u meni titralo bezbroj "zašto?!", "Zbog čega?!" - Bez odgovora. Međutim, na jednom mjestu, križ je ostao cjelovit, dok je lik Krista prosto otkinut od njega. No, ipak ostala je jedna Njegova ruka. Ostala je tako neobično stajati raširena nad njivama. Čudno sam se osjećala ugledavši takav pri- zor. U dječjoj svijesti prostrujila je misao koja se poste- peno oblikovala u saznanje: Dobro je, ipak, dok je i ta jedna Njegova ruka ostala da nas čuva, štiti i pomaže! I od tada sam počela osjećati neku novu sigurnost i svaki put kada bih prolazila tuda. Prolazile su godine. Smjenji- vale se žege, kiše, mećave i vjetrovi. Jedna djevojčica odrasla je i život ju je poveo svojim novim tokovima, tako da se nije imala prilike često vraćati na mjesto iz dje- tinjstva. Nedavno, međutim, put me je opet nanio onim istim putem koji vodi pokraj "mojeg križa". prignula sam glavu u znak pozdrava. Zatim podigla pogled i opet se sre- la s tom istom rukom, koja i dan danas stoji isto onako kao i prije toliko godina. Doživjela sam opet onaj dobro znani

mi osjećaj sigurnosti. "Dobro je - što je još uvijek tu!" - po- mislila sam. "Čeka me. Čuva mene i sve one koji Mu se obraćaju, pa i ne samo nas, nego sve koji postoje na ovim prostorima". Ostani i dalje stajati tako i ne digni od nas tu svoju Ruku - molim Te, Gospodine!

Ljubica

TRIBINE MLADIH

I On je za nas čovjekom postao

Posljednja Tribina mladih u 1992. godini održana je 21. pro- sinca. Na temu "I on je za nas čovjekom postao" govorio je vlč. Marko Vukov, župnik iz Lemeša (Svetozar Miletić). Predavanje je bilo podijeljeno na pet dijelova. U prvom dijelu obrađeno je iskustvo čovjeka s Bogom u Starom Zavjetu. Bog se s čovjekom nalazi, susreće. On prodire do ljudskih srcaca. Spašava Abrahama, čovjeka bez potomstva, od sramote darujući mu sina. Spašava Mojsija - dijete bez budućnosti. Doziva Samuela na su- radnju, i njemu otkriva budućnost... U drugom dijelu predavač je govori o tome kako Božji narod stiže svijest o sebi i iskustvo o drugim narodima. Govori o komunikaciji Božjeg naroda s ostali- ma. U trećem dijelu predavanja obrađena je suverenost čovjeko- va u odnosu prema Bogu. Mnogi se danas pitaju "Zašto Bog ništa ne čini!"; "Kako to da dopušta toliko zla!" - Bog nikad nije upotrijebio svoju moć da bi nanio, niti učinio zlo. Jednostavno

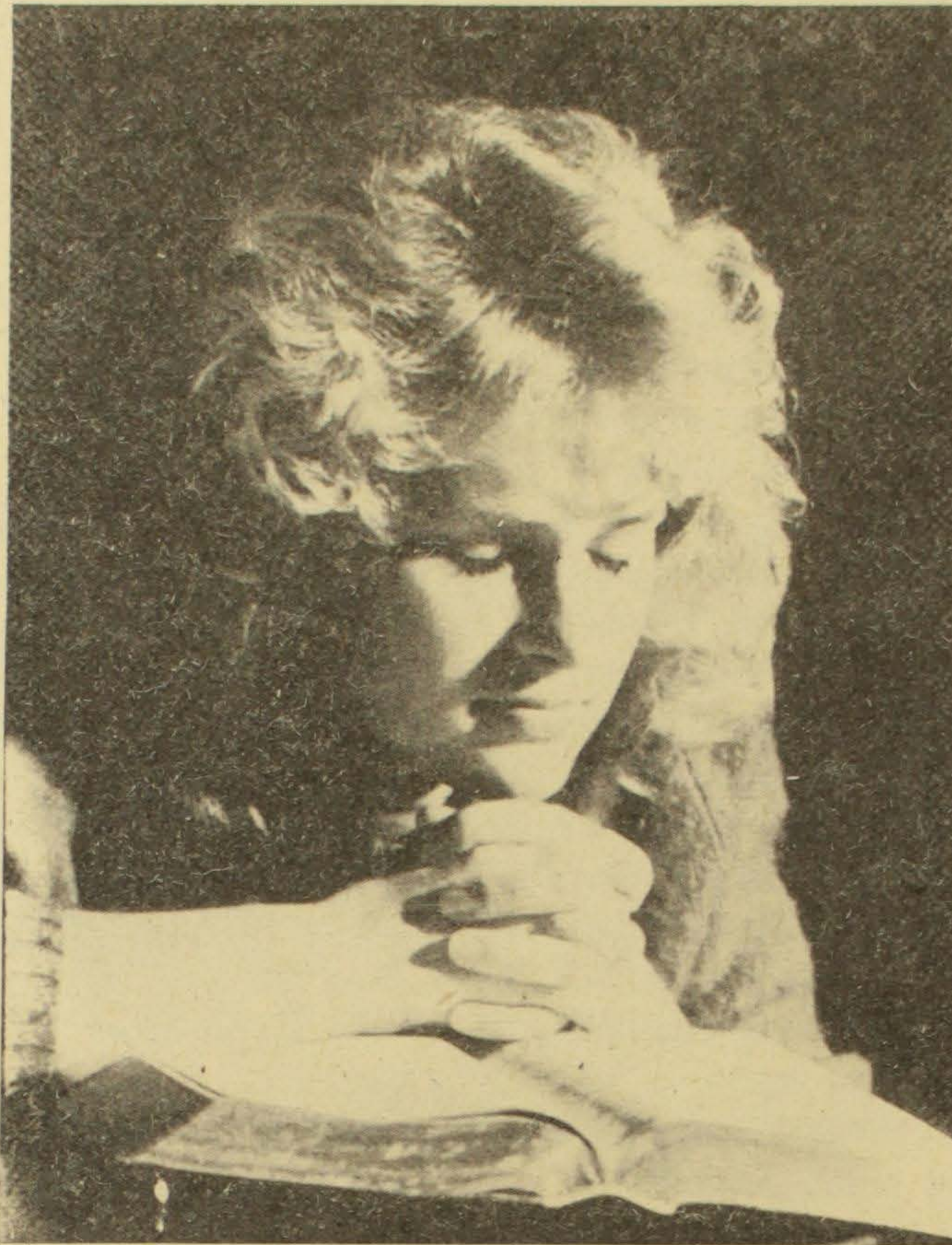
On poštuje čovjekovu suverenost i njegovu slobodnu volju. A čovjek je uspostavio suradnju s Davlom. Dakle, svojom zaslu- gom našao se ispod razine na kojoj je stvoren. Na ovo se nadove- zuje četvrti dio koji govori o Božjem ophođenju prema čovjeku. Bog nikad neće silom spriječiti zlo. On uvijek poziva pojedinca, ukoliko se pozvani odazove i prihvati suradnju, Bog ga prosvje- tljava i upućuje da spasi situaciju (kao na pr. Mojsijev slučaj). Bog nikad ne čini čudesa bez naših molbi. Na taj način nas potiče na vjeru, na pr. stišavanje oluje, Lazarovo uskrsnuće... U petom dijelu vlč. Marko govorio je o Kristovom utjelovljenju kao vrhun- cu saveza Boga i čovjeka. Marija slobodno i svjesno prihvaća Božji poziv. Bog ulazi u ljudsku zajednicu na prihvatljiv način i psotaje prisutan u svom narodu. Isus uvažava čovjekovo dosto- janstvo, poštuje njegovu suverenost. Isus potpunim predanjem i povjerenjem Ocu daje nam primjer na koji način čovjek treba bi- ti Božji saveznik. Tribina je završena diskusijom o našim Božićnim običajima.

Crkva i Crkve

Siječanjsku tribinu, koja se poklopila s početkom molitvene osmine za jedinstvo kršćana, održao je preč. Andrija Kopilović, biskupski vikar za pastoral i nama dobro poznati predavač. On je pokušao u najkraćim crtama predstaviti Crkvu kao zajednicu, a zatim raskol te zajednice.

Crkva je zajednica koja je okarakterizirana: zajedništvom, molitvom, zajedništvom dobara, starešinom zajednice-prezbiterom.

Prva Crkva imala je sva ova četiri obilježja i sve je funkcioniralo kako treba. Isus je apostolsku službu povjerio ljudima - grešnom čovjeku. Crkva je izgrađena na Petru "izdajici". Krist želi da se proslavi u ljudima, i Crkva se postepeno širila po Sredozemlju, a zatim u Europi. Do probelma do vodi postojanje sukoba istočnog i zapadnog mentaliteta. Istočni mentalitet je mističan, filozofsko-meditativan, dok se na Zapadu razvija silna društvena ekonomska, politička, vojna moć... Logika Rima i logika istočnih naroda suprotstavljaju se jedna drugoj i na razini teorije nastaje rascjep - na temelju razlike u definiranju istina - dogmi. Na primjer vodile su se rasprave da li Isus Krist ima jednu ili dvije naravi... Kasnije dolazi do tzv. Istočnog raskola (1054. godine) te do Zapadnog raskola (oko 1517.) iz kojeg se razvilo mnoštvo protestantskih sekta. Iako je Bog u svakoj Crkvi na djelu i svatko se može spasiti u svojoj Crkvi, ako joj je vjeran i u njoj živi svoju vjeru, mi katolici ipak priznajemo da naša Crkva posjeduje puninu istine, jer su sve Crkve do određenog vremena (to jest od otcjepljenja) vjeralne ono što mi i sada još vjerujemo. Katolička crkva vjeruje ono što je Crkva vjerovala od svojih početaka, od Pracrkve!

Post, pokora, molitva, milostinja - put do Boga

U nedjelju 22. 02. 1993. godine na same Poklade, kao priprava za Korizmu održana je tribina mladih na temu: Post, pokora, molitva, milostinja - put do Boga. Predvač je bilo vlč. Laszlo Szungyi, župnik iz Temerina, a slušalo ga je oko 120 prisutnih mladih. On nas je podsjetio da je pred nama korizmeno vrijeme, vrijeme vraćanja k Bogu, vrijeme upostavljanja ravnoteže našeg bića, skladnosti tijela i duše. A to se postiže jednim osmišljenim, zdravim postom, čiji je predznak i plod LJUBAV. Post je danas

nažalost ibačen iz našeg života, iako je on prokušano sredstvo koje nas zajedno s molitvom može dovesti do istine, do pravilnog odnosa prema čovjeku i Bogu. Post je KRIK TIJELA BOGU. Posteći susrećemo se sa svojom nemoći, priznajemo svoj grijeh i svoju upućenost na Božju milost. Post je nutarnje čišćenje. Post ima eshatološko značenje. Isusovim dolaskom post je prevladan, ravnoteža uspostaljena. Ali kako Njegov dolazak nije konačan, grijeh i smrt još postoje, pa je i post stoga neophodan. Molitva s

postom ima obilježje pokore i izmirenja. Postu nerazdvojivo pripada i milostinja (uštedeno postom poklanjamo potrebnima). Molitva nije samo duhovni čin, nego i tjelesni. Tjelesni post potpomaže molitvu i pokreće u nama nove duhovne moći. Vidimo da se post, pokora, molitva i milostinja isprepliću na putu k Bogu. Svakodnevno vršenje svojih dužnosti s ljubavlju također je post. A isto tako posteći možemo ispravljati svoje mane.

Postom i molitvom do mira

U diskusiji istaknuta je važnost posta za druge, a pogotovo posta za mir koji treba pratiti molitva. Dobar primjer smo našli u povijesti Židova: Ninivljani su se spasili posteći i moleći. **ZAR TO NIJE KLJUČ ZA RJEŠENJE I DANAŠNJE KRIZE I SVRŠETAK OVOGA RATA?!** Crkva je proglasila post i molitvu za mir. Jesmo li čuli taj poziv? Koliko nas je na molitvama za mir u svojim župskim zajednicama? Crkve su poluprazne! Okrenimo se Bogu ove Korizme poput Ninivljana. Zajednička molitva i post mogu SVE. U njima se krije silna snaga

Da ne zaboravimo

MLADI SUBOTICE I OKOLICE !!! - Ubilježite u svoje kalnedare:

1. Prvim petkom u mjesecu kod FRANJEVACA u 20 sati MISA MLADIH ZA MIR.
2. Svake srijede u 20 sati u ALEKSANDROVU zajednička MOLITVA MLADIH
3. SAT KLANJANJA četvrtkom ili nedjeljom u župnim crkvama
4. Jednom-nedjeljno u dogovoru sa župnikom sakupiti plodove svojih odricanja! Novac predati vlč. Andriji Anišić, a on će ga prosljediti potrebnima!

PRIJATELJSTVO - HARMONIJA ŽIVOTA

II. NASTANAK PRIJATELJSTVA

Teško je odrediti uzrok nastanka prijateljstva između dvije osobe. Ljudi mogu naizgled biti posve različiti, potjecati iz različitih socijalnih sredina, baviti se različitim poslovima i unatoč toga biti dobri prijatelji. Prijateljstvo je moguće, kako su i istraživanja pokazala, među duševno oboljelima kao i među mentalno retardiranim, a

znamo da je njihov osjećajni život izvanredno siromašan. Ignace Lepp u svojoj knjizi o prijateljstvu navodi primjere istinskog prijateljstva među ljudima različitih vjerskih opredjeljenja, pripadnicima različitih kultura, vojnicima sukobljenih strana... Što je to što dovodi do nastanka prijateljstva između dvije osobe? U pokušaju odgovora na ovo pitanje navest ću dvije teorije: Prva je TEORIJA NARCIZMA koja kaže da se srodne duše privlače, odnosno da nas narcističke tendencije "guraju" jedne prema drugima. Jednostavnije rečeno: čovjek traži sebe u drugima. Ovu teoriju osporavaju svakodnevna životna iskustva koja dokazuju upravo suprotno. Na primjer osoba koja je emotivno nesigurnija i nestalnija, radije će sebi za prijatelja birati osobu suprotnih svojstava na koju će se moći osloniti i kojoj će se moći povjeriti. Vrlo je čest slučaj da nas one loše osobine koje sami posjedujemo upravo najviše smetaju kod drugih. Međutim, neosporno je da stanovita sličnost među prijateljima mora postojati. No ona ne mora biti izvor nastanka prijateljstva, ona može biti posljedica

prijateljske veze. Narodna poslovice kaže: "S kim si takav si." Činjenica je da su različiti testovi ličnosti pokazali veći ili manji stupanj sličnosti među prijateljima. O tome govori i Allport kada kaže da su za nastanak prijateljstva važne one crte ličnosti koje omogućuju uživanje u duševna stanja druge osobe (sposobnost empatije), odnosno posje-

dovanje istog životnog iskustva i slične intelektualne razine. Ovo posljednje, pak, Lepp priznaje samo u slučaju osjećajno siromašnijih osoba: "... kod manje razvijenih ljudi prijateljstvo pretpostavlja jednake

životne prilike i poglede na svijet." (Ignace LEPP, "Psihologija prijateljstva", KS, Zagreb, 1991. str. 27) Mnogobrojna istraživanja su pokazala da teorija o "srodnosti duša", tj. o zajedničkim osobinama koje su uvjet za nastanak prijateljstva nije točna. Tako se razvila druga teorija, TEORIJA KOMPLEMENTARNIH POTREBA. Ova teorija smatra da

ljudi biraju sebi za prijatelje takve osobe u kojima vide najviše mogućnosti za ispunjenje svojih potreba, želja i ciljeva. Po ovoj teoriji ova dinamika postoji i pri izboru bračnog partnera. Lepp ovu komplementarnost vidi drugačije. Ljudi biraju sebi za prijatelja osobe u kojima lakše pronalaze svoj idealni "JA". Svatko ima neki cilj, neki ideal kojemu bi se želio približiti. Želeći taj ideal ostvariti u samima sebi trudimo se oko toga, te ga lakše pronalazimo u osobama koje nam postaju prijatelji. Ovo ne znači samo da se naš idealni ja podudara s njegovim, već isto tako postojanje onoga u drugoj osobi što je najbliže našem idealu. Lepp naglašava kako je u nastajanju prijateljstva jako prisutno ono nesvjesno. Naša podsvijest "bira" prijatelje otkrivajući ne samo što drugi već jest nego i ono što bi on mogao biti. Unatoč toga nesvjesnoga, za nastanak prijateljstva su potrebni određeni uvjeti.

(nastavit će se)

Svjetlana Kopunović

MLADI U ALEKSANDROVU

Kaže se da je Novogodišnja noć najluđa noć. Ali, to ne znači da u toj noći smijemo biti ljudi. Naprotiv. Trebamo biti te noći osobito zahvalni za proteklu godinu i ispunjeni nadom i molitvama za godinu koja predstoji. Pitate se: kakav je onda to doček Nove godine? Trebali ste doći u Aleksandrovo, u crkvu Marije, Majke Crkve, da novu godinu dočekate drugačije nego što ste to navikli. Bio je to 25. po redu doček koji je organizirao i čiji je domaćin bio gospodin župnik Andrija Kopilović. Atmosfera je bila fenomenalna. Broj gostiju - taman da se cijela dvorana ispuni: da polovina može sjediti, dok druga polovina stoji i razgovara sa prijateljima ili pleše. Osamdeset prijatelja na jednom mjestu, osamdeset vedrih, mladih i nasmijanih lica. Bili su tu mladi koji se inače okupljaju srijedom u Aleksandrovu na molitvu, a prvim petkom u Franjevačkoj crkvi na misu mladih za mir. Naravno, i njihovi prijatelji. Bila je to pre-

divna noć. Oči mladih sijale su od dobrog raspoloženja, Božja prisutnost i dobrotu ogledala se u njima. Vidjelo se da su došli s namjerom da se nađu s prijateljima, razgovaraju, provele, a da su svakodnevnih briga i nedaća, kojih je svakim danom sve više, ostavili u kući. Došli su da obogate prijatelje svojim prisustvom, i da se sami obogate prisustvom drugih. Sam doček - ponoć - bio je pravi doživljaj. Mladi su, u času kada su na cijeloj planeti Zemlji zveckale čaše šampanjca, bili okupljeni oko Kristovog stola, na svetoj misi. Bilo je hladno, ali su svi osjetili toplinu Isusovu, koji je slušao njihove molitve iz čistih srca, molitve za blagoslov u novoj godini, za sreću, radost, zdravlje i nada sve za mir. Dijelivši Kristov mir, neposredno prije blagovanja svete Pričesti, jedni su drugima čestitali Novu godinu i poželjeli sve najljepše što se može poželjeti. Zatim je sledila sveta Pričest - prva u novoj godini, a nakon završetka mise, slavlje

se rasplamsalo u dvorani pravim mladalačkim, čistim žarom. Na osmjesima mladih očitovao se novi, sa Kristom započet početak. Da zaključimo: bio je to doček Nove godine za pamćenje, i, naravno, ukoliko prilike to budu dozvoljavale - a nadajmo se da hoće - za ponavljanje.

Sličan događaj, na istom mjestu, u istom sastavu, ali u nešto manjem broju, zbilo se povodom Poklada, u crkvi u Aleksandrovu 20. veljače. Častilo se fancima, bilo je i maskenbala, "glumci" su pokazali svoje izvrsno umijeće, muzika nije prestajala, plesalo se sve do zore. Također nezaboravan provod. Smijemo reći da očekujemo poziv od gospodina župnika i slijedeće godine, i za doček i za poklade, a ovim putem mu se i srdačno zahvaljujemo na gostoprimstvu, i naročito na velikom Srcu, koje je uvijek otvoreno za mlade.

Svetlana

POKLADNA ZABAVA U TAVANKUTU ILI BAL POD MASKAMA

Prošlo je već dosta vremena od posljednje javne proslave Poklada u Tavankutu. To je bio i prvi poticaj tavankutskoj mladeži da ove godine organizira prigodom Poklada prigodnu svečanost, zabavnog karaktera. Subota, 20. veljače, bio je dan kada je ova ideja i realizirana; dan kad su u vjeronaučnoj dvorani "plesale maske". A njih je bilo svakakvih: od Pipi duge čarape, Djeda Mraza i Nindža Kornjače, spojenih jednom pričom, preko likova iz bajki o Crveňkapici, potom pravih malih svatova kao i čudesnih princeza, do lika iz svijeta insekata - buhe i crvčka. Svatko je donio po malo dobrog raspoloženja, a smijeha nije nedostajalo. Općem veselju priključili su se i naš kateheta, vlč. Andrija Anišić, kao i časna sestra Beata, kojimā treba najviše zahvaliti za pomoć pri organiziranju - što je, dakako, rado podržao i naš župnik, vlč. Antun Gabrić. Na jednoj nedavno održanoj anketi među članovima naše vjeronaučne zajednice pitanje na koje gotovo nitko nije odgovorio bilo je: što učiniti da zajedništvo u našoj vjeronaučnoj zajednici bude još čvršće i veće?! Možda smo, i nesvjesno, provodeći ovu večer na ovaj način, odgovorili i na to pitanje, bar djelomice.

P.V.

MOLITVENI SUSRET U BEČU

Evropski susret mladih koji organizira Taize ove je godine održan u Beču. Susret je trajao od 28. prosinca 1992. do 2. siječnja 1993. godine. Mladi iz zrenjaninske i subotičke biskupije krenuli su na ovaj susret 28. prosinca. Pred subotičkom katedralom smo se okupili u rano jutro. Zbog kašnjenja autobusa i tehničkih smetnji iz Subotice smo krenuli prilično kasnije. Početne neugodnosti nisu utjecale na naše raspoloženje. Za nas mlade ovaj put nije bio težak, naprotiv, svi smo željeli duhovno se obogatiti, steći nova poznanstva i prijateljstva. U Beč smo stigli u večernjim satima i bili srdačno dočekani. Upoznati smo sa programom susreta, dobili potrebne papire i plan grada. Svi mladi vjernici koji su došli na ovaj ekumenski susret razmišljali su na temu: "Unutarnji život i ljudska solidarnost". U Beč smo došli da bismo zajedno hodili k živim izvorima Evandjelja kroz molitvu, tišinu i traženje, da bismo ponovo našli smisao našeg života, da bismo našli novu snagu za početi iznova, da bismo tražili putove za ići dalje. Skupina mladih iz Subotice bila je smještena u župi Marije Pomoćnice. Dan nam je započinjao molitvom a poslije

rad po grupama. Nakon ručka slijedila je zajednička molitva. Najljepši doživljaj, za mene, bila je molitva. Divno je bilo slušati iste poruke upućene Isusu na različitim jezicima. Na ovom petnaestom susretu okupilo se 105 tisuća mladih iz cijele Evrope. Po broju ovaj susret je bio najuspješniji. Najbrojniji su bili Poljaci kojih je došlo oko 65 000. Za razliku od dočeka Nove godine u raskošnim haljinama, uz bogatu trpezu i čašu šampanjca - 100 000 mladih dočekalo je 1993. godinu uz Isusa. Svi smo molili za mir i prijateljstvo među narodima. Vapili smo, u Novogodišnjom noći, za mir koji je više nego ikada potreban. Obogaćeni ovim susretom uvidjeli smo koliko su nam potrebni susreti. Oni obogaćuju dušu mladih ljudi i približuju je Bogu. Potrebna je samo malo veća briga i pažnja za mlade u našim župama. Lijepo bi bilo obnoviti Dan mladih naše biskupije, obnoviti susrete u Duhovnim vježbama... Susreti, kao i ovaj bečki, obogaćuju i usrećuju.

Ivanka Ivković, Mala Bosna

GOLGOTA

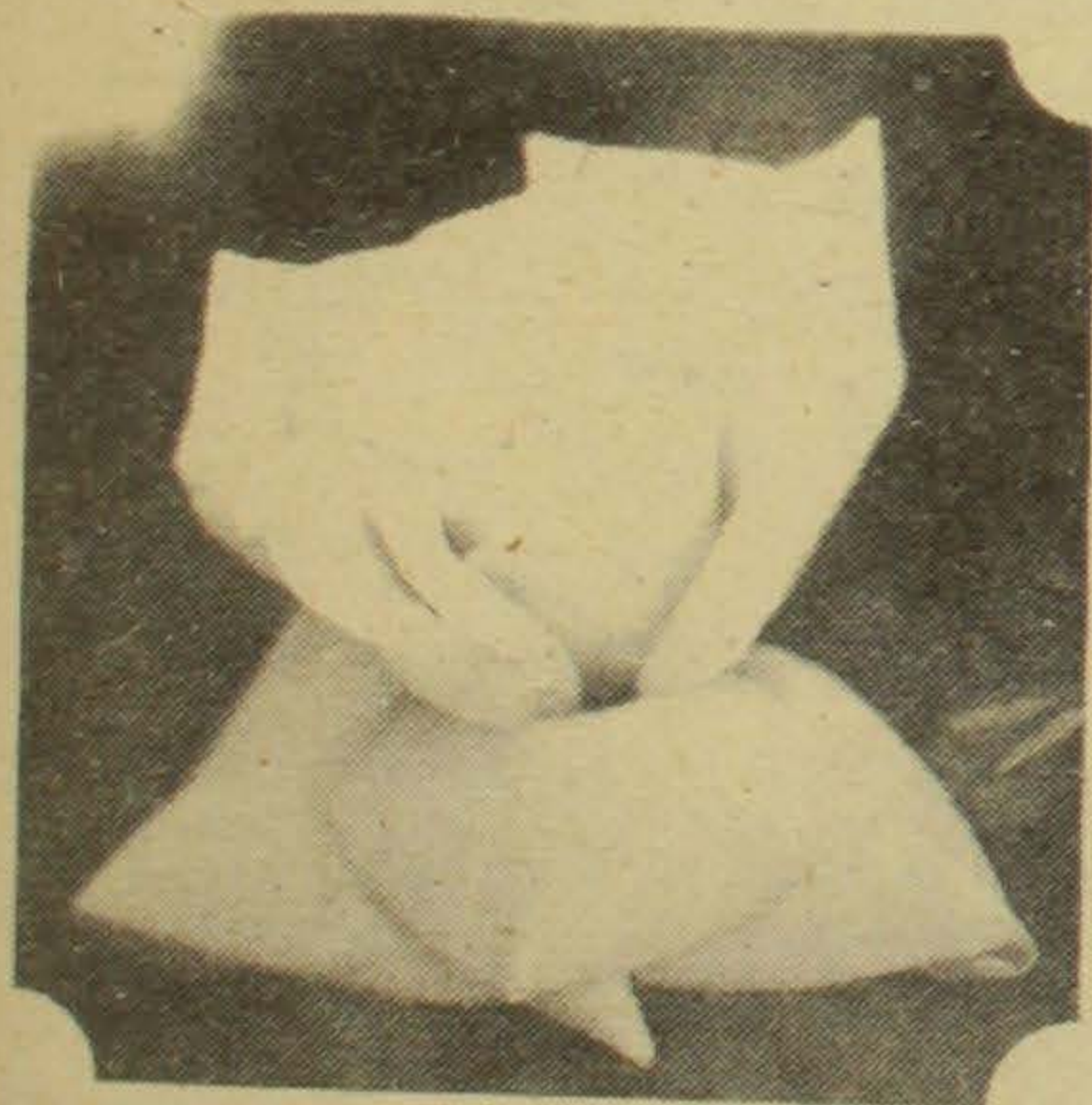
Golgota. Put kamenit. Korak po korak. Polako. Tiho. Bol... Koliko koraka toliko boli. U tajnovitoj tišini, u nijemoj boli zrak se diže, diže... U visinu. Tako daleko. Tako blizu. Tu pred očima. Tu u mislima. Tu u sjenci križa. Osjećam: Bol. Trpljenje. Nijemi užas. A onda: Toplinu, Vrelinu, Ljubav. Put kamenit, bolan, dovodi duh moj u sjenu, sjenu križa. Žrtva. Ta krvava žrtva. A duh me dovodi... ka grmu iz kojeg je ispletena kruna. Da li je bio sam ili ga možda još ima... Da li su nekad ptice na njemu svile svoje gnijezdo, da li je bilo i malo ljubavi u njemu...

Možda. Ili ne? Ako je bilo u njemu ljubavi, zašto onda zadaje tolike boli? Oh, trnje zašto li si niklo? Put kamenit vodi, vodi u sjenu križa. Pogled klizi niže, niže. Susret s očima. Očima punim ljubavi, očima ugasnulim. Zašto? Zbog čega? Kome je ljubav data? Meni. Tebi. A tko je ugasnuo te oči? Oči ljubavi. Ti? Ja?... A pogled klizi, klizi, niže i niže. Ruke raširene kao da žele zagrliti nekoga. Ali... Čavli. Nove boli, nove rane. A krv kaplje, kaplje, kap po kap... Tko je razapeo te ruke? Ruke koje su davale, ruke koje su blagoslivljale. Ja? Ti? Oh ne, ne! Ili

možda da? Oh, Bože, Bože... A pogled klizi sve niže, niže i niže... Rana sveža, bolna, otvorena. Kopljem ručno iskovanim zadobijena. Ali, to nije moje djelo! Ili možda ipak mojim životom učinjeno?... Pramen sveti otvoreni, lije svoje milosti. Sunce tone, sumrak pada, polako se noć već bliži, a pogled klizi, sve niže, i niže... Bože! I noge čavlama probijene, krvlju oblivene! Da li ima dio tijela nemučenoga!? Bože zar ja? Oh Bože! Bože! Bože! Put kamenit vodi, vodi... vodi na Golgotu, vodi u sjenu križa.

Štefan Durandzi, Selenča

OTIĆI ĆU, MOŽDA, S POSLJEDNJIM SNIJEGOM...

*Svi svoju brigu povjerite Njemu.
1 Pet 5,7*

Imam osjećaj da me tjera u očaj... Ljepota sivila sniježnog neba ubija dosadu i romantničnim pahuljicama nejednakog i nejasnog izgleda i značenja. oduševljenje nestaje pri dodiru tog nebeskog tijela s beznačajnom zemljom u usijanom svemiru. Ljepota nestaje i dosada se vraća u trenutku topljenja tog nebeskog savršenstva. Crno nebo i bijele pahuljice - kontrast pri svjetlu. Najljepši kontrast. Najljepši snijeg u Subotici. U ovom mom gradu! Mom zauvijek. Ali ja ću prestati biti njegova čim odselim. Tužne uspomene grist će mi savjest: TI SI TO MOGLA I BOLJE... Neočekivani prijatelji posve suprotnog mišljenja i karaktera nestat će iz mog života. Ne. Samo ja iz njihovog. Oni će nastaviti živjeti napredovanjem mog grada. Bez mene. Moje iluzije otopit će se kao ove najljepše pahuljice pri izlasku iz grada. Snovi će mi postati pesimistička mora. Ljubav će iščeznuti iz mog srca pri ulasku u drugi grad i neće je biti kao što je nema ni u kamenu... Svijet će postati ruševina... Ne činite nam to!

E.

In memoriam

O. IVAN KERAVIN
karmelićanin

Na svoj 75. rodendan 08. listopada 1992. godine preminuo je nama dobro poznati o. Ivan Keravin. Suradivao je u vjerskim časopisima i listovima. Objavio je knjižicu "Devet razmišljanja o sv. Josipu" koje je on proveo. To pokazuje da je bio štovatelj sv. Josipa a ta pobožnost je veoma žva u Karmelskom redu.

Pokojni o. Ivan Keravin rođen je u Bačkom Monoštoru 09. listopada 1917. godine. U Karmelski red stupio je 1935. godine. Novicijat je završio u Poljskoj a za svećenika je zaređen 1946. godine u Jeruzalemu. U Svetoj zemlji proveo je 18 godina i mnogo je pretrpio za vrijeme rata u tim krajevima. U domovinu vratio se 1955. godine. Zaslužan je za uvođenje karmelićana u Remete gdje je bio prvi župnik - karmelićanin. Nakon župničke službe vršio je službu prefekta sjemeništa, učitelja novaka i bogoslova. Bio je poglavar karmelićanskih redovničkih kuća u Somboru i Remetama. Kroz tri godine vršio je službu provincijala (1969-72.). Bio je dopisni član Instituta "Ivan Antunović" u Subotici. Pokojnog oca Ivana resila je velika pobožnost. Bio je veoma marljiv i ustrajan. Nije se štedio. Istrošio se u službi Božjoj i u službi Crkvi i Karmelskom redu. Umro je u karmelskom samostanu u Remetama u Zagrebu. Sahranjen je u karmelićanskoj grobnici u Remetama 12. listopada 1992. godine. Sv. misu zadušnicu i sprovod vodio je provincijal o. Zednko Križić. Od pokojnika se oprostio o. Ante Stanić i Mijo Parlaković dekan Remetskog dekanata i dr.

Iskazujemo mu duboku zahvalnost za sve dobro što je učinio svome Narodu i Crkvi.

Uredništvo

IN MEMORIAM

s.m. Leontina (Anđelka) Plečko

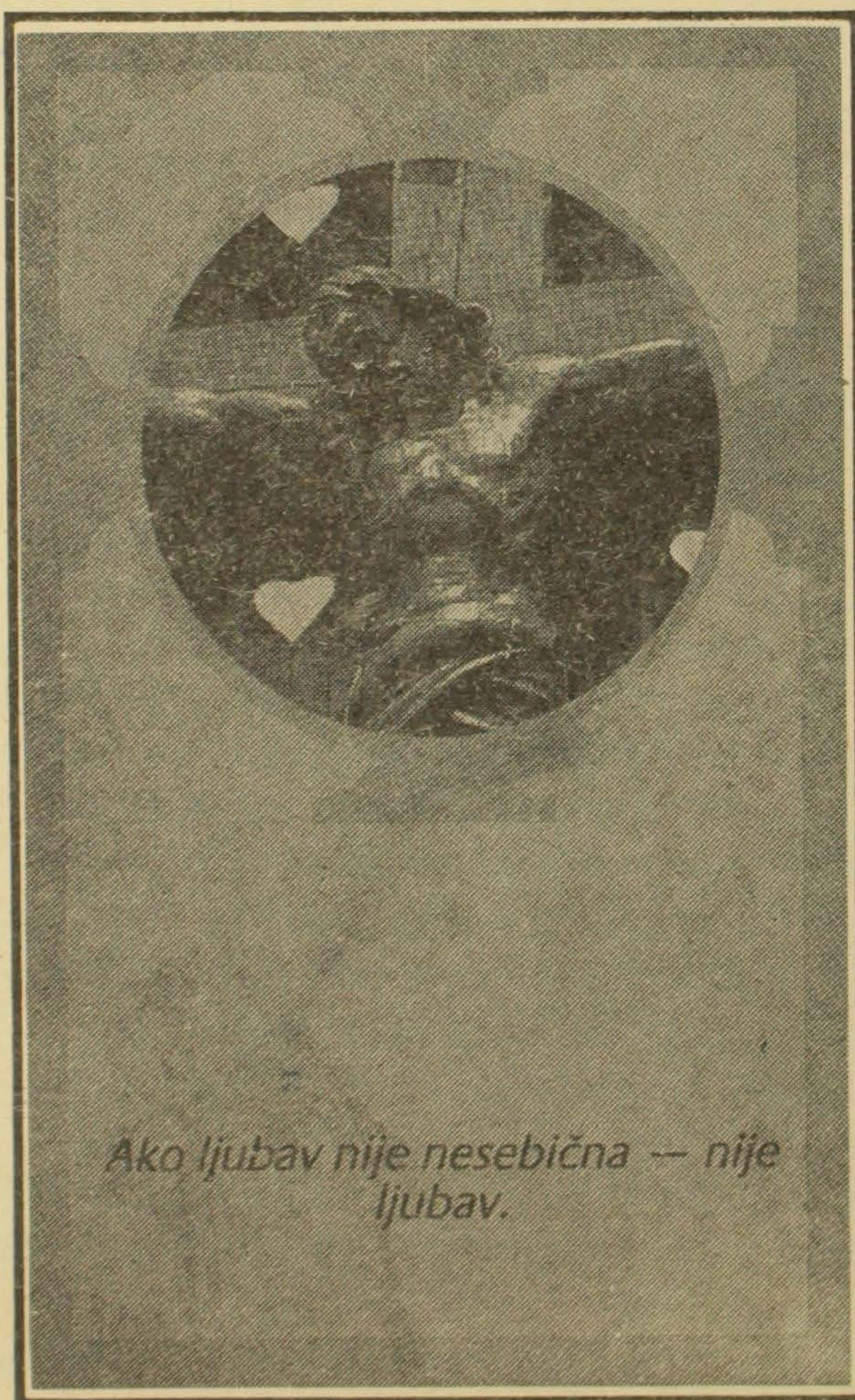
Dana 3. studenog 1992. godine u teškoj prometnoj nesreći na tragičan način je završila svoje ovozemaljsko poslanje i životno hodočašće s.M. Leontina (Anđelka) Plečko, koja je dugi niz od dvadesetpet godina provela u Novom Sadu kao katehista župe Imena Marijina. Upućujući najmlađe u temeljne Istine Katoličke vjere, ali i one starije koji su u starijim godinama svojega života osjetili Božji poziv na obraćenje, mnogi su je prigrlili s istinskom ljubavlju kao svoju duhovnu majku koja je uvijek imala za svakoga koju lijepu riječ poticaja i ohrabrenja. Vijest o smrti sestre Leontine duboko je potresla sve vjernike naše župske zajednice, jer nakon rastanka 2. studenog kada je pokojnica zadnji put bila u župnoj crkvi Imena Marijina, jer se morala preseliti u Zagreb radi zatvaranja redovničke kuće u Novom Sadu, nitko od vjernika nije ni pomišljao da je to rastanak za vječnost. Zato je vijest o smrti bila šokantna. Sestra Leontina Plečko pokopana je u Zagrebu 5. studenog na groblju u Šestinama. Na taj dan su se i vjernici Novoga Sada svečanom Misom zadušnicom u Novom Sadu koju je predvodio preč. g. Sztrikovics Janos, oprostili od skromne i drage s. Leontine. Vjerujemo da ju je Gospodin za svako dobro djelo - a njih je bilo veliki broj - i po svom neizmjernom milosrđu, nagradio životom vječnim.

M.O.

In memoriam

STIPAN DULIĆ

U četvrtak 19. studenog 1992. godine u Đurđinu je otkriven svetim sakramentima blago u Gospodinu preminuo Stipan Dulić. Stipan Dulić rodio su Đurđinu 26. prosinca 1901. godine kao jedno od desetoro djece od oca Nikole i majke Đule. Slijedeći svoje roditelji i sam je sa svojom suprugom Elizabetom darovao našem narodu i Crkvi četrnaestoro djece od kojih je još desetoro živih. Među njima su dvije redovnice: s. M. Cecilija (Manda) Dulić u Redu Pohodjenja Marijina (Corpus Domini) u Zagrebu na Trešnjevci i s.M. Jasna (Marija) Dulić u Družbi sestara "Kćeri Milosrđa" u Subotici (u Keru). Zanimljivo je spomenuti da je i Pokojnikova rođena sestra također časna sestra s.M. Regina Dulić. I ona se sada nalazi u samostanu sestara "Kćeri Milosrđa" u Keru. Poznata je također i tetka ovog Pokojnika s.M. Jelisava Dulić. I ona je bila članica Družbe sestara "Kćeri Milosrđa". S. Jelisava gradila je samostane ovih sestara u Subotici u Keru u Skerlićevoj ulici br. 4 te u Šestinama u Zagrebu. Sprovodne obrede u odsutnosti g. Biskupa predvodio je mons. Bela Stanić generalni vikar Subotičke biskupije uz sudjelovanje mons. Bernyi Ferenca preč. Blaška Dekanja i vlč. Andrije Anišića. Na sprovodu je bio prisutan i veliki broj redovnica te mnoštvo naroda Božjega. Znak je to da je Pokojnik imao brojnu rodbinu ali i poznanike i prijatelje koji su ga cijenili. Stipan Dulić bio je pobožan čovjek. Volio je Crkvu. Išao je rado u crkvu dokle god je mogao a kad mu to više zbog bolesti i starosti nije bilo

Ako ljubav nije nesebična — nije ljubav.

moćne svećenici su mu donosili pričesti kući a i u bolnicu. Zahvaljujem Gospodinu što mu je upravo po meni zadnji puta na salašu u Đurđinu darova milost da se još jednom u ovom životu susretne s njegovom dobrotom i ljubavlju po sakramentima svete ispovijedi pričesti i bolesničkog pomazanja. Gospodin mu je darovao dug život što je u Svetom pismu Starog zavjeta osobiti znak Božje naklonosti. Ostvarila se u njegovom životu i molitva koja se moli na vjenčanja nad mladencima:

"Doživjeli napokon starost željenu vidjeli sinove sinova svojih...". Pokojni Stipan "vidio" je 21 dijete sinova i kćeri svojih; imao je i 26 praunučadi a 27 praunuče mala Elizabeta koja daleko nosi ime njegove pokojne supruge rodilo se par dana nakon njegove smrti. Pokojni Stipan bio je ljubitelj života neka mu Gospodin kao nagradu udijeli radost vječnog života.

A.A.

In memoriam

PAVLE - PAVA PRČIĆ

Na blagdan Bogojavljenja 06. siječnja 1993. godine Gospodin je iznenada s ovoga svijeta pozvao k sebi Pavla - Pavu Prčića oca našeg svećenika župnika u Bajmoku vlč. Ivica Prčića. Brzo se tog jutra gradom pronijela vijest da je umro Pava Prčić. Mnogi Subotičani su ga dobro poznavali i često ga vidjeli kako na svom biciklu krstari ulicama grada. I tog jutra otišao je na svom biciklu po kruh usput mu je pozlilo i umro je tako reći na biciklu. Kad sam čuo za njegovu smrt spontano mi je došla misao: e više ga neću sretati i vidjeti na biciklu niti primati od njega usputne srdačne pozdrave... Pavle - Pava Prčić rodio se 24. srpnja 1923.

godine od oca Albe i majke Ane rodene Šokčić. Sa svojom suprugom Tonom imao je troje djece - Mirka Đurđu i Ivana koji je postao svećenikom. Netko mi je o Pokojniku rekao da je bio osobito nježan. Silno je volio svojih četvero unučadi. Rado se s njima igrao. Spomenuli su mi i još jednu njegovu vrlinu: pokojni Pava rado je pomagao Crkvu... Bio je radin i pobožan čovjek. Snagu za svakodnevni život i rad crpio je iz sakramenata sv. ispovijedi i pričesti što je dakako bilo potkrijepljeno svakodnevnom molitvom. Nijedna devetnica u gradu nije prošla bez njega. Sa svojom suprugom bio je aktivni molitelj na svim deveticama u gradu. Gospu je

osobito štovao... Sprovod milog pokojnika bio je na subotičkom Bajskom groblju dne 07. siječnja iz Peić kapele. Sprovođene obrede predvodio je subotički biskup Ivan Pénczes uz sudjelovanje dvadesetak svećenika te velikog broja redovnica i velikog broja rodbine prijatelja poznanika i komšija koji su uprkos nevremenu i velikoj poledici došli pomoliti se i ispratiti ovog Pokojnika do vječnog počivališta njegovog tijela ovdje na zemlji. Gospodin mu je darovao "lipu smrt". Čvrsto se nadamo da je pred Njegovim licem iskusio nježnost dobrotu i milosrđe našega Boga te uživa plodove vječnog života.

A.A.

IN MEMORIAM

PJESNIKU IVI POPIĆU

(Kaštel Štafilići, 29. XI 1923. - Subotica, 28. I 1993.)

ODLAZAK BEZ LASTA

Zbogom, Ivo!
Milostivo
nikom živom
nije krivo
živovanje.

Jedan manje.
Ti sahranjen.
Pokajanje.
A mi živi
koprivići
na toj zimi.

Tko će lći
Tebe stići
u sudbini?...

Subotica,
2. II 1993.

Jakov Kopilović

IN MEMORIAM

PJESNIKU IVANU PANČIĆU

(Subotica, 11. XII 1933. - Subotica, 16. VI 1992.)

ŽIVOTNA PROZIVKA

Ivan Pančić
nek se javi!
Zlatan lančić
tek se sjaji.

Njega nema.
Odsutan je?
Bez dilema
okrutan je
USUD svega.

Ispod neba
sve nas čeka.

Pjesma vene.
Nema njega
kao nekad.

Subotica,
2. II 1993.

Jakov Kopilović

ADVENAT U ŽUPI MARIJE MAJKE CRKVE

Već više od deset godina se Advenat u župi Marije Majke Crkve slavi na jedan osobit i drag način. Naime, u toj župi mise zornice nisu dokinute, jer se nije pokazalo to razboritim. Dapače, u Adventu na Zornice dolazi daleko veći broj vjernika nego u bilo koje doba Crkvene godine. Ova godina je u tom bila još bogatija. Svaki put i do sada, a osobito ove godine, više od polovice prisutnih su bila školska djeca, koji su marljivo dolazili na mise Zornice. U 6 sati se molila zajednička krunica i bila je prilika za osobnu ispovijed, a nakon toga je započimala pjevana sv. misa s kratkom homilijom svaki dan. Djeca su svakog dana

nakon mise marljivo skupljali po jednu religioznu markicu, čiji komplet je pokazao ljepotu Isusova i Marijina života. U prosjeku je dnevno bilo prisutno oko šezdesetoro djece i nešto više odraslih. Mnoga djeca su iz Crkve ravno produžili svoj put u školu. I ove godine se nisu morali stidjeti što dolaze iz Crkve u školu. Naime, hvala Bogu, više se to u školi ne gleda kao zaostalost, nego s poštovanjem, pa čak i nekom prednošću. U okupljanju djece vrlo se zuzeto angažirala s. Eleonora Merković, koja ove godine katehizira većinu od te djece. Više od trideset djece bilo je na svakoj Zornici, a najmlađi član ima pet godina i bila

je na svim Zornicama. Najveća nagrada njihove revnosti bila je u tome što su jasllice bile ukrašene njihovim imenima kao zvjezdicama koje su rasute po betlehemskom nebu. I ministranti su kroz Advent i božićno vrijeme pokazali ne manju revnost. Svaki dan ih je ministriralo od 10 do 16, često puta i ne znajući kakvu će sve ulogu moći ispuniti kod sv. mise kad ih je toliko. Raspored službe su marljivo sami raspoređivali i vodili strogu evidenciju da svaki dan svatko nešto "usprije" raditi. Tako je Božić i u dušama djece, a i starijih uistinu pripremio put za susret s Isusom koji je došao za nas da bude Bog s nama.

A.K.

MATERICE U ŽUPI SV. ROKA U SUBOTICI

Svake godine za Materice, u župi sv. Roka, kao poklon svim mamama djeca i mladi održe priredbu u kojoj ima puno pjesme, humora, ali vrlo poučnih priča. Ove godine priredbu je otvorio dječji zbor s pjesmama o mami, o tati, o Božiću... Bilo je malih čestitara i simpatičnih recitacija. Poslije djece, mladi naše župe izveli su dvije smiješne predstave. "Udruženje glancaroša" i "Učitelj i đak". U prvom komadu smo vidjeli, o od srca se nasmijali, kako jedan direktor i liječnik žele da u novu firmu zaposle novo osoblje, a u drugoj predstavi jedan mali šak nam je pokazao da đak može biti pametniji od učitelja. Glavni

igrokaz imao je naslov "Anica se vratila". Govori o jednoj djevojci koja je sa sela otišla u grad radi zaposlenja. Kao služavka zaposlila se u jednoj bogatoj obitelji. Što se dalje zbililo moći ćete vidjeti, ako DOĐETE 14. 03. 1993. godine u POSLIJE MISE U OKVIRU DEVETNICE SVETOM JOSIPU u župsku dvoranu, jer će mladi ponoviti ovaj igrokaz radi velikog zanimalja. Krostimo priliku da sve zainteresirane pozovemo da toga dana dođu na Devetnicu i poslije mise u našu dvoranu na ovu priredbu. Radosno Vas očekujemo!

Blaženka

VIJESTI IZ TAVANKUTA

MATERICE

Ni stariji svijet ne pamti, da su se u Tavankutu ovako svečano proslavile Materice. Pao je prijedlog: "Zašto naši vjeroučenici ne bi čestitali Materice u velikoj sali Doma kulture?" Kad smo za Dužijancu mogli napraviti Akademiju u Domu, uradit ćemo to i z a

Materice. I počele su pripreme. Vjeroučenici od I do VIII razreda sa s. Beatom i njenim pomoćnicima Josom i Vesnom, svakodnevno su marljivo dolazili na probe. Župnik je dao oglas u Subotičke novine i Radio Suboticu. Plakate sa pozivom na priredbu postavili

smo u svim većim radnjama. Nekoliko puta oglašeno je i u crkvi. Pojavile su se i poteškoće: Dom prokisiva, električna neispravna, sistem za grijanje ne funkcionira. Upozoreni smo da se priredba mora prijaviti u SUP-u. Hoćemo li dobiti ozvučenje? I zbililo se ono što

političari kažu: "Dogodio se narod!". Svi su se dali na posao. Mjesna zajednica je popravila krov i elektriku. Majstor Ivan osposobio grijanje. Dobri ljudi dali ogrjev. Cure se latile pa pomele i opratile veliku salu. Podnešana je i prijava SUP-u. Bit će i mikrofona. Vrijedne mame će ispeći kolača za pogošćenje djece. Kako će biti vrijeme? Strahujemo, hoće li se publika skupiti? U subotu uveče prije Materica kišica štrapi, ali to nije omelo našu tavankutsku publiku da dođe u Dom. Četiri stotine stolica nije bilo dovoljno da primi svu publiku. Mnogi su morali stajati. Ima gostiju iz Subotice. I kad se na osvjetljenoj pozornici ukazao skup od 80 djece i zapjevali: "Nema zemlje ni planete, gdje ne može

stići dijete" i "Djeca su ukras svijeta" i počele čestitke "Faljen Isus gazdarice, čestitam vam Materice", srca su nam se napunila radošću, a mnogima oči i suzama. Svi smo bili jedno srce i jedna duša. Odvija se program: čestitke, recitacije, pjesma sa ritmikom. Naši mališani tako se snalaze na pozornici kao da su profesionalci, a u sali se svaki čas prolama aplauz. Naš Boro nam pjeva "Pastirče drago i milo" pa slijede skečevi: "Nezahvalni Ivica", "Kod fotografa". Posebno su buran aplauz dobile Dijana i Kristina za skeč "Dvi gluve babe". Folklorša je bilo toliko da smo ih morali podijeliti u dvije grupe: oni malo manji i oni malo veći. Oni manji su veoma uspješno igrali "Kad se Ci-

go zaželi medeni kolača" i "Igrale bi dere". A oni malo veći iskvrcavaju Momačko kolo. Publika se tako uživila a da pljeskom daje takt i sva se sala prolama od aplauza. Svi su razdragani. Na kraju i naš župnik svima čestita Materice i zahvaljuje se svima koji su doprinijeli da na ovako svečan način doživimo čestitanje Materica. Omladinsko društvo "KOLO" iz Lemeša (Svetozar Miletić) bili su gosti našeg HKPD "Matija gubec". Oni su nam veoma uspješno izveli splet Bunjevačkih igara i pobrali zasluženi aplauz. Sve je ovo naš Zvonimir veoma uspješno snimio na kasetu, pa sada kasetu kruži po kućama, da još jednom doživimo radost Materica.

Tavankučanin

POSJET DOMU STARIH

Uprava Doma starih čula je da su naši vjeroučenici imali veoma uspješan program za Materice pa su pozvani u Dom da 3.siječnja izvedu dio programa i čestitaju Božić i Novu godinu. Na sedam au-

tomobila 33 djece došli su u Dom i pred šezdesetak starih i bolesnih izveli dio programa od Materica. Dirljivo je bilo gledati ove stare i bolešljive žene i ljude s koliko interesa, ljubavi i zahvalnosti uživaju u

našim mladima. I nasmijali su se i naplakali. A i mi smo u duši doživili radost, što smo učinili djelo ljubavi, jer je sam Isus rekao da je On u starima, bolesnima, nevoljnima.

Tavankučanin

TAVANKUTSKA DJECA ODRASLIMA

U subotu 12. prosinca 1992. godine članovi malog župskog zbora izveli su pod vodstvom s. Beate prigodan program povodom Materica. Unaprijed najavljena plakatima te obavijestima u sredstvima javnog pripćivanja, priredba je u tavankutski Dom kulture privukla veliki broj mještana i gostiju iz susjednih mjesta. Uz neobičan dekor dovorane, koji se sastojao iz ljupkih dječjih crteža na temu "Moj dar za mamu", Zbor je izveo niz pjesama, koje je pratila posebna koreografija, čiji su tvorci također bili djeca. Pjevali su o tuzi za majkama kojih više nema, o ljepoti majčina osmjeha, o sreći... Na

programu je bilo i obilje recitacija, kao i nekoliko kratkih igrokaza, koji su nasmijali goste. Program sličnog sadržaja, u skraćenom obliku, priređen je u mjesnoj crkvi i za Oce, a veliki broj okupljenih vjernika prisustvovao je i božićnoj priredbi tavankutskih vjeroučenika. Brojnim priredbama koje pripermaju u raznim prigodama članovi Malog župskog zbora nametnuli su se mještanima kao sastavni dio crkvenog života. Neka im svima dragi Bog podari volju i snagu da tako i dalje nastave, a osobito s. Beati koja ih neumorno okuplja i vodi.

P.V.

Subotica - sv. Juraj

DOŽIVJELI SMO BETELEHEMSKU NOĆ

Noć 24. prosinca. Hladno je na ulicama snijeg se bijeli na pločniku. Tišina. Jedino sat na tornju crkve svijetli. Odjednom, zvona su nas počela pozivati u sveti hram. Najavljivali su veliki događaj. U trenutku kad su male i veće prilike u bijelom došle do ulaza u crkvu ona je već bila puna vjernika. Maleni, lijepo poredani, brižno obučeni i nestrpljivi da prikazu odraslima jedan divan Božić. Djeca - te male bijele prilike - polako su ulazila u crkvu. Pratili su izvišeni zvuci orgulja pod pratnjom s. Blaženke i glasa Zlate u divnoj pjesmi "Tiha noć". Djeca su se poredala oko oltara, po ranije utvrđenom i uvježbanom redu. Kako crkva bježi! Sva svjetla gore, obasjavajući dva velika bora kod oltara. Svjetlo se, također, odbija od zlatnih zvjezdica i andeoskih krilašca kojima su djeca urešena. Svi su tu: anđeli, zvjezdice, pastiri, Bunjevici, tri kralja, Josip, Marija i mali Isus. Nitko ne nedostaje. Tijekom mise, pjevaju se pjesme na koje se događa radnja djece. Za vrijeme pjesme "Pojte pastiri" dječaci u kožusima, sa šubarama i štapovima polaze pred oltar da se poklone malom Isusu kog su držali također dvoje djece. Pomalo neprestan poklon zbog prevelike odjeće, ali vrlo ljubak. Za vrijeme pjesmice "Sritna noć je prispila" pred malim Isusom se redaju anđeli i zvjezdice, male pospane djevojčice i dječaci koji ovim nastupom daju svoju žrtvu novorošenom Kristu. "Tri kralja jahahu" su iz predvorja crkve doveli tri

mladića obučena u kraljeve i njihove pratioce. Vodila ih je jedna od "zvjezdica". Grupa Bunjevaca- djevojčice obučene u dječju odjeću naših starih majki, pošla je predvođena jednim dječakom, dok se pjevala pjesma "hajte braćo da idemo". Oni su se također poklonili isusu i darivali ga darovima što su donijeli od kuće. Za mene ipak najljepša pjesma je Sunašće tone koju su djeca skupa pjevala umjesto psalma i to bez pratnje instrumenta. iskrena radost, veselje i ljubav prema Bogu, utjelovljenom za naš spas u liku najnevinijeg bića na Zemlji - male-

kuglica na jelci i kroz dobru večeru, već zaista prava svijest da je došlo Djetešće, tj. najveći Gospodin i Bog, koji donosi spas čitavom svijetu. nastojeći imati mudrost i razum kraljeva - mudraca, poniznost i jednostavnost pastira i Marijinu predanost našem Gospodinu, tj. Bogu, približili smo se bar stopu k svetosti proslave Božića.

Za sve to valja zahvaliti pripremi za Božić, organiziranoj za mlade prije Božića, i preč. Andriji Kopiloviću koji nam je to pružio. Veliku zahvalnost dugujemo i časnim sestrama Dominikankama koje su urešile sveti hram, brinule se u zbrici kod oblačenja djece i uvijek pružale veliku požrtvovnu pomoć. Naš vlč. Istvan Dobai ima zahvalnost djece koja su dobila tradicionalne božićne poketiće. Svima punu hvala - sestri Veroniki, Blaženki i svima koji su makar malo pomogli da doživimo svetu Betlehemsku noć. Baš ovako. Baš sada kad nam toliko treba i baš sada kad smo je toliko takvu priželjkivali. Hvala za veliku radost i sreću s mnogo bezbrižnosti koju smo dobili za ovaj divni kršćanski blagdan. To nam je pokazalo koliki značaj ima zajedništvo vjernika u teškim vremenima.

Bože hvala Ti za blagoslovljen Božić, ispunjen pravom kršćanskom ljubavlju!

Vesna Ivanković

nog djeteta - zrcalila se u jasnim glasnim povocima: "Božić! Božić! Aleluja!!"

Slušajući čitanja za Božićnu misu proslavili smo bogatstvo dolaska Isusa Krista. Puna crkva, glasni poj božićnih pjesama, zajednička molitva, sve je to doprinjelo da se u nama dogodi Božić. Onaj pravi. Ne onaj što se gleda kroz sjaj

SOMBOR

BOŽIĆNA AKADEMIJA U NARODNOM KAZALIŠTU

Božić je blagdan mira, radosti i ljubavi. Da je to zaista tako uvjerali smo se ovog Božića u Somboru. Edukativni centar grada Sombora, čiji je glavni voditelj dr Lazo Pantić, inicirao je plemenitu ideju: da se božićni dani ispune programom koji će pripremiti Crkve i sve vjerske zajednice u gradu. Ovu vrijednu ideju podržali su i prihvatili predstavnici Katoličke Crkve, Pravoslavne Crkve, Židovske općine i Baptisti. Svatko je dobio najprikladniji termin za izvođenje svog programa. Prva je sa svojim programom nastupila Katolička Crkva dana 26. prosinca. Program je izveden u Narodnom kazalištu. Riječi uvoda izreko je g. Josip Pekanović, somborski dekan. Pozdravio je sve prisutne koji su ispunili prekrasnu kazališnu dvoranu. Riječ

pozdrava izrekli su predstavnici svih zajednica koji su se odazvali ovoj plemenitoj ideji. Na kraju prvog dijela g. Andrija Kopilović uveo nas je u tajnu božićne poruke. U drugom dijelu programa nastupila su djeca somborskih župa. Oni su izveli lijep božićni igrokaz. Ovaj igrokaz snažne i lijepe poruke sa djecom je uvježbala s. Julija Crnković. Vrijeme za uvježbavanje bilo je vrlo kratko, ali djeca su redovito više puta tjedno dolazila na probe da bi što snažnije prenijela poruku svim ljudima koji će ih gledati i slušati. Na kraju cjelokupnog programa otpjevano je nekoliko starih hrvatskih božićnih pjesama iz naših krajeva. Svi pristupi su dugim i burnim pljeskom nagradili izvodjače. Poslije programa na hrvatskom jeziku svoj

program su u istoj dvorani izveli Madjari. Broj sudionika bio je znatno manji. Od sveg događanja u dvadeset dana, koliko su trajali sadržaji priredjeni za ovogodišnji Božić u gradu Somboru, posebno treba istaći dodjeljivanje poklon paketića onoj djeci grada i okolice koja su prethodno poslala prijavne kupone. Predstavnici Edukativnog centra i vjerskih zajednica zajedno su pohodili dom za nezbrinutu djecu u Somboru i svakom djetetu predali prigodni poklon. U poklonima je ove godine bilo manje bombona i čokolada; ali su sponzori darovali veću količinu prikladnih knjiga namijenjenih malenima. Tako je ovaj Božić oplemenio duše i srca ljudi našeg grada i naših salaša kojima su ovakvi sadržaji toliko potrebni. Zahvaljujemo svima koji su inicirali i realizira ove vrijedne sadržaje. Želja nam je da ljudi ovog podneblja, gladni i ženi ovakvih sadržaja, i ubuduće budu dionici sličnih događanja. Na takav način poruka Božića postala nam je rječitija i ljepša.

Franjo I.

PAVLOVAČKO PROŠTENJE

Na pavlovačkim salašima, koji su već gotovo svi usahli time što se smišljenom politikom vršio pritisak na taj narod, da se je morao raseliti, dijelom u grad, dijelom u obližnja sela ili salaše koji su bliže tvrdim cestama, a i u svim Pavlovčanima, raseljenim po svijetu živjela je legenda gotovo bismo rekli mit o pavlovačkom samostanu, o naselju, o pavlinima koji su obitavali u tom samostanu. Određeni sadržaji prenosili su se usmenom predajom i danas postoje stariji ljudi koji se sjećaju, što su im pripovijedali njihovi očevi ili djedovi. Sa vremena na vrijeme pojavili su se tu i poneki istraživači, premjeravali te površine i vršili čak i neka

iskapanja. Uz to netko je od mještana iskopao ili izorao po kakvu ciglu, posudu, nakit ili slično. Sve je to po novno i ponovno razigravalo maštu i znatiželju, kako onu ljudsku, tako i onu vjerničku. Sve je to uvjetovalo da je ideja o proslavi sv. Pavla pustinjaka, kao zaštitnika i ideala pavlinskog reda, koju je predložio đurđinski župnik Lazar Ivan Krmpotić, primlje na sa oduševljenjem. To je pokazao i posjet Mise, kojom se obilježio liturgijski blagdan sv. Pavla pustinjaka. Bila je to prilika da su se prisutni upoznali sa ono malo povjesnih datosti do kojih je došla znanost i objektivno istraživanje, ali da se potakne ljude da se pokupe svi od-

govarajući podaci, saznanja, mape, pa i predmeti koji su nađeni da se sve to obradi i složi taj veoma bogati mozaik prošlosti. Ovim proštenjem krenula je jedna istraživačka akcija koja će, pouzdano se nadamo, uroditi konkretnim plodovima: osvijetliti našu prošlost, obogatiti sadašnjost i biti putokaz prema budućnosti koja se u ovim prelomnim vremenima riše u sasvim novim i neuobičajenim konturama. A budući da se radi o molitvama i Euharistiji te zagovoru svetih, može se očekivati i milosna reakcija, tako potrebna ovim našim vremenima.

Z.K.

RADOSNI DAN 13.XII 1992.

Na treću Nedjelju Došašća ove godine doživjeli smo u našoj crkvi Isusova Uskrsnuća jednu neuobičajenu radost. Poznato je da se te nedjelje u ovim krajevima od davnine slavi Dan Majki pod imenom "Materice". Vjeroučeni su i ovaj puta izveli mali program kao čestitku svojim majkama. U tome ih je brižljivo spremao i vodio njihov župnik i kateheta, preč.g. Bela Stantić, a pomagala im je i s.M. Bernadica, njihova orguljašica, osobito u pjevanim točkama. Prvi dio programa odvio se prije glavne Mise kao čestitka upućena Gospi, Isusovoj i našoj Majci. Pred nama je stajao ukusno ureden lik Bezgrešne. Tijekom recitacija nad Gospinom glavom zasjao je vijenac od srebrnih zvijezda sa slovima: E V O M A J K E. Ali prije nastupa djece g. župnik je imao važnu ulogu. Pozdravio je goste g. Jozsefa Kaszu, predsjednika grada i g. du Stanku Kujundžić potpredsjednicu s njihovom pratnjom, koji su sjedili u prvoj klupi. I mladi u narodnoj nošnji izrekli su svoju dobrodošlicu dragim gostima na oba jezika. Iza ovakva uvoda slijedila je sv. Misa. Nakon slušanja Božje Riječi, u molitvi vjernih sjetili smo se naših majki živih i pokojnih. A izrečen je i usrdan zaziv za one koji su nam danas donijeli ovu radost. Glasio je otprilike ovako: "Za čelnike našega grada, da im

Gospodin udijeli potrebnu mudrost u upravljanju i da nas i dalje u miru vode, molimo Te!"... U najsvetijem činu Isus je sišao među nas, da bude "s nama Bog". Kod sv. Pričesti mnogi su se nahranili Kruhom Života kako bi u slijedećem tjednu mogli svjedočiti svoje kršćansko uvjerenje na mjestu svoje službe. Misa je pri kraju. Iza blagoslova nad pukom g. župnik je svim prisutnima otkrio tajnu zašto je danas tako svečano, tako radosno u našoj crkvi: pokazao je redom sveto posuđe - kaleže i ciborije s monstrancama, koje su bezdušni ljudi 1. lipnja 1992. godine o nako zlobno iznakazili, izlomili i obeščastili... Sada je sve obnovljeno i pozlaćeno zasjalo pred začuđenim očima vjernika koji su i danas ispunili svoju voljenu crkvu. A kad je g. župnik izjavio da je to dar brige i zauzetosti naših prisutnih čelnika, prelomio se crkvom aplauz oduševljenja i radosti. Djeca su izvela i drugo dio programa kojim su čestitala Materice svojim mamama, bakama i svim ženama. One im nisu ostale dužne. Iz dubokih košara dijelile su crvene jabuke svakom djetetu koje su same pripremile. Na kraju su i gosti trebali reći svoju riječ ovoj župskoj zajednici koja ih je tako srdačno primila. Nije im bilo lako, jer su i oni kroz ovo vrijeme s nama dijelili i bol nad tužnim događajem i radost i uz-

budjenje zbog današnje sriće. Ni gospoda Stanka ni g. Jožef nisu to ni krili, toliko su s nama slavili. Hvala im! Tu zahvalnost u ime svih vjernika izrekao je naš duhovni pastir, g. Bela Stantić. Tijekom ovih događanja često mi se u duši nametala misao na onaj veliki usklik, što ga je samo sv. Augustin mogao smisliti i smio izraziti: "O felix culpa! - O sretne krivnje, koja je zaslužila takva Otkupitelja!"... Povijest Božjega kraljevstva na zemlji dokazuje da se u njegovim planovima sve dobro završi. Zato i volimo u teškim trenucima ponavljati onu utješnu istinu: "Onima, koji Boga ljube, sve se okreće na dobro". Da, tko bi onoga kobnoga jutra, kad je u našoj crkvi otkriven taj stravični zločin, mogao zamisliti da ćemo kroz manje od pola godine doživjeti ovako ra-

dostan povratak naših svetinja!? I ovdje nam se nameću riječi Psalmiste, koji kaže: "...Išli su, išli plačući noseći sjeme sjetveno, vraćat će se kličući noseći snoplje svoje" a mi naše ZLATNO POSUĐE..... Svi su se razišli svojim kućama ozareni radošću koju su mogli doživjeti u našoj crkvi... A visoke goste je g. župnik počastio malom zakuskom u našem samostanu "Anuncijati". Tu je u svojoj zdravici g. gradonačelnik rekao i ovo: "Da se ovako šta više nikada ne dogodi", misleći na provalu u našu crkvu i na sva obeščašćenja. G. župnik je još jednom izrazio veliku zahvalnost našim gradskim poglavarima na velikom daru koji će se pamtili.

Subotica, 20. 12. 1992.

s.M. Andelina

NOVI BISKUP GRADIŠĆANSKIH HRVATA

Mons. Paul Iby zaređen je za novog biskupa u nedjelju 24. siječnja 1993. godine u katedrali sv. Martina u Željeznom u Gradišću u Austriji. On je do sada vršio dužnost generalnog vikara u toj mladoj biskupiji koja je osnovana 15. kolovoza 1960. godine. Biskupsko redenje obavio je dosadašnji biskup Stefan Laszlo koji je uspio da Apostolska administratura postane samostalnom biskupijom a isticao se kao veliki prijatelj gradišćanskih Hrvata i surađivao je s biskupima u Hrvatskoj kao stalni promatrač u radu Biskupske konferencije i sada se povlači u mirovinu svojoj osamdesetoj godini života uz sva priznanja za dobra djela među gradišćanskim Hrvatima.

Al - Be

NOVO IZDANJE STAROG RJEČNIKA

18. siječnja 1993. godine u Zagrebu u Muzejsko-galerijskom centru u okviru izložbe "Isusovačka baština u Hrvata" prikazan je pretisak enciklopedijskog četvororojezičnog rječnika iz 1742. godine pod naslovom "Lexicon Latinum interpretatione Illyrica Germanica et Hungarica" ("Rječnik latinski objašnjen ilirski, njemački i mađarski"). Rječnik sadrži 25.000 natuknica a sastavili su ga isusovci Franjo Sušnik (1686 - 1739.) i Andrija Jambrešić (1700 - 1785.) a tiskan je u Zagrebu 1742. godine. Kao posebnu zanimljivost treba istaći da je hrvatski dio rječnika kajkavski ali uvršteni su neki štokavski i čakavski izrazi.

Al - Be

XXXIII. TEOLOŠKO - PASTORALNI TJEDAN

Pod naslovom "Prognanici i izbjeglice - briga Crkve" u Zagrebu je od 26. do 28. siječnja održan XXXIII. teološko-pastoralni tjedan za svećenike. Poslije svečanog dijela kada su govorili kardinal Franjo Kuharić i apostolski nuncij Giulio Einaudi prvo predavanje "Stranci na zemlji - teologija iseljništva" održao je dr. Zdenko Tenšak. Istoga dana o nauku crkvenog učiteljstva o migracijama te o pomoći hrvatske dijaspore preko Crkve o Hrvatima prognanicima i izbjeglicama kroz povijest i danas govorili su dr. Antun Škvorčević Josip Grošić dr. Franjo Šanjek i dr. Milan Mesić. Drugog dana govorili su Stjepan Herceg dr. Zvonimir Šeparović dr. Adalbert Rebić dr. Vladimir Gruden i drugi o organiziranju humanitarnih organizacija u zemljama Zapadne Europe i o radu Ureda za prognanike i izbjeglice u Zagrebu. Trećega dana o pastoralu prognanika i izbjeglica govorio je zagrebački župnik Franjo Jurak a o radu svećenika prognanika govorio je kostajnički župnik Krešimir Bulić. O radu Hrvatskog Caritasa govorio je njegov predsjednik Vladimir Stanković. Treba istaći da je nekoliko svećenika iz Bačke prisustvovalo na ovom svećeničkom skupu jer i nas prate isti problemi.

PROSLAVA SV. VLAHA U DUBROVNIKU

Proslava sv. Vlaha zaštitnika Dubrovnika i njegove općine bila je posebno svečana na sam blagdan u srijedu 3. veljače nakon ratnih nemira i stradanja. Mnoštvu štovatelja ovog sveca pridružili su se mnogi ugledni gosti: posebni Papin delegat kardinal Roger Etchegaray kao predstojnik Papinskog vijeća za pravdu i mir i "Cor unum" u Rimu zagrebački nadbiskup kardinal Franjo Kuharić; metropolita splitko-makarski nadbiskup Ante Jurić; biskup šibenski dr. Srećko Badurina biskup bračko-hvarski-viški Slobodan Štambuk; pomoćni biskup mostarsko-duvanjski dr. Ratko Perić i dubrovački biskup dr. Želimir Puljić i još mnogi gosti iz Hrvatske i inozemstva. Nepregledno mnoštvo naroda prisustvovalo je procesiji starim Stradunom i na sv. misi pred katedralom.

Al - Be

OPĆI ZBOR HRVATSKOG MARIOLOŠKOG INSTITUTA

U Zagrebu je 26. siječnja održan Opći zbor Hrvatskog mariološkog instituta (HMI) koji se održava svake treće godine. Na ovom skupu predsjednik HMI dr. Adalbert Rebić prikazao je rad u protekom trogodištu. Istakao je Mariološki simpozij na Trsatu (1990.) i Međunarodni kongres u Hjelvi (1992.). U istom periodu objavljena su tri zbornika raznih skupova u kojima je HMI sudjelovao. Predsjednik ovog Instituta je dr. Adalbert Rebić, prvi potpredsjednik je Lovro Cindori, drugi potpredsjednik je dr. Ante Sekulić.

Al - Be

DAN BISKUPA IVANA ANTUNOVIĆA

1988. godine bio je spomen 100. godišnjice smrti biskupa Ivana Antunovića koji je umro u Kaloči 15. siječnja 1888. godine. Od 1988. godine postala je tradicija da se svake godine početkom siječnja u subotičkoj katedrali održava spomendan biskupa Ivana Antunovića. Ove godine u nedjelju 10. siječnja održana je ta tradicionalna svečanost. U 17.30 sati katedralni zbor "Albe Vidaković" uz sudjelovanje tamburapskog orkestra imao je mali koncert pod ravnanjem s. Mirjam Pandžić a u 18 sati bila je sv. Misa zadušnica koju je prikazao vlč. Baško Dekan župnik sv. Roka. On je u svojoj propovijedi vrlo lijepo i slikovito prikazao rad biskupa Ivana Antunovića kao revnog svećenika i velikog narodnog prosvjetitelja i preporoditelja. Svoje izlaganje završio je pozivom da se probudimo od sna i ravnodušnosti prema svemu što je dio naše kulturne baštine i narodne samobitnosti. ta nas bolest prati od vremena Ivana Antunovića pa do danas.

Al - Be

SUBOTIČKI BISKUP U KOTORU

Naš biskup mons. Ivan Pénzes, u pratnji tajnika biskupije vlč. Andrije Anišića boravio je od 02. do 04. veljače o.g. u Kotoru na poziv mons. Ive Gugića, kotorskog biskupa. Vrlo je stara tradicija Kotorana da svečano proslavljaju blagdan sv. Tripuna, zaštitnika kotorske katedrale i samog grada Kotor. Tako je bilo i ove godine. Ovogodišnja proslava sv. Tripuna započela je svečnim pjevanjem Večernje u crkvi blažene Ozane Kotorke. (Budući da se u katedrali rade vrlo zamašni restauratorski poslovi). Na sam dan sv. Tripuna biskup

domaćin, uz prisustvo mons. Pnzesa, u 10 sati predvodio je svečano euharistijsko slavlje. U 12 sati bio je svečani prijem i ručak za ugledne goste. Poslije podne u 16,30 sati na trgu ispred katedrale sv. Tripuna bokeljska mornarica odigrala je tradicionalno "Kolo sv. Tripuna". Za tu zgodu mornarica je bila postrojena u čast Bogu i sv. Tripunu, kako je admiral mornarice raportirao biskupu grada mons. Ivi Gugiću. Bilo je to vrlo svečano i veličanstveno. U 18 sati mons. Ivan Pénzes u koncelecijaciji biskupa domaćina mons. Gugića i nadbi-

skupa barskog mons. Petra Perkolića, kao i većine svećenika Kotorske biskupije, predvodio je svečanu biskupsku koncelebriranu sv. misu u čast sv. Tripuna. On je održao i prigodnu homiliju, u kojoj je još jednom osvjetlio lik sv. Tripuna te prisutne pozvao da slijede njegovu odvažnu vjeru i ustrajnu ljubav. Prigodom ovog putovanja biskup Pénzes, posjetio je i barskog nadbiskupa i primasa srpskog mons. Petra Perkolića.

A.A.

BISKUP U GERONTOLOŠKOM CENTRU

U srijedu, 24. veljače 1993. godine poslije podne u 16 sati subotički biskup mons. Ivan Pénzes, uz asistenciju preč. g. Ehmman Imrea, župnika župe sv. Križa i sv. Petra i vlč. Andrije Anišića, tajnika biskupije, predvodio je Službu riječi i obred pepeljavanja u subotičkom Gerontološkom centru u Dudovoj šuni. Na obredu je bilo prisutno oko 100 staraca i starica. Biskup je u svojoj kratkoj homiliji nazočnima protumačio da su i starost i bolest vrijednosti, te je ih potakao da budu zahvalni Bogu i voditeljima Centra što mogu biti snješteni u jednoj takvoj ustanovi, jer ima puno onih koji žive u još težim okolnostima. Poslije obreda biskup se zadržao u kraćem razgovoru s voditeljima Centra. Inače preč. Ehmman redovito posjećuje bolesne i nemoćne starce o prvom petku i podjeljuje im sakramente. A već par godina o Uskrsu i Božiću u prostorijama Centra služi i sv. misu.

DEVETNICA LURDSKOJ GOSPI

U subotičkoj franjevačkoj crkvi i ove godine je od 03. do 11. veljače održana tradicionalna devetnica u čast Gospi Lurdske. Svih devet dana okupljenim vjernicima govorio je o Marijinom liku vlč. Lazar Novaković župnik župe Presvetoga Trojstva u Maloj Bosni. Dan uoči samog spomendana Lurdske Gospe po već ustaljenom običaju svečanu biskupsku euharistiju predvodio je subotički biskup mons. Ivan Pnzesa.

MOLITVENA OSMINA '93.

Molitvena osmina za jedinstvo kršćana i ove je godine od 18. do 25. siječnja u Subotici obavljena na tradicionalni način. Osim u katoličkim župama grada svi kršćani okupili su se u nedjelju 24. siječnja u pravoslavnoj Crkvi na zajedničku molitvu za jedinstvo. Završetak Molitvene osmine bio je u okviru proslave Srebrnog jubileja uspostave Subotičke biskupije tako da su u svečanoj misi jubileja uzeli učešća i predstavnici drugih Crkava iz Subotice kao što smo to opisali u izvještaju o proslavi Jubileja. I naš biskup je toga dana u svojoj propovijedi istaknuo da se ponosimo "subotičkom" molitvenom osminom. Podsjetio je da je i biskup Zvekanović uvijek budno pazio da se Molitvena osmina održi u dogovoru s predstavnicima drugih vjerskih zajednica. Dao Gospodin da i ova "subotička" Molitvena osmina požuri dan kada ćemo svi biti samo jedna Crkva Kristova.

A.

ZLATNA KRUNICA

Pred Gospinom prilikom, u kućama vjernih obitelji u Aleksandrovu, po zamisli naše sestre Eleonore Merković, molila se, od sredine siječnja do blagdana Svijećnice, Zlatna krunica. To je oživljavanje jednog starog običaja Hrvata-Bunjevaca. Naime, od Nove godine, pa do blagdana Svijećnice okupljali su se susjedi svaku večer u drugoj kući na molitvu tzv. Zlatne krunice, koja se "moli na čast sedam radosti bl. Dvice Marije... na očena šima od sedam desetina, prid prilikom Gospinom". Prije svakog otajstva je kratko razmatranje o predstojećem otajstvu.

Otajstva su slijedeća:

1. ... Isus, kojega si ti, blažena Dvice, po Duhu Svetom u radosti začela. 2. ... Isus, kojega si ti, blažena Dvice, Elizabetu pohodeći radosno nosila. 3. ... Isus, kojega si ti, blažena Dvice, u radosti rodila. 4. ... Isus, kojega si ti, blažena Dvice, trima kraljevima na štovanje pridala. 5. ... Isus, kojega si ti, blažena Dvice, u crkvi našla. 6. ... Isus, kojega si ti, blažena Dvice, posli uskrsnuća prva vidila. 7. ... Isus, koji te je, blažena Dvice, za kraljicu neba i zemlje okrunio.

U ova teška vremena kad nam rat sve više prijeti; kad se ljudi zatvaraju u svoje kuće, kad nema onog istinskog druženja, htjeli smo da nas zajednička molitva okupi i bude prilika za druženje. Oko desetak obitelji i mnoštvo djece svaku večer obraćalo se skrušenom molitvom svojoj nebeskoj Majci, a u srcu sviju nas bila je jedna velika molba: MIR! Po završetku molitve, djeca su se igrala, a mi odrasli smo razgovarali uz lakumice i po koju čašu dobrog domaćeg vina. Ovakva okupljanja i molitve treba organizirati češće. Neka ovaj pokušaj bude poticaj i drugim vjernicima... A evo kako glasi Početna molitva za ovu krunicu: Padajući prid tobom na kolina, svemožna Kraljice, nebeska, dubokom poniznošću te pozdravljamo i priznajemo, da si ti najdraža kćer nebeskoga Oca, mater Riči Božije, zaručnica Duha Svetoga. Priblažena i nebeskim darovima nadarena jesi pričista crkva prisvetoga Trojstva. Ti si dileteljica Božjih milosti i darova, pokle u tvojem pričistom Srcu samo ljubav i milosrde stanuje prema nama grišnicima, zato se pouzdano tebi utičemo. Pouzdano pristupamo dakle prid tvoje pričisto lice u našoj nuždi i nevolji, i molimo te, da mi osićeš na nama tvoju ljubav, isprosi nam dobrotivo ovu milost... za koju vapijemo, ako i bog hoće i nama je na spasenje". Ovu krunicu i druge divne molitve možete pronaći u svojim starim molitvenicima "Velika" i "Mala Slava Božja", koje je sastavio biskup Lajčo Budanović.

Ivanka Ivanković

DUHOVNA OBNOVA KROZ DEVETNICU SV. JOSIPA u župi sv. Roka u Subotici

Kao temelj svim propovijedima u Duhovnoj obnovi poslužit će Pobudnica Ivana Pavla II. "OBITELJSKA ZAJEDNICA" (Familiaris consortio). Uz pojedinu temu naznačeni su brojevi iz spomenute pobudnice u izdanju KS, Zagreb 1981. Za ovu smo se temu odlučili radi toga što u okviru ove devetnice ona još nije sistematski obrađena, a problematika je vrlo važna. Jasno, propovjednik mora od materijala iz dokumenta učiniti poruku i evanđeoski navještaj, a ne tek komentar spomenutog dokumenta.

1. dan: 10.03. 1993. (srijeda) - SVJETLA I SJENE DANAŠNJE OBITELJI (br. 4-10).

- Položaj obitelji u suvremenom svijetu.
- Utjecaj tog položaja na svijest vjernika.
- Postupnost i obraćenje.

PROPOVIJEDA: PREČ. G. BLAŠKO DEKANJ, ŽUPNIK

2. dan: 11.03. 1993. (četvrtak) - BOŽJI NAUM O BRAKU I OBITELJI (br. 11-15).

- Čovjek slika Boga ljubavi.
- Ženidba i zajedništvo između Boga i ljudi.
- Isus Krist, Zaručnik Crkve i sakrament Ženidbe.
- PROPOVIJEDA: VLČ. ANDRIJA ANIŠIĆ, TAJNIK BISKUPIJE

3. dan: 12.03. 1993. (petak) - STVARANJE ZAJEDNICE OSOBA (br. 18-27).

- Ljubav izvor i snaga zajedništva.
- Nerazdruživo zajedništvo.
- Prošireno zajedništvo obitelji.
- Dostojanstvo žene, muškarca, djeteta...

PROPOVIJEDA: O. MARIJAN KOVAČEVIĆ, FRANJEVAC

4. dan: 13.03. 1993 (subota) - SLUŽENJE ŽIVOTU (br. 28-35).

- Suradnici ljubavi Boga Stvoritelja.
- Crkva se opredjeljuje za život.
- Cjelovito gledanje na čovjeka i njegov poziv...

PROPOVIJEDA: PREČ. G. STJEPAN BERETIĆ, DEKAN

5. dan: 14.03. 1993. (nedjelja) - ODGOJ KAO PRIMARNI ZADATAK RODITELJA (br. 36-41).

- Odgojno pravo i odgojna dužnost.
- Odgoj za bitne vrednote ljudskog života.

- Odgojno poslanje i sakrament Ženidbe.

PROPOVIJEDA MONS. DR. FRANC PERKO, NADBI-
SKUP BEOGRADSKI

6. dan: 15.03. 1993 (ponedjeljak) - SUDJELOVANJE U RAZVOJU DRUŠTVA (br. 42 - 48).

- Obitelj prva i životna stanica društva.
- Društvena i politička uloga. - Povelja prava obitelji...

PROPOVIJEDA: PREČ. G. ANTUN MILOŠ, DEKAN

7. dan: 16.03. 1993. (utorak) - SUDJELOVANJE U ŽIVOTU I POSLANJU CRKVE (br. 49 - 54).

- Obitelj u otajstvu Crkve.
- Kršćanska obitelj u službi evangelizacije.
- Propovijedati evanđelje svakom stvorenju.

PROPOVIJEDA: VLČ. G. JOSIP LEIST, ŽUPNIK

8. dan: 17.03. 1993 (srijeda) - KRŠĆANSKA OBITELJ, ZAJEDNICA U DIJALOGU S BOGOM (br. 55-62).

- Kućno svetište Crkve.
- Ženidba, sakrament uzajamnog povjerenja i čin bogoštovlja.

- Obiteljska molitva.

PROPOVIJEDA PREČ. ANDRIJA KOPILOVIĆ, BISKUP-
SKI VIKAR ZA PASTORAL

9. dan: 18.03. 1993. (četvrtak) - KRŠĆANSKA OBITELJ, ZAJEDNICA U SLUŽBI ČOVJEKA (br. 63 i 64).

- Nova zapovijed ljubavi.
- U svakom bratu otkriti sliku Božju.

PROPOVIJEDA: VLČ. G. SLAVKO VEČERIN, DUHOV-
NIK SJEMENIŠTA

SVETKOVINA SV. JOSIPA - 19.03. 1993. (petak) - OBITELJSKI PASTORAL NA SRCU CRKVE (br. 65-76).

- Crkva prati kršćansku obitelj na njezinu putu.
- Obitelj u župskoj zajednici.
- Biskupi, svećenici, redovnici i laici u službi obitelji.

PROPOVIJEDA: MONS. IVAN PENZES, BISKUP SUBO-
TIČKI

U Subotici, 15. veljača 1993.

S poštovanjem župnik Blaško Dekanj

BAČKO KLASJE - izdaje Institut "Ivan Antunović", Subotica. GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK: mr. LAZAR IVAN KRMPOTIĆ, 24213 Đurdin, Župni ured, br. 325., telefon: 024/768-100. Uređuje UREDNIČKO VIJEĆE, TEHNIČKI UREDNIK Andrija Anišić. Suradnju i dopise slati na adresu odgovornog urednika. ADMINISTRACIJA LISTA: Župni ured Isusova Uskrsnuća, 24000 Subotica, Gajeva 2, telefon: 024/21-496. Nadrudžbe i uplate slati administraciji. List izlazi šest puta godišnje. List je oslobođen od poreza na promet na osnovu mišljenja Republičkog sekretarijata za informacije, Beograd, br. 413-01-272/91-01 od 28.02. 1991. SLOG: Svetlana i Emanuela Mamužić.

Štamparija "Globus"
Otmara Majera 10 Subotica